

Nr 235.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.; given Stockholms slott den 8 maj 1948.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete samt
- 2) lag angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås i huvudsak följande ändringar i gällande olycksfallsförsäkringslagstiftning:

Maximibeloppet av den årliga arbetsförtjänsten höjes från 4 800 till 7 200 kronor; minimibeloppet höjes från 450 till 900 kronor.

Karenstiden för rätt till sjukpenning sänkes från tre till två dagar efter dagen för olycksfallet. Ny sjukpenningsskala införes, differentierad efter försörjningsbörda såtillvida, att beloppet av hel sjukpenning till den, som sammanbor med hustru eller har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år, förhöjes med familjetillägg, utgörande 1 krona 50 öre i alla sjukpenningklasser. Lägsta beloppet av hel sjukpenning (vid en årlig arbetsförtjänst understigande 1 785 kronor) utgör enligt förslaget utan familjetillägg 3 kronor 50 öre och med familjetillägg 5 kronor; högsta beloppet

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1948. 1 saml. Nr 235.*

av hel sjukpenning (vid en årlig arbetsförtjänst å minst 6 885 kronor) utgör utan familjetillägg 14 kronor och med familjetillägg 15 kronor 50 öre. För minderåriga, åldringar och partiellt arbetsföra med låga arbetsinkomster skola gälla särskilda regler om sjukpenningens belopp.

Livränta till skadad med en invaliditetsgrad av minst 30 procent höjes för tiden från 18 till 67 års ålder enligt vissa normer. Högsta kompensationsgraden — vid helinvaliditet — utgör elva tolfte delar. Till helinvalid, som är i behov av särskild vård, skall vårdbidrag kunna utgå med högst 1 800 kronor om året. Reglerna för utbyte av livränta mot kapital ändras och nya bestämmelser införs om avdrag från livränta för pension som utgår till den skadade eller hans efterlevande. Vidare höjas ersättningarna vid dödsfall.

Slutligen föreslås vissa följdändringar i lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att 3, 6, 7, 9, 10, 11, 14 och 21 §§ lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

3 §.

Konungen äger — — — enligt lagen.

Konungen äger ock meddela de från bestämmelserna i denna lag avvikande föreskrifter, som finnas böra gälla i anledning därav att arbetare, som icke användas till arbete för statens räkning, på grund av sin anställning äro tillförsäkrade pensioner av statsmedel vid arbetsoförmåga i följd av olycksfall i arbetet eller andra mot ersättningar enligt lagen svarande förmåner, som helt eller delvis bekostas av staten.

6 §.

1 mom. Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall på grund av försäkringen i ersättning tillhandahållas honom erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel, såsom kryckor, konstgjorda lemmar och glasögon. Kan läkarvård ej anskaffas utan oskäligen omgång eller kostnad, må i stället annan lämplig vård beredas den skadade.

Tillika gäldas erforderlig kostnad för läkarbetyg eller intyg, som avses i 21 § tredje stycket, ävensom för läkarbetyg, som eljest må erfordras för bestämmande av ersättning enligt denna lag eller för prövning huruvida ersättning bör utgå.

Erfordras, sedan av olycksfallet förorsakad sjukdom upphört, förnyelse av sådana särskilda hjälpmedel, som avses i första stycket, må, när skäl därtill prövas föreligga, i stället för nya hjälpmedel utgivas ersättning med ett årligt belopp, svarande mot den sannolika årliga kostnaden för förnyelsen, eller ett belopp för en gång, motsvarande sagda ersättnings kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 6 och 9 §§ SFS 1946: 350, betr. 7 och 10 §§ SFS 1941: 940, betr. 11 § SFS 1945: 191, betr. 14 § SFS 1926: 215 och betr. 21 § SFS 1941: 514.

2 mom. Har olycksfallet medfört sjukdom, som varat mer än två dagar efter dagen för olycksfallet, utgives från och med dagen efter sistnämnda dag *sjukpenning* så länge sjukdomen förorsakar förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst en fjärdedel. Vid förlust av arbetsförmågan utgives för varje dag hel sjukpenning, bestämd i förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst på sätt nedan angives, och vid nedsättning av arbetsförmågan sjukpenning med det lägre belopp för dag som svarar mot graden av nedsättningen.

Hel sjukpenning skall, där ej annat följer av vad i tredje stycket stadgas, utgå med belopp som framgår av följande tabell, därvid sjukpenning med familjetillägg utgår, om den skadade sammanlever med hustru eller om den skadade har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år:

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp			
till (kronor)	men ej till (kronor)	utan familjetillägg		med familjetillägg	
		kronor	öre	kronor	öre
—	1 785	3	50	5	—
1 785	2 040	4	—	5	50
2 040	2 295	4	50	6	—
2 295	2 805	5	—	6	50
2 805	3 315	6	—	7	50
3 315	3 825	7	—	8	50
3 825	4 335	8	—	9	50
4 335	4 845	9	—	10	50
4 845	5 355	10	—	11	50
5 355	5 865	11	—	12	50
5 865	6 375	12	—	13	50
6 375	6 885	13	—	14	50
6 885	—	14	—	15	50

Uppgår den skadades årliga arbetsförtjänst ej till ettusensexhundra kronor, skall beloppet av hel sjukpenning för tiden till och med den månad, varunder den skadade fyller aderton år, och för tiden från och med månaden näst efter den, varunder han fyllt sextiosju år, nedsättas till tre kronor, om den skadades årliga arbetsförtjänst uppgår till minst ettusentvåhundra kronor, och till två kronor, om den årliga arbetsförtjänsten understiger ettusentvåhundra kronor. Lag samma vare beträffande sjukpenning för annan tid än nyss nämnts, såvida den skadades arbetsförmåga vid olycksfallet var högradigt nedsatt i följd av lyte, kronisk sjukdom eller annan varaktig omständighet.

3 mom. Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst en tiondel, utgives *livränta* under tiden, utgörande för år räknat

a) vid förlust av arbetsförmågan ett belopp motsvarande två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst, beräknad på sätt i 9 § sägs, och

b) vid nedsättning av arbetsförmågan den del av nyssnämnda belopp som svarar mot graden av nedsättningen.

Medför olycksfallet förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst tre tiondelar, förhöjes livränta för tiden från och med månaden näst efter den, varunder den skadade fyllt aderton år, till och med den månad, varunder den skadade fyller sextiosju år, till ett årligt belopp, motsvarande

a) vid förlust av arbetsförmågan elva tolfte delar av den skadades årliga arbetsförtjänst, beräknad på sätt i 9 § sägs, och

b) vid nedsättning av arbetsförmågan ett mot graden av nedsättningen svarande belopp av sagda arbetsförtjänst, minskat med en tolfte del av denna.

Medför olycksfallet förlust av arbetsförmågan och tillika behov av särskild vård som ej avses i 1 mom., förhöjes livränta under den tid förhållandet varar med ett årligt belopp, bestämt med hänsyn till vårdbehovets omfattning, högst ettusenåttahundra kronor för år räknat (*vårdbidrag*); och må sådan förhöjning utgå jämte förhöjning enligt föregående stycke.

På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, när skäl därtill prövas föreligga, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

7 §.

Har olycksfallet — — — ersättning utgivas:

a) begravningshjälp med femhundra kronor;

b) livräntor till efterlevande, nämligen:

till änka eller änkling, när äktenskapet slutits före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, så länge livräntetagaren lever ogift, å ett årligt belopp motsvarande en tredjedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst;

till varje — — — arbetsförtjänsten; samt

till den — — — avlidnes arbetsförtjänst.

Där livräntor till efterlevande enligt nu angivna grunder skulle, för år räknat, tillsammans överstiga fem sjättedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, skola de, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas till sammanlagt detta belopp. Härvid skall iakttagas, att livräntor till efterlevande make och barn eller adoptivbarn skola utgå före livränta till föräldrar eller adoptivföräldrar samt att förstnämnda livräntor skola i den mån så erfordras nedsättas i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper.

Livränta till — — — sexton år.

Till änka eller änkling, som uppbär livränta och före fyllda sextio år in-

går nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

9 §.

Den årliga — — — vilket olycksfallet inträffat.

Har den skadade ej fyllt tjuuett år, må vid bestämmande av livränta den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas hava kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat. Vad sålunda stadgats äger motsvarande tillämpning vid bestämmande av sjukpenning åt honom för tid efter utgången av den månad, varunder han fyllt tjuuett år.

Utgöres avlöning — — — finnas tillämpliga.

Överstiger den årliga arbetsförtjänsten sjutusentvåhundra kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten niohundra kronor, skall den beräknas till detta belopp.

10 §.

Försäkringsinrättning, i — — — sådan anstalt.

Har den skadade i anledning av olycksfallet intagits å sjukvårdsanstalt, äger försäkringsinrättningen att å sjukpenning för vårdtiden avdraga en krona 50 öre för dag, dock högst hälften av sjukpenningen.

Försäkringsinrättning äger — — — dylik anstalt.

11 §.

1 mom. Är arbetsgivaren — — — denna lag.

Såsom understöd, varom i första stycket sägs, skall ej anses pension, som tillförsäkrats den skadade på grund av viss levnadsålder och anställningstid eller eljest av annan anledning än den av olycksfallet förorsakade skadan. Pension, som utgår vid arbetsoförmåga i följd av olycksfallet eller till efterlevande, må ej anses såsom sådant understöd till högre belopp än som motsvarar tre fjärdedelar av den livränta, som, vårdbidrag till den skadade oräknat, tillkommer den skadade eller efterlevande. Till sådan framtida höjning av pensionen, som tillförsäkrats ersättningstagaren vid ökning i levnadskostnaderna, skall hänsyn icke tagas vid avdrags bestämmande.

Avdrag må icke göras för folkpension och ej heller för understöd från sjömanshus eller annat dylikt, allenast för behövande avsett understöd.

Innehar eller — — — därtill föranleda.

Beredes den — — — finnas tillämpliga.

Finns i — — — äga rum.

2 mom. Har i anledning av olycksfallet erkänd sjukkasse till den skadade utgivit sjukpenning, som enligt kassans stadgar ej må utgå samtidigt med ersättning enligt denna lag, skall vid utgivande till den skadade av

sjukpenning, som enligt denna lag tillkommer honom för samma tid, på begäran av kassan göras avdrag för vad kassan utgivit och det avdragna beloppet utbetalas till kassan.

14 §.

Begravningshjälp ävensom kapital enligt 6, 7 och 27 §§ utbetalas så fort ske kan samt sjukpenning för varje kalendervecka å veckans sista dag. Livränta utbetalas för varje månad, räknat från den dag rätten till livräntan inträtt, å månadens första dag, utan återbetalningsskyldighet för månad, under vilken rätten till livräntan upphört eller livräntan minskats. Sjukpenning och livränta må ock, med ersättningstagarens samtycke och utan återbetalningsskyldighet, utbetalas för längre betalningsterminer än ovan är sagt. Beträffande tiden för utbetalning av årlig ersättning enligt 6 § 1 mom. tredje stycket äger försäkringsinrättningen meddela sådana bestämmelser, som må anses lämpliga för vinnande av säkerhet att ersättningen användes för det därmed avsedda ändamålet. Uppkommer vid bestämmande av belopp som skall utbetalas bråktal av öre, utföres beloppet med närmast högre antal ören.

Har ersättningstagaren — — — utfående förverkad.

Angående sättet — — — förordnar Konungen.

21 §.

Där olycksfallet medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt 6 § 2 eller 3 mom. eller 7 §, åligger det arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren att, sedan han från den skadade eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet, ofördröjligen därom hos den försäkringsinrättning, i vilken den skadade enligt denna lag är försäkrad, göra skriftlig anmälan enligt formulär, som av riksförsäkringsanstalten fastställles.

Har olycksfallet medfört eller kan det skäligen antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning allenast enligt 6 § 1 mom., skall skriftlig anmälan av arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren göras hos försäkringsinrättningen i den ordning Konungen bestämmer.

Då anmälan — — — i häradsnämnden.

Polismyndigheten i — — — sådan nödig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949; dock att vad i 6 § 3 mom. sista stycket stadgats skall, i stället för motsvarande föreskrift i äldre lag, tillämpas från och med den 1 juli 1948 samt att, i fråga om ersättning för tid efter den 30 juni 1948, vad i 11 § 2 mom. stadgats likaledes skall tillämpas från och med den 1 juli 1948. I övrigt skall ersättningsanspråk i anledning av olycksfall, som inträffat före den 1 januari 1949, bedömas enligt äldre lag.

F ö r s l a g

till

L a g

**angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring
för ombord å fartyg tjänstgörande personer.**

Härigenom förordnas *dels* att 2 § lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att 3 § samma lag skall upphöra att gälla.¹

2 §.

Den skadades årliga arbetsförtjänst må icke beräknas till lägre belopp än tretusensexhundra kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949 men äger icke tillämpning å olycksfall som inträffat före nämnda dag.

¹ Senaste lydelse av 2 och 3 §§, se SFS 1943: 175.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kunglig Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 2 april 1948.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, fråga angående *ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.* samt anför därvid följande.

Socialvårdskommittén har den 9 januari 1948 avgivit betänkande med förslag till vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen. I betänkandet anför kommittén, att den kommittén åvilande översynen av olycksfallsförsäkringslagstiftningen kunde beräknas bli slutförd tidigast under andra halvåret 1948. Med hänsyn till pris- och löneutvecklingen har kommittén emellertid funnit angeläget att förbättringar av de nuvarande grunderna för ersättning vid olycksfall i arbete komme till stånd snarast möjligt. I förevarande betänkande föreslås i enlighet härmed ändringar i olycksfallsförsäkringslagens ersättningsbestämmelser, varjämte kommittén framlagt förslag till vissa följdändringar i lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Ytterligare följdändringar ha behandlats i en av kommittén den 6 februari 1948 avgiven utredning med förslag till ändringar i 1927 års militärsättningsförordning m. fl. författningar.

I det följande behandlas kommitténs förslag till ändringar i olycksfallsförsäkringslagen och lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Inledningsvis torde därvid få lämnas en redogörelse för gällande bestämmelser på det område, som beröres av förslaget.

Gällande bestämmelser.

Enligt *lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete* är i princip envar arbetare försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall. Kostnaderna för försäkringen bestridas, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivarna (1 §). Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller

ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som för ändamålet bildats av arbetsgivare (4 §). Arbetsgivare är berättigad dels att för olycksfall i arbete försäkra arbetare, som ej omfattas av den obligatoriska försäkringen, dels att försäkra arbetare även för olycksfall utom arbetet (35 §).

Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbete, skall till honom utgivas ersättning enligt bestämmelserna i 6 §. Om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, skall så länge sjukdomen varar utgivas erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel, såsom kryckor, enklare konstgjorda lemmar, glasögon och dylikt. Därjämte skall — under förutsättning att sjukdomen varat mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet och att arbetsförmågan nedsatts med minst en fjärdedel — utgivas sjukpenning för varje dag fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen. Sjukpenning vid förlust av arbetsförmågan (hel sjukpenning) bestämmes i förhållande till den skadades enligt 9 § beräknade årliga arbetsförtjänst på sätt framgår av en i 6 § intagen tabell; vid nedsättning av arbetsförmågan utgår motsvarande lägre belopp. Lägsta sjukpenning enligt tabellen uppgår till en krona 50 öre, den högsta — vid en årlig arbetsförtjänst av 4 725 kronor eller däröver — till 9 kronor.

Har den skadade intagits å sjukvårdsanstalt, äger försäkringsinrättningen att, med skäligen hänsynstagande till den skadades försörjningsplikt mot make och vissa andra anhöriga, till täckande av kostnaden för vården, å sjukpenning, som under tiden för vården tillkommer honom, avdraga högst hälften (10 §).

Medför olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, utgives livränta under tiden å ett årligt belopp, motsvarande vid förlust av arbetsförmågan två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst, beräknad enligt bestämmelserna i 9 §, och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp som svarar mot nedsättningen. Livränta utgår dock icke där ej arbetsförmågan är nedsatt med minst en tiondel. Vid förlust av arbetsförmågan må livränta, när den skadades tillstånd kräver särskild vård, med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nyss nämnts, likväl ej överstigande beloppet av den årliga arbetsförtjänsten. Till förnyelse av konstgjorda lemmar m. m. kan utgå livräntetillägg, svarande mot den sannolika årliga kostnaden för förnyelsen. Vidare utgives ersättning för sådan behandling som må erfordras för höjande av arbetsförmågan. På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, när synnerliga skäl därtill äro för handen, besluta att i stället för livränta eller del därav skall utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

Har olycksfallet medfört arbetarens död, skall jämlikt 7 § utgivas dels begravningshjälp, dels livräntor till vissa efterlevande. Begravningshjälp utgör en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej mindre belopp än 250 kronor; maximibeloppet är 480 kronor. Livränta till änka — och i vissa särskilda fall änklings — utgår när äktenskapet slutits före olycksfallet och utgör en fjärdedel av den årliga arbetsförtjänsten. Till varje barn som ej fyllt sexton år samt till adoptivbarn under nämnda ålder, vilket adopterats före olycksfallet, utgår livränta med en sjättedel av den årliga arbetsförtjänsten. Till föräldrar (adoptivföräldrar), som varit för sitt uppehälle väsentligen beroende av den avlidnes arbete, utgår livränta med högst en fjärdedel av den årliga arbetsförtjänsten. Överstiger sammanlagda årliga livräntebeloppet enligt de nämnda grunderna två tredjedelar av den årliga arbetsförtjänsten, skola livräntorna, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas till sammanlagt detta belopp. Härvid skall iakttagas, att livräntor till make och barn eller adoptivbarn skola utgå före livränta till föräldrar eller adoptivföräldrar. Livränta till änka eller änklings utgår så länge livräntetagaren lever ogift; ingår livräntetagaren före fyllda sextio år nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Överstiger den skadades årliga arbetsförtjänst 4 800 kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning vid ersättnings bestämmande; understiger arbetsförtjänsten 450 kronor, skall den beräknas till detta belopp (9 §). Har den skadade ej fyllt 18 år, må vid bestämmande av livränta den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av sitt arbete skäligen kan antagas ha kommit att åtnjuta vid nämnda ålder.

Avdrag från ersättning skall i vissa fall äga rum då ersättningstagaren åtnjuter annan motsvarande förmån (11 §).

Enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete å arbetare, som användas till arbete för stats räkning, utgives till dylik arbetare, som skadas till följd av olycksfall i arbetet, ersättning av statsmedel i den mån ej sådant understöd utgår som må föranleda avdrag enligt 11 § i lagen. Ersättning utgives jämväl vid skada till följd av olycksfall utom arbetet, såvida arbetaren är enligt kollektivavtal tillförsäkrad rätt till försäkring på arbetsgivarens bekostnad för sådant olycksfall.

Den som är försäkrad jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete skall enligt lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkesjukdomar anses försäkrad jämväl för där avsedd sjukdom. Beträffande sådan försäkring äga bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen med vissa undantag motsvarande tillämpning. Jämväl beträffande ersättningar enligt förordningen den 28 juni 1941 (nr 595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, och kungörelsen

den 30 juni 1947 (nr 344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m., äga bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen i huvudsak motsvarande tillämpning.

I lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer — vilken lag äger tillämpning beträffande olycksfall inom område och under tid som Konungen bestämmer — äro vissa särskilda föreskrifter meddelade rörande ersättning i anledning av olycksfall i eller utom arbetet som drabbar å fartyg tjänstgörande person till följd av krigsåtgärd. Enligt 2 § gäller i här avsedda fall, att den skadades årliga arbetsförtjänst ej må vid bestämmande av sjukpenning eller livränta beräknas till högre belopp än 6 240 kronor eller lägre belopp än 3 600 kronor. I 3 § finnes intagen en särskild sjukpenningtabell med en högsta sjukpenning av 11 kronor 50 öre. Enligt 4 och 5 §§ utgå vissa kapitalbelopp vid bestående invaliditet och dödsfall.

Socialvårdskommitténs förslag.

Förslagets huvudinnehåll.

Socialvårdskommitténs betänkande, vilket icke föreligger i tryck, torde få såsom bilaga (*Bilaga I*) fogas vid detta protokoll. Rörande betänkandets innehåll torde, i den mån redogörelse därför icke här lämnas, få hänvisas till nämnda bilaga.

Kommittén föreslår i fråga om beräkningen av den skadades årliga arbetsförtjänst, att maximibeloppet skall höjas från 4 800 till 6 900 kronor. Minimibeloppet för den årliga arbetsförtjänsten, vilket alltsedan år 1920 varit 450 kronor, föreslås höjt till 900 kronor. Härutöver föreslås vissa ändringar beträffande arbetsförtjänstens beräkning för minderåriga.

Vad angår ersättningarna vid sjukdom har kommittén funnit förutsättningar saknas att åstadkomma en verklig samordning mellan olycksfallsförsäkringen och den nya sjukförsäkringen. Inom kommittén har emellertid påbörjats utredning angående möjligheterna att låta den nya sjukförsäkringens organ medverka vid utgivandet av olycksfallsersättningar. Kommittén har utgått från att systemet med en inkomstgraderad sjukpenning borde bibehållas inom den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Enligt kommitténs mening bör emellertid sjukpenningens storlek graderas icke blott efter arbetsinkomsten utan också efter den skadades försörjningsplikt. Kommittén föreslår fördenskull införande i den obligatoriska olycksfallsförsäkringen av familjetillägg. På anförda skäl har kommittén stannat för att föreslå, att dessa tillägg tills vidare bestämmas till ett för samtliga sjukpenningklasser lika belopp, oberoende av familjemedlemmarnas antal. Vid den fortsatta utredningen ämnar kommittén

överbäga, vilka modifikationer i de nu föreslagna reglerna, som bära göras i samband med den nya sjukförsäkringslagstiftningens ikraftträdande.

Det av kommittén föreslagna enhetliga familjetillägget utgör en krona 50 öre och anses bära utgå då den skadade sammanlever med hustru samt eljest om den skadade — man eller kvinna — har hemmavarande barn eller adoptivbarn under 16 år. Sjukpenningbeloppen utan familjetillägg har kommittén ansett bära, liksom de nu utgående beloppen, i genomsnitt motsvara ungefär två tredjedelar av arbetsförtjänsten. Till nedbringande av antalet sjukpenningklasser föreslås, att inkomstintervallet mellan klasserna, vilket nu är 270 kronor, skall bestämmas till 520 kronor.

Den föreslagna sjukpenningtabellen upptar elva klasser. Utan familjetillägg utgör lägsta sjukpenningen tre kronor 50 öre — motsvarande sjukförsäkringslagens enhetssjukpenning för kassamedlemmar i allmänhet — och högsta sjukpenningen 13 kronor. Motsvarande belopp med familjetillägg äro fem kronor och 14 kronor 50 öre. Sjukpenningbeloppen utan familjetillägg motsvara omkring 69,2 procent av mittinkomsterna i respektive klasser, under det att samma relation nu är $66\frac{2}{3}$ procent.

Vissa särskilda, icke familjegraderade sjukpenningbelopp — två och tre kronor — föreslås för minderåriga, åldringar och invalider med låga arbetsinkomster.

Kommittén föreslår vidare ändring av den nuvarande *karensregeln*, som innebär att ingen sjukpenning utgår, om sjukdomen ej varat mer än tre dagar utöver olycksfallsdagen, men att vid sjukskrivning under ytterligare en dag sjukpenning utgår från olycksfallsdagen. I denna del föreslår kommittén att sjukpenning fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen skall utgå om sjukdomen varat mer än *två* dagar efter olycksfallsdagen.

Beträffande ersättningarna vid sjukdom innehåller kommittébetänkandet ytterligare vissa uttalanden angående frågan om åtgärder till motverkande av att överförsäkring uppkommer genom enskilda eller kollektiva tilläggsförsäkringar. Kommittén har icke funnit nödvändigt att föreslå lagstiftning i detta syfte.

I fråga om ersättningarna vid invaliditet föreslår kommittén främst en höjning intill 67 års ålder av livränta, som utgår efter en invaliditetsgrad av minst tre tiondelar. Enligt de av kommittén föreslagna bestämmelserna skall en sådan livränta under tiden t. o. m. den månad då den skadade fyller 67 år höjas med ett belopp, som motsvarar livräntans halva belopp, minskat med en tolfedel av den skadades enligt 9 § beräknade årliga arbetsförtjänst. Förhöjningen är avvägd så, att kompensationsgraden stiger successivt med invaliditeten. Vid helinvaliditet motsvarar den förhöjda livräntan elva tolfedelar eller $91\frac{2}{3}$ procent av den årliga arbetsförtjänsten.

Någon gradering av invaliditetsersättningarna efter den skadades försörjningsplikt har kommittén icke ansett bära ske.

Vid hjälplöshetstillstånd skall enligt förslaget utges en ytterligare livränteförhöjning, bestämd med hänsyn till vårdbehovets omfattning, dock högst 1 800 kronor för år räknat. Kommittén finner det vara oegentligt, att de livräntetillägg, som nu utgå i dylika fall, bestämmas i förhållande till den årliga arbetsförtjänsten.

Beträffande utbyte av livränta eller del därav mot engångsbelopp har kommittén funnit den prövning som nu sker taga alltför liten hänsyn till den skadades egna önskemål och föreslår därför en uppmjukning av bestämmelsen.

Vad härefter angår ersättningarna vid dödsfall föreslås begravningshjälpen skola över lag utgöra 500 kronor. Livräntan till efterlevande make föreslås höjd till en tredjedel i stället för en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Högsta sammanlagda årsbeloppet av efterlevandelivräntorna föreslås höjt från två tredjedelar till fem sjättedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Detta maximibelopp motsvarar enligt förslaget oreducerade livräntor till änka och tre barn. Engångsbeloppet till efterlevande make vid omgifte föreslås höjt i samma proportion som livräntan, d. v. s. till belopp motsvarande hela den avlidnes årliga arbetsförtjänst i stället för tre fjärdedelar därav.

Kommittén föreslår slutligen viss ändring av de i 11 § meddelade bestämmelserna om avdrag för andra ersättningar av motsvarande slag.

Enligt vid betänkandet fogade kostnadsberäkningar kan den nuvarande årskostnaden för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen åt obligatoriskt försäkrade arbetare utom statsanställda uppskattas till omkring 76,5 miljoner kronor och motsvarande årskostnad enligt kommitténs förslag beräknas till omkring 92 miljoner kronor.

Såsom nämnt har kommittén föreslagit ändring jämväl i lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. I denna del innebär förslaget, att de i 2 och 3 §§ nämnda lagupptagna särskilda bestämmelserna om den årliga arbetsförtjänstens maximibelopp och sjukpenningarnas storlek skola utgå, enär de föreslagna nya bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen äro förmånligare för de försäkrade.

Särskilda yttranden.

I särskilda yttranden till betänkandet har en av kommitténs ledamöter, herr *Hagård*, samt vissa av de tillkallade sakkunniga, nämligen herrar *Berg*, *Sölvén*, *Hedenström*, *Hultman* och *Östrand* anmält avvikande meningar.

Herr *Hultman*, med vilken herr *Hagård* instämt, har ansett det tveksamt, om sjukhjälpförbättringarna borde göras så betydande som kommittén

föreslagit, varjämte han yrkat dels att karensregeln tills vidare skulle bibehållas oförändrad, dels att de föreslagna livränteförhöjningarna skulle förbehållas skadade med mer än 40 procents invaliditet, dels att gällande bestämmelse om utbyte av livränta mot kapitalbelopp skulle bibehållas oförändrad eller avfattas i överensstämmelse med en av Sverige ratificerad konvention i ämnet, enligt vilken utbyte borde medgivas endast om vederbörande myndigheter kunna beredas säkerhet för en förnuftig användning av kapitalet.

Herrar *Berg* och *Sölvén* ha yrkat, att den föreslagna sjukpenningtabellen skulle förbättras i vart fall genom tillägg av en klass, avseende försäkrade med en årlig arbetsförtjänst av 7 020 kronor eller däröver, och att maximumbeloppet av den årliga arbetsförtjänsten skulle höjas till minst 7 200 kronor. Härjämte ha de uttalat att vissa ytterligare förbättringar av sjukersättningarna vore befogade.

Herr *Hedenström* har uttalat betänkligheter mot den föreslagna sjukpenningsskalan, då sjukpenningen med familjetillägg medförde risk för överkompensation och sjukpenningen för de ogifta syntes böra förbättras mera än kommittén föreslagit.

Herr *Östrand* har funnit erforderliga förbättringar av sjukersättningarna tills vidare böra ske inom ramen för gällande system, särskilt med hänsyn till administrationen av olycksfallsförsäkringen. I stället för införande av familjetillägg borde den nuvarande kompensationsgraden höjas, exempelvis till tre fjärdedelar av arbetsförtjänsten.

Angående det närmare innehållet i de avgivna särskilda yttrandena hänvisas liksom beträffande kommittéförslaget till betänkandet.

Yttrandena.

Över socialvårdskommitténs betänkande ha efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet, pensionsstyrelsen, försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt samt av de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening, svenska arbetsgivareföreningen, svenska lantarbetsgivareföreningen, Sveriges redareförening, landsorganisationen i Sverige och tjänstemännens centralorganisation. I vad betänkandet avser sambandet mellan den obligatoriska olycksfallsförsäkringen och frivillig försäkring ha yttranden därjämte avgivits av försäkringsanstalterna Folket-Samarbete och av Svenska försäkringsbolags riksförbund.

I de avgivna yttrandena ha delade meningar uttalats om lämpligheten av att i olycksfallsförsäkringslagstiftningen nu företaga sådana ändringar av principiell innebörd som kommittén föreslagit. Av dylika allmänna uttalanden må här omnämnas följande.

Statskontoret, som förklarar sig icke ha något att erinra mot att vissa förbättringar av ersättningarna gjordes inom ramen för nu gällande system, har emellertid ansett att ändringar av principiell innebörd borde anstå till den slutliga revisionen av lagstiftningen och fördenskull funnit sig icke kunna förorda vare sig de föreslagna familjetilläggen eller de ändrade grunderna för beräkning av invaliditetsersättning. *Svenska arbetsgivareföreningen* har mera allmänt uttalat sitt ogillande av att, i detta som i andra på senare tid aktuella fall, partiella förslag av principiell räckvidd framlagts. Föreningen har dock tillstyrkt att vissa förbättringar i ersättningsgrunderna genomfördes. *Svenska lantarbetsgivareföreningen* har ansett, att kommittén bort begränsa sig till sådana frågor, som avsåge höjningar av ersättningsbeloppen. Övriga ändringsförslag borde ses i större sammanhang och därför anstå tills förslag, som berörde lagstiftningen i dess helhet, kunde framläggas. Den väsentliga förhöjning av ersättningarna, som kommittén förordat, och de principiella avvikelser från gällande normer, som föreslagits, hotade i stor utsträckning produktionen. Även *Sveriges redareförening* har anlagt ett dylikt betraktelsesätt. Föreningen, som anser att frågan om förbättring av ersättningsgrunderna onödigt forcerats, håller före, att hela frågan om ändringar i olycksfallsförsäkringslagen borde behandlas i ett sammanhang. Under hänvisning till överförsäkringsrisken och premieökningarna, rörande vilka ett klarläggande finge anses önskvärt ur arbetsgivarsynpunkt, har föreningen vidare anfört, att man i hithörande fråga borde framgå med största försiktighet. Då härtill landets nuvarande ekonomiska läge utgjorde ett skäl för återhållsamhet i alla ekonomiska frågor, kunde föreningen icke tillstyrka kommitténs förslag. En eventuell ökning av ersättningsbeloppen borde i vart fall givas endast provisorisk karaktär på sätt skett vid höjning av andra ersättningar, taxor och avgifter på grund av rådande dyrtid.

Jämväl *försäkringsrådet* (majoriteten) har — utan att framställa något yrkande i detta hänseende — ansett det kunna ifrågasättas om det icke med hänsyn till den i viss mån provisoriska karaktär, som kommittéförslaget syntes äga, vore riktigare att ändringarna för närvarande begränsades till en höjning av ersättningsbeloppen, medan de principiella nyheterna i fråga om ersättningsgrunderna och de övriga ändringar som ej vore direkt betingade av pris- och löneutvecklingen, finge anstå. Inom rådet ha flera skiljaktiga meningar uttalats beträffande olika delar av förslaget. Därvid har *försäkringsrådet Geijer* anfört, att talet om den sociala olycksfallsförsäkringen såsom grundad på en produktionen åvilande skadeståndsskyldighet torde sakna grund och i vart fall icke kunde åberopas såsom försvar för höjande av försäkringens prestationer till belopp, som icke vore förenliga med en god och rimlig socialförsäkring. Den stora massan av små självständiga företagare vore alltjämt i avsaknad av försäkringsskydd, likaså hemmavarande barn. Vidare vore försäkringen för olycksfall utom

arbete ur många synpunkter otillfredsställande. Då det gällde en utökning av prestationerna vid de av försäkringen redan omfattade olycksfallen — en utökning som i och för sig icke kunde anses obefogad — utgjorde de antydda, inom en snar framtid nödvändiga reformerna en maning till varsamhet.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har anfört, att även om man funne de föreslagna förbättringarna i stort sett välbefogade och vågade räkna med att kostnadsökningen ej skulle vålla arbetsgivarna svårigheter, man kunde från allmänna ekonomiska utgångspunkter hysa bekymmer för tillskapande just nu av den ökade köpkraft, som förslagets genomförande i viss mån måste innebära, och därför vara benägen till återhållsamhet på de punkter, där man i och för sig kunde f. n. vara tveksam om behovet av förbättring i ersättningsförmånerna.

Försäkringsanstalten Samarbete har anfört att en med hänsyn till penningvärdets förändringar nödvändig justering uppåt av maximiersättningen och en önskvärd förhöjning av den andel av lönen ersättningen borde utgöra syntes kunna genomföras provisoriskt utan att man, såsom enligt kommitténs förslag, införde principer, till vilka det definitiva ställningstagandet kunde ske först sedan man funnit den framtida vägen till en samordning med övrig socialförsäkring. De mest irriterande frågorna kring olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringslagarna syntes icke kunna lösas förrän en allmän sådan levnadsstandard uppnåtts, att inkomstbortfall till följd av olycksfallsskada, sjukdom och arbetslöshet kunde ersättas efter samma principer och i lika och tillfredsställande omfattning. Hithörande lagar borde icke utformas på sådant sätt att de på någon punkt gäve hävd åt uppfattningar som icke vore hållbara vid en samordning.

Pensionsstyrelsen har betonat angelägenheten av att åstadkomma en samordning med sjukförsäkringen och förklarar, att det därvid säkerligen komme att visa sig nödvändigt att förenkla bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen i syfte att underlätta tillämpningen.

Riksförsäkringsanstalten har uttalat, att olycksfallsförsäkringslagen otvivelaktigt vore behäftad med vissa brister. Enligt anstaltens mening hade det varit önskvärt att en översyn av lagstiftningen kunnat ske i ett sammanhang men med hänsyn till det framträdande behovet av högre ersättningar har anstalten tillstyrkt, att vissa förbättringar i ersättningsgrunderna vidtoges redan innan det slutliga resultatet av översynen förelåge. *Socialstyrelsen* har likaledes funnit angeläget, att effektiva förbättringar av ersättningsgrunderna komme till stånd snarast möjligt. Styrelsen, som tillstyrkt kommitténs förslag beträffande sjukpenningsskalan och förordat en höjning av maximigränsen för den årliga arbetsförtjänsten, har beträffande förslagen i övrigt ansett en överarbetning önskvärd. Kunde detta icke medhinnas så att förslagen kunde underställas innevarande års riksdag, borde med de ifrågakvarande förbättringarna anstå till lagens slutliga

2 — Bihang till riksdagens protokoll 1948. 1 saml. Nr 235.

revision. Inom styrelsen har föredraganden, *t. f. byråchefen Richert*, anmält avvikande mening och tillstyrkt i kommittéförslaget föreslagna förbättringar.

Kommittéförslaget har i princip tillstyrkts av *landsorganisationen* och *tjänstemännens centralorganisation*, vilka båda organisationer i vissa avseenden förordat ytterligare förbättringar av ersättningsförmånerna.

Kommitténs förslag att höja maximibeloppet av den årliga arbetsförtjänsten till 6 900 kronor har lämnats utan erinran av *statskontoret*, *de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening* och av *försäkringsrådets majoritet*. Inom försäkringsrådet har *försäkringsrådet Geijer*, under hänvisning till de av honom anförda allmänna synpunkterna, ifrågasatt om det icke vore klokare att stanna vid 6 000 kronor; det borde icke vara omöjligt för en arbetare med högre inkomst än 6 000 kronor att genom komplementförsäkring täcka den överskjutande inkomsten.

En mindre höjning än kommittén föreslagit förordas även av *svenska arbetsgivareföreningen*, som funnit uppenbart, att lönestegringen från den 1 juli 1946 till den tidpunkt, då förslaget beräknades träda i kraft, icke tillnärmelsevis motsvarade relationen mellan det från den 1 juli 1946 gällande maximibeloppet 4 800 kronor och det av kommittén föreslagna 6 900 kronor. Toges i stället hänsyn till det vid krigsutbrottet gällande maximibeloppet 3 900 kronor och ansåges detta böra höjas i proportion till inkomststegringen för de försäkrade, syntes en höjning till 6 300 kronor väl motsvara löneutvecklingen. Frågan om en ytterligare höjning borde skjutas på framtiden.

Socialstyrelsen, som vitsordat riktigheten av de uppgifter om löneläget 1946, på vilka kommittén byggt sitt förslag, har framhållit att den allmänna lönenivån avsevärt stigit sedan år 1946. Den genomsnittliga timförtjänsten för samtliga arbetare — män, kvinnor och minderåriga — inom den egentliga industrin hade enligt en preliminär bearbetning av styrelsens statistik över lönesummor och arbetstid i november 1947 uppgått till 2:13 kronor, under det att motsvarande genomsnitt enligt lönestatistiken för år 1946 utgjort 1:79 kronor. Ehuru de båda medeltalen beräknats på grundval av material med i viss mån olika sammansättning och löneutvecklingen sannolikt icke varit enhetlig för olika arbetargrupper, tydde siffrorna på att ett stort antal av de fullt sysselsatta arbetarna hade årsinkomster över det av kommittén föreslagna maximibeloppet. Detta kunde i vart fall icke anses för högt beräknat och en höjning av beloppet till 7 200 kronor vore icke oskälig.

Riksförsäkringsanstalten har förklarat sig icke ha något att erinra mot att maximibeloppet höjdes till 7 200 kronor och *landsorganisationen* har ansett en sådan höjning böra komma till stånd. *Tjänstemännens centralorganisation*, som instämt i det vid betänkandet fogade yttrandet av herrar Berg och Sölvén, har i enlighet med vad däri anförts funnit en ytterligare

höjning av maximibeloppet kunna ifrågasättas, då sjukpenning även i inkomstlägen upp till exempelvis 10 å 12 000 kronor borde stå i rimligt förhållande till den årliga arbetsförtjänsten.

Mot en höjning av minimibeloppet för den årliga arbetsförtjänsten har erinran gjorts endast av *de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening*, som framhållit, att en dylik höjning hade betydelse endast för beräkning av livränta åt åldringar och före olycksfallet invalida. För dessa grupper saknades anledning att bringa ersättningen vid invaliditet i paritet med sjukpenningen. En tillfällig överkompensation under sjukdomstiden kunde anses tolerabel, men personer med en mycket låg arbetsinkomst borde icke beredas livsvarig livränta efter en vida högre arbetsinkomst, och detta så mycket mindre som det övervägande flertalet hithörande fall vore åldringar, vilka oavsett skadan snart skulle förlorat den ringa arbetsinkomst de haft och sålunda redan enligt de gällande bestämmelserna bleve överkompenserade.

Kommitténs förslag till ändrade regler angående sjukpenningens belopp har föranlett skilda uttalanden i yttrandena. Införandet av familjetillägg tillstyrkes eller lämnas utan erinran i de yttranden som avgivits av *socialstyrelsen*, *försäkringsrådets majoritet*, *pensionsstyrelsen*, *landsorganisationen* och *tjänstemännens centralorganisation*, medan däremot ett bibehållande — eventuellt med förbättringar — av systemet med sjukpenningar utan familjetillägg förordas av *statskontoret*, *riksförsäkringsanstalten*, *de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening*, *vissa skiljaktiga ledamöter av försäkringsrådet*, *försäkringsinspektionen*, *försäkringsanstalten Samarbete*, *svenska arbetsgivareföreningen* och *svenska lantarbetsgivareföreningen*.

Av de remissinstanser, som anslutit sig till förslaget om införande av familjetillägg, har *socialstyrelsen*, utan att närmare ingå på frågan, förklarat sig tillstyrka den föreslagna sjukpenningskalan. *Pensionsstyrelsen* har anfört, att med tanke bl. a. på en samordning med sjukförsäkringen de av kommittén föreslagna familjetilläggen innebure en bättre anordning än en höjning av den till grund för sjukpenningskalan liggande kompensationsgraden.

Försäkringsrådets majoritet har uttalat, att även med en höjning av minimibeloppet för hel sjukpenning till 3 kronor 50 öre för normala fall ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen i vissa fall komme att understiga ersättning enligt sjukförsäkringslagen. Mot bakgrunden härav syntes frågan om överkompensation i dessa fall vara att bedöma och försäkringsrådet funne sig icke böra framställa någon erinran mot förslaget i denna del. Icke heller i fråga om införandet av familjetillägg hade försäkringsrådet velat resa invändningar. Emellertid medförde familjetillägget

otvivelaktigt olägenheter i form av överkompensation i vissa inkomstlägen och ojämnheter inom varje inkomstklass i fråga om proportionen mellan arbetsförtjänsten och ersättningen. För det fall, att berörda olägenheter skulle medföra, att systemet med familjetillägg funnes böra övergivas och ett höjande av sjukpenningbeloppen efter en för alla skadade enhetlig norm i stället komme under övervägande, har försäkringsrådet i sitt yttrande intagit en inom rådet upprättad sjukpenningtabell, med en täckningsprocent av omkring 78 vid klassmitternas.¹ Ledamoten *Sölvén* har åberopat sitt till betänkandet avgivna yttrande och ledamoten *Fahlström* har beträffande ersättningsbeloppens storlek anslutit sig till herr *Hultmans* yttrande till betänkandet. Vissa andra skiljaktiga meningar inom rådet beröras i det följande.

Landsorganisationen har förklarat sig i princip biträda kommitténs ståndpunkt rörande frågan om familjetillägg å sjukpenning. Det administrativa merbesvär, som vore förenat med systemet, vore icke av den omfattning att hänsyn därtill kunde åberopas mot den sakliga motiveringen för familjestöd även inom denna socialförsäkringsgren. Emellertid funne landsorganisationen, i anslutning till det av herrar *Berg* och *Sölvén* avgivna yttrandet, att systemet av kommittén utformats på alltför stor bekostnad av sjukersättningen åt icke familjeförsörjare. I ett par inkomstlägen, visserligen mycket begränsade, skulle den föreslagna regleringen, såsom framginge av ett betänkandet bilagt diagram, rentav medföra en lägre sjukpenning åt icke-försörjare än enligt gällande bestämmelser. Men även för övriga fall — där sjukpenningen förbleve oförändrad eller ökades med endast 50 öre — ansåge landsorganisationen att förslaget icke tillgodosåge de ensamståendes berättigade intresse. Att låta anstå med en höjning av ifrågasvarande sjukpenningar i avvaktan på det slutliga resultatet av utredningen funne landsorganisationen icke välbetänkt. Häremot talade icke blott rättvisesynpunkter utan även det förhållandet att höjningens genomförande först om ett eller två år måste vara ägnat att medföra onödiga administrativa svårigheter. Även med beaktande av den gällande skattefriheten för sjukpenning — vilken skattefrihet landsorganisationen förutsatte skola bibehållas — ansåge organisationen att en uppreglering borde ske av de för ensamstående föreslagna sjukpenningarna. Av försäkringstekniska skäl syntes en för samtliga sjukpenningklasser lika procentuell höjning vara erforderlig. En sådan relation mellan sjukpenningarna och mittinkomsterna i respektive klasser borde eftersträvas, att sjukpenningen i samtliga klasser komme att överstiga den enligt gällande lag utgående. Mot en vid sådan höjning eventuellt erforderlig maximeringsregel hade landsorganisationen intet att erinra. Landsorganisationen anslöte sig vidare till det i

¹ Denna tabell upptager 12 sjukpenningklasser med en sjukpenning av lägst 3 kronor 50 öre (vid en årlig arbetsförtjänst intill 1 820 kronor) och högst 14 kronor 50 öre (vid en årlig arbetsförtjänst av 6 520 kronor eller däröver). Klassbredden är 470 kronor.

herrar Bergs och Sölvéns särskilda yttrande framförda förslaget att sjukpenningtabellen skulle tillföras en ny klass, avseende försäkrade med en årlig arbetsförtjänst av 7 020 kronor eller däröver.

Tjänstemännens centralorganisation har funnit riktigt att familjetillägg infördes, särskilt med hänsyn till att tillägg av liknande karaktär införts i den obligatoriska sjukförsäkringen. Beträffande rätten till familjetillägg syntes önskvärt att gift kvinna i detta hänseende likställdes med sin make och att sålunda i stort sett samma regler komme att gälla för rätten till familjetillägg enligt olycksfallsförsäkringslagen som beträffande rätten till maketillägg enligt sjukförsäkringslagen. I fråga om den föreslagna klassindelningen och sjukpenningbeloppen i övrigt ville organisationen instämma med det av herrar Berg och Sölvén avgivna yttrandet. Härutöver har organisationen — såsom förut nämnts — uttalat, att det kunde ifrågasättas om icke sjukpenning även i inkomstilägen upp till exempelvis 10 å 12 000 kronor borde stå i rimligt förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst.

I de remissyttranden, vari förordats bibehållande av ett system med sjukpenningar utan familjetillägg har i huvudsak anförts följande.

Riksförsäkringsanstalten har påpekat, att kommittén ännu icke tagit slutlig ställning till frågan om en samordning mellan olycksfallsförsäkringen och sjukförsäkringen och förebådat att modifikationer kunde behöva göras i de nu föreslagna reglerna, då sjukförsäkringslagen trädde i kraft. Under sådana förhållanden syntes det vara naturligtast och lämpligast att erforderliga förbättringar av sjukpenningförmånerna vidtoges inom ramen för nu gällande system. Detta kunde ske genom införande av nya sjukpenningklasser med högre sjukpenning än den nuvarande högsta jämte en höjning av den kompensationsgrad som låge till grund för nu gällande sjukpenningsskala.

Gentemot kommitténs förslag har riksförsäkringsanstalten anført att i avlöningshänseende någon skillnad icke gjordes mellan försörjningspliktig och icke försörjningspliktig arbetare. Då sjukpenning enligt olycksfallsförsäkringslagen avsåge att utgöra kompensation för utebliven avlöning och liksom denna helt bestredes av arbetsgivaren, vore det icke följdriktigt att gradera sjukpenningen efter försörjningsplikt. Vidare vore uppenbart att ju större del av inkomsten som täcktes av sjukpenningen, desto mindre anledning funnes att ifrågasätta särskilt tillägg för försörjningspliktig. Kommitténs förslag skulle, om arbetsförtjänsten icke överstege 4 800 kronor, i stor utsträckning icke medföra någon förbättring av sjukpenningens storlek för arbetare som icke vore berättigade till familjetillägg. I vissa fall skulle de till och med erhålla lägre sjukpenning än enligt gällande bestämmelser. Å andra sidan skulle i många fall sjukpenning med familjetillägg komma att överstiga den skadades arbetsförtjänst. Det föreslagna systemet medförde stora risker för överförsäkring, risker som kommittén

syntes ha underskattat. Även bortsett från den överförsäkring som frivilliga försäkringar kunde medföra innebure förslaget risker för överkompensation. Vad anginge lägsta sjukpenningens fastställande till tre kronor 50 öre ansåge sig anstalten, då detta minimibelopp blivit fastställt inom sjukförsäkringen, icke nu böra göra någon erinran. Men oavsett denna överförsäkring skulle enligt förslaget sjukpenning med familjetillägg innebära överförsäkring i praktiskt taget alla fall, då arbetsförtjänsten understeg 1 980 kronor, och i många fall då arbetsförtjänsten vore högre, medföra att sjukpenningen — som ju vore skattefri — komme att vara endast obetydligt lägre än den skattepliktiga arbetsförtjänsten. Detta kunde utan tvivel inverka menligt på det produktiva arbetet.

Rörande detaljerna i kommitténs förslag har riksförsäkringsanstalten anfört bl. a. att det måste komma att te sig obilligt att familjetillägg icke utginge exempelvis då olycksfall träffade hustrun i ett äktenskap, där inga familjetilläggsberättigande barn funnes, men hustrun med sin arbetsinkomst väsentligen bidroge till makarnas uppehälle eller kanske helt försörjde maken, samt då ogift person fullgjorde underhållsskyldighet mot icke hemmavarande barn.

Riksförsäkringsanstalten har vidare med skärpa betonat de administrativa svårigheter ett genomförande av kommitténs förslag skulle medföra samt därvid anfört följande.

Kommittén, som övertvägt att föreslå införande av ett familjetillägg, graderat enligt sjukförsäkringslagens regler, har därom anfört, att en med hänsyn till den skadades försörjningsplikt långtgående gradering av sjukersättningarna uppenbarligen skulle, så länge olycksfallsförsäkringen är centralt administrerad, föranleda betydande praktiska svårigheter. Även den jämförelsevis enkla form för familjetillägg, som kommittén stannat vid att föreslå, har emellertid kommittén funnit komma att medföra en ökning av det administrativa besväret, i synnerhet som anmälningshandlingarna icke sällan äro ofullständiga. Detta kommitténs uttalande förtjänar att starkt understrykas. Anmälningshandlingarnas ofullständighet föranleder redan under nuvarande förhållanden ett avsevärt utredningsarbete. Den ytterligare belastning av skaderegleringsarbetet, som skulle komma att förorsakas av de föreslagna bestämmelserna om familjetillägg, jämte vissa ändringsförslag i övrigt, måste bedömas mot bakgrunden av ansvällningen av skadeärendenas antal. Under år 1947 inkommo till riksförsäkringsanstalten 177 000 anmälningar om olycksfall eller yrkessjukdom, avseende i anstalten försäkrade arbetare. Antalet ärenden, i vilka frågor om familjetillägg måste prövas, skulle komma att utgöra en mycket betydande del härav. Skaderegleringen i sådana ärenden, i vilka uppgifter i anmälningshandlingarna rörande förutsättningarna för familjetillägg saknas eller äro ofullständiga, måste givetvis bliva icke oväsentligt fördröjd. Riksförsäkringsanstalten måste fästa desto större avseende härvid som redan under nuvarande förhållanden — trots att anstalten ägnar ständig uppmärksamhet åt förefintliga möjligheter att genom rationalisering av arbetet söka undvika förseningar av skaderegleringen — såväl i pressen som till anstalten direkt tid efter annan framföres klagomål över dröjsmål med ärendenas prövning och ersättningarnas utbetalning.

Härutöver har anstalten anfört att tolkningen av det för rätten till familjetillägg föreslagna villkoret att den skadade skulle »sammanleva med hustru» ytterligare komme att komplicera det administrativa förfarandet. Anstalten fortsätter.

En grundläggande förutsättning för att kunna tillgodose berättigade krav på en snabb handläggning av skadeärendena är en tillräcklig tillgång på erfaren och kunnig personal. För att möta den utökning av skaderegleringsarbetet, som ett införande av bestämmelser om familjetillägg jämte vissa i det följande berörda ändringsförslag i övrigt skulle medföra, måste en motsvarande ökning av arbetskrafterna komma att erfordras inom riks-försäkringsanstalten. Anstalten har tidigare i olika sammanhang inför Kungl. Maj:t framhållit redan nu rådande svårigheter att förvärva och behålla för skaderegleringen erforderlig personal. Rekryteringssvårigheterna torde komma att ytterligare skärpas inför utsikten om en viss nedskärning av olycksfallsförsäkringens centrala organisation, något vartill en samordning mellan sjuk- och olycksfallsförsäkringarna bland annat syftar. Att det under sådana förhållanden skall bliva möjligt att för den tillfälliga ansvällning av organisationen, varom här är fråga, i tillräcklig omfattning erhålla sådana kompetenta arbetskrafter, som erfordras för en effektiv tillämpning av de av kommittén föreslagna bestämmelserna, lär, såsom i ett yttrande till kommittébetänkandet framhållits, åtminstone för närvarande icke kunna med säkerhet påräknas.

Sammanfattningsvis har riks-försäkringsanstalten uttalat, att anstalten icke funnit några övertygande skäl vara förebragta för att inom olycksfallsförsäkringen nu införa familjetillägg men däremot funnit starka skäl tala emot förslaget därom. En önskvärd förbättring av sjukpenninggrunderna kunde enligt anstaltens mening vinnas om den till grund för gällande sjukpenningsskala liggande kompensationsgraden — principiellt två tredjedelar — ökades till förslagsvis tre fjärdedelar. I yttrandet har intagits ett av anstalten upprättat förslag till en sjukpenningsskala med tre fjärdedels kompensation, varjämte angivits utseendet av en skala med fyra femtedels kompensation.¹ Anstalten har påpekat, att skalorna kunde om så önskades påbyggas med ytterligare klasser, samt att anstaltens förslag innebure förbättringar vid praktiskt taget alla arbetsförtjänster intill 4 800 kronor.

Försäkringsinspektionen, som uttalat sig för en utredning av frågan om begränsningsregler för kompletterande försäkringar, har — när en tänkbar lösning på visst sätt av denna fråga skulle i avsevärd grad försvåras genom införande av de föreslagna familjetilläggen — ifrågasatt huruvida icke införandet av dessa tillägg lämpligen kunde anstå tills berörda utred-

¹ Den förstnämnda sjukpenningsskalan upptager 12 sjukpenningklasser med en klassbredd av 480 kronor. Lägsta sjukpenningen (vid en årlig arbetsförtjänst intill 1 680 kronor) utgör 3 kronor 50 öre och den därefter lägsta 4 kronor. I följande klasser stiger sjukpenningen med en krona för varje klass till 14 kronor (vid en årlig arbetsförtjänst överstigande 6 480 kronor).

Den andra sjukpenningsskalan, som uppvisar samma sjukpenningbelopp jämte en ytterligare klass med en sjukpenning å 15 kronor, har en klassbredd av 450 kronor. Lägsta sjukpenning utgår här intill en årlig arbetsförtjänst av 1 575 kronor, den högsta vid en årlig arbetsförtjänst överstigande 6 575 kronor.

ning hunnit verkställas. Den eftersträfvade höjningen av ersättningsnivån syntes inspektionen kunna utan svårighet åstadkommas på annat sätt.

Vissa *reservanter i försäkringsrådet* ha jämväl framställt erinringar mot den av kommittén föreslagna sjukpenningsskalan. *Försäkringsrådet Lundberg* har ansett att principen med sjukpenning utan familjetillägg vore att ur flera synpunkter förorda. Familjetilläggen medförde sålunda, att täckningsprocenten för icke familjeförsörjare bleve låg. Den schablonmässiga behovsprövning, som vore nödvändig för familjetilläggen, skulle vidare leda till orättvisor. Ett sjukpenningssystem i enlighet med det inom rådet upprättade förslaget syntes uppfylla de krav man rättvisligen kunde uppställa. *Försäkringsrådet Blomqvist* har instämt häri och tillagt, att därest familjetillägg över huvud taget skulle utgå, sådant borde utgivas även i anledning av olycksfall, som drabbat gift kvinna, då mannen för sitt uppehälle varit av hennes arbete väsentligen beroende. *Försäkringsrådet Geijer* — med vilken *ledamoten Kuylenstierna* instämt härutinnan — har ansett att vid all sjuk- och olycksfallsförsäkring måste som en oeftergivlig norm uppställas att individen alltid hade att själv bära en mindre del av den uppkommande inkomstminskningen. Huru stor denna förlustmarginal borde vara, kunde vara föremål för olika meningar. Huvudsaken vore att en bestämd förlustmarginal effektivt upprätthölles och stöddes av lag och allmän rättsuppfattning. Kommitténs förslag förordade i allt för stor utsträckning ersättningar som i betänklig grad närmade sig — och i vissa fall överskred — den verkliga inkomstförlusten. Genom sjukpenningens skattefrihet och livräntornas reduktion vid beskattningen bleve detta missförhållande ytterligare accentuerat. Frågan huruvida familjetillägg skulle ingå i sjukpenningen syntes vara av mera underordnad betydelse, men skulle detta ske, syntes det svårt att undvika en tämligen kraftig underkompensering för dem som icke ägde rätt till familjetillägg.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har anfört att man hade anledning ställa sig tveksam till införandet av s. k. familjetillägg i den obligatoriska olycksfallsförsäkringen, då dylika tillägg i hög grad hade karaktären av socialvård och därför illa stämde med de skadeståndsrättsliga principerna. Även bortsett härifrån syntes dessa tillägg i så hög grad förrycka de grunder, efter vilka försäkringen uppbyggts, att deras lämplighet måste starkt ifrågasättas. Det föreslagna tillägget komme dessutom att, med undantag för de högre inkomstklasserna, leda till så principiellt oriktiga resultat, att föreningen ansåge sig icke kunna tillstyrka dess införande i enlighet med förslaget.

Ett strikt vidmakthållande av 90-procentgränsen för den skattefria sjukpenningen — vilket enligt föreningens mening vore av största vikt för undvikande av överförsäkring — måste medföra att den föreslagna sjukpenningen med familjetillägg reducerades i vissa av de lägre inkomstgrupperna. Det låge då nära till hands att undersöka om icke genomgående

inom de lägre inkomstgrupperna sjukpenningen utan familjetillägg i stället kunde höjas. En högre kompensationsgrad vore i dessa fall väl försvarlig. Höjdes sjukpenningen utan familjetillägg med 50 öre i inkomstklasserna upp till 4 940 kronor undginges också den försämring av compensationen i vissa gränfall, som eljest bleve en följd av intervallernas breddning. Alltjämt skulle emellertid familjetilläggen i de högre av nu ifrågavarande inkomstklasser behöva reduceras till 50 öre eller en krona och då det knappast vore lämpligt att införa så låga familjetillägg, borde en enhetssjukpenning fastställas. Vid inkomster över 4 940 kronor funnes visserligen utrymme för de av kommittén föreslagna familjetilläggen, men det syntes mindre lämpligt att införa dylikt tillägg inom allenast en del av sjukpenningsskalan. I enlighet med det anförda har i yttrandet förordats en enbart inkomstgraderad sjukpenningsskala med sjukpenningbelopp motsvarande de av kommittén för icke-försörjare föreslagna, ökade med 50 öre i samtliga klasser utom den lägsta. Sjukpenningen skulle härigenom i intet fall komma att understiga 69 procent av den dagliga arbetsförtjänsten och för den lägsta inkomsten inom respektive klasser — bortsett från den lägsta — skulle sjukpenningen komma att variera från högst 90 procent till lägst 75 procent av denna arbetsförtjänst.

Föreningen har vidare anført, att kommitténs enda skäl för att införa familjetillägg syntes vara, att sådana tillägg förekomme inom sjukförsäkringen. Det måste emellertid bedömas såsom praktiskt uteslutet att inom överskådlig framtid en sådan ändring av förmånerna i sjukförsäkringen skulle komma till stånd, att dessa ens tillnärmelsevis skulle komma i paritet med olycksfallsförsäkringens. Man kunde då fråga sig om införandet av familjetillägg i olycksfallsförsäkringen hade någon uppgift att fylla för att bereda väg för en framtida samordning. Det syntes icke berättigat att f. n. sätta sjukpenningen utan familjetillägg lägre än vad som eljest kunde anses skäligt i kompensationshänseende.

Svenska arbetsgivareföreningen har tillstyrkt att relationen mellan sjukpenningen och mittinkomsten i respektive klasser höjdes på sätt kommittén föreslagit för icke-försörjare. En gradering av sjukpenningen efter den skadades försörjningsplikt ansåges däremot utgöra ett kraftigt avsteg från »den för denna lagstiftning hittills gällande skadeståndsprincipen». Enär arbetsinkomsten icke vore baserad på den skadades försörjningsplikt utan hänförde sig till andra förhållanden, vore det i princip riktigt att sjukpenningen även avvägdes med hänsyn till motsvarande förhållanden. Andra former av socialvård borde ifrågakomma för familjeförsörjarens problem. Den från innevarande år gällande lagen om allmänna barnbidrag borde enligt föreningens uppfattning medföra, att frågan om gradering av sjukpenningen efter försörjningsplikt avlystes ur diskussionen. Då det principiellt rådde en väsentlig skillnad mellan sjukpenning enligt sjukförsäkringslagen och sjukpenning enligt olycksfallsförsäkringslagen, vore förekomsten av

hustrutillägg inom sjukförsäkringen intet bärande argument för införande av familjetillägg inom olycksfallsförsäkringen. Skulle familjetillägg å sjukpenning emellertid ifrågakomma, yrkade föreningen med hänsyn till överförsäkringsrisken bestämt på en maximeringsregel, förslagsvis av det innehåll att sjukpenningen aldrig finge överstiga 90 procent av inkomsten. Då sjukpenningen vore skattefri borde vid bedömande av kompensationsgraden en jämförelse göras mellan 90 procent av inkomsten och sjukpenningen. Det visade sig därvid att i åtskilliga fall utrymme ej funnes för familjetillägg.

I detta sammanhang må nämnas, att *statskontoret* — som ansett att principiella ändringar i ersättningsgrunderna borde anstå — uttalat att behovet av familjetillägg måste anses ha minskat efter tillkomsten av de allmänna barnbidragen.

Svenska lantarbetsgivareföreningen har under hänvisning till överförsäkringsrisken avstyrkt förslaget i vad avsåge höjning av kompensationsgraden och hemställt, att ytterligare undersökning beträffande förskjutning av denna måtte göras i sammanhang med den slutliga översynen av lagstiftningen. Föreningen ville understryka, att förekomsten av familjebidrag och en minimiersättning, som icke vore grundad på den verkliga inkomsten, innebure en social förmån, som icke sammanhängde med de för olycksfallsförsäkringslagen grundläggande principerna och som sålunda borde bekostas icke av arbetsgivaren utan av staten. *Svenska redareföreningen*, som helt avstyrkt det föreliggande förslaget, har därvid uttalat betänkligheter mot att så höga ersättningar föreslagits att risk för överkompensation i vissa fall kunde uppstå.

Försäkringsanstalten Samarbete har anfört, att där socialförsäkringen upphörde att vara ett skydd enbart för en minimistandard — vilket kunde sägas vara fallet på olycksfalls- och yrkessjukdomslagarnas område — ersättningen borde uteslutande bestämmas i förhållande till inkomstbortfallet. Lika lön för lika arbete borde här icke motsvaras av olika ersättning för lika lön. Allmänna befolkningspolitiska åtgärder, avsedda att ge barnfamiljer en bättre standard, borde fylla samma ändamål även vid inkomstbortfall för försörjaren. Vid samma ersättning för gifta och ogifta erhöles de senare i själva verket på grund av sin högre skatt en bättre kompensation för inkomstbortfallet. Om kommitténs avsikt varit att genom hustrutillägget utjämna denna skillnad, måste konstateras att mer rättvisande resultat kunde nås. Vid en sådan utjämning borde man även ta hänsyn till det förhållandet att ju högre inkomsten vore, ju större bleve procentuellt sett den ersatta delen av nettoinkomstbortfallet. De föreslagna sjukpenningklasserna har anstalten funnit vara för vida.

Frågan om förhållandet mellan den obligatoriska försäkringen och annan försäkring har, utöver vad tidigare nämnts, föranlett särskilda uttalanden i vissa yttranden.

Försäkringsinspektionen har, utan att ingå på frågan om de föreslagna ersättningsförmånernas skälighet, velat framhålla, att den överförsäkring, som kunde förmedlas av att vissa försäkringsanstalter meddelade olycksfallsförsäkring såsom utbyggnad av den obligatoriska försäkringen, vore ägnad att väcka betänkligheter. Skattefriheten för sjukpenning medförde, att en viss sjukpenning innebure större förmån för den försäkrade än en lika stor arbetsinkomst; efter införandet av den nya uppberdsordningen måste denna förmån ha blivit på ett helt annat sätt än tidigare påtaglig för de försäkrade. Förhållandet mellan sjukpenningen och den efter skatteavdrag återstående löneinkomsten vore icke oväsentligt större än den av kommittén angivna normen. Inspektionen ansåge, att en anpassning av försäkringar, som vore avsedda att komplettera ersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen, borde, så långt detta vore av praktiska skäl möjligt, vidtagas i förhållande till den kompensation för minskad arbetsförtjänst som sjukpenningen i olika fall lämnade. Det syntes kunna ifrågasättas, att 1945 års försäkringsutredning erhöle uppdrag att närmare utreda frågan om begränsningsregler för de kompletterande försäkringarna, bland vilka den av enskilda försäkringsbolag bedrivna s. k. kollektiva olycksfallsförsäkringen intoge en framträdande plats. En tänkbar lösning vore en omläggning av den enskilda kollektiva olycksfallsförsäkringen därhän att denna försäkring icke resulterade i en sjukpenning av på förhand bestämd storlek i kronor utan i stället kompletterade ersättningarna från den obligatoriska försäkringen med ett tilläggsbelopp av sådan storlek, att ersättningen tillsammans med tilläggsbeloppet utgjorde viss, lämpligt avvägd del av arbetsförtjänsten.

Även *pensionsstyrelsen* har ansett frågan om överförsäkring på grund av komplementförsäkring böra ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Svenska arbetsgivareföreningen har ansett, att frågan om överförsäkringsrisken borde omedelbart upptagas till behandling och garantier lagstiftningsvägen lämnas för att överförsäkring över huvud taget icke kunde förekomma. Överförsäkring borde anses föreligga så snart ersättningen på grund av den lagenliga olycksfallsförsäkringen och den privata försäkringen medförde högre behållen inkomst än den normala arbetsförtjänsten, minskad med därå belöpande skatt.

Svenska försäkringsbolags riksförbund har anfört, att de privata försäkringsbolagen vidtagit vissa angivna åtgärder mot överförsäkring. Om kommitténs förslag genomfördes, komme behovet av utökning av ersättningarna genom privat försäkring att starkt minskas. Det vore givet, att bolagen komme att anpassa sin verksamhet efter det nya läget och — liksom hittills — vidtaga åtgärder ägnade att förebygga och motverka överförsäkring. Särskilda lagstiftningsåtgärder på detta område ansåge förbundet icke vara erforderliga. Överförsäkring i fråga om kompensation för mistad arbetsförtjänst vore en lika allvarlig sak inom privatförsäkringen som inom

den sociala försäkringen, och förbundet kunde i detta sammanhang icke underlåta att uttala sina starka betänkligheter mot att kommittén i viss utsträckning funnit sig kunna acceptera överkompensation.

Försäkringsanstalten Samarbeta har uttalat den bestämda uppfattningen, att medborgarnas rättighet att genom försäkring skydda sig mot en sänkning av levnadsstandarden icke borde begränsas därför att enstaka personer missbrukade försäkringen. Inom anstaltens frivilliga kollektiva olycksfallsförsäkring funnes utan tvekan stora möjligheter att motverka tendenser till missbruk. En betydande positiv insats kunde göras genom ekonomisk upplysning om sambandet mellan premier och skadeersättningar. Anstalten har i sitt yttrande omnämnt, att anstalten den 1 januari 1948 haft olycksfallsförsäkringar för en miljon personer, inbegripet kompletteringsförsäkringar för 764 000 arbetstagare, och hade under år 1947 reglerat 81 000 skador med ett sammanlagt ersättningsbelopp av närmare 8 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

Beträffande *karensbestämelsen* har *socialstyrelsen* uttalat, att anledning i och för sig icke funnes till erinran mot den föreslagna sänkningen av karenstiden från tre till två dagar, men att det varit av intresse att närmare överväga, huruvida man borde bibehålla den gällande regeln att sjukpenning skulle utgå fr. o. m. dagen efter olycksfallet då karenstiden överskridits.

Riksförsäkringsanstalten har anfört att den föreslagna ändringen skulle medföra att sjukpenning komme att utgå i ytterligare ett stort antal fall. Detta skulle föranleda en icke obetydlig ökning av skaderegleringsarbetet. Anstalten ansåge sig emellertid icke böra göra någon erinran mot att karenstiden minskades från tre till två dagar. Dock ville anstalten ifrågasätta, om icke karenregeln samtidigt borde ändras på sådant sätt, att sjukpenning ej alls skulle utgå för de två första dagarna efter olycksfallsdagen. Den gällande bestämmelsen vore nämligen icke rationell. Vid kortvarigare skador föreläge risk för att den skadade sökte ernå sådan sjukskrivningstid att sjukpenning skulle utgå, vilket också framhållits från läkarhåll. Genom ändring av karenregeln på nyss berört sätt skulle dessutom vinnas fördelen av full överensstämmelse med sjukförsäkringens karenregel.

Av *reservanterna i försäkringsrådet* har *försäkringsrådet Geijer* ansett att sjukförsäkringens regel borde införas i olycksfallsförsäkringen, enär det för upprätthållande av försäkringens sundhet vore i hög grad önskvärt att det funnes en verklig och effektiv, om också kort karenstid. Den olägenhet, som härigenom skulle tillskyndas de försäkrade, ansåges böra betraktas som en sak, som de i det helas intresse måste underkasta sig. *Försäkringsrådet Lundberg* har ansett att den gällande karenregeln borde bibehållas.

Pensionsstyrelsen har ifrågasatt, om ändring av karenregeln borde ske innan resultatet av kommitténs fortsatta överväganden rörande olycksfallsförsäkringen och dess administration föreläge.

Svenska arbetsgivareföreningen har, med instämmande i det vid betänkandet fogade yttrandet av herr Hultman, ansett den föreslagna ändringen i karensbestämmelsen onödig. Skulle någon ändring vidtagas, borde den ske på sådant sätt att nära anslutning vunnes till bestämmelserna i sjukförsäkringslagen.

Svenska lantarbetsgivareföreningen har ansett att, då en uppmjukning av karensregeln vore av synnerligen stor betydelse och i sin tur föranledde granskning av lagens övriga föreskrifter, frågan härom borde tagas under övervägande först i samband med den allmänna översynen av lagen.

I fråga om storleken av de föreslagna livränteförhöjningarna vid mera betydande invaliditet har kommitténs förslag lämnats utan saklig erinran av *försäkringsrådets majoritet, riksförsäkringsanstalten, landsorganisationen* och *tjänstemännens centralorganisation*.

Socialstyrelsen har ansett det kunna ifrågasättas, om icke det riktiga vore, att bedömningen av invaliditetsgraden gjordes på sådant sätt att invaliditetsgraden såvitt möjligt motsvarade den skadades förmåga att försörja sig för framtiden. Det ville även synas som om de just nu rådande förhållandena, då partiellt arbetsföra hade lättare att få arbete än tidigare, icke vore ägnade att speciellt aktualisera det förevarande spörsmålet. En höjning av livränteprocenten ansåge styrelsen vara i och för sig önskvärd, men kommittén syntes icke ha tagit tillräcklig hänsyn till att livräntor icke beskattades till sitt fulla belopp. På grund av denna skattelättnad skulle den föreslagna livräntan vid helinvaliditet i många fall ge större behållen inkomst än den skadade skulle ha haft med oförändrad arbetsförtjänst, och dessutom undginge han vissa utgifter t. ex. för arbetsresor och arbetskläder. Möjligt vore, att frågan borde lösas snarare genom en ändring av skattelagstiftningen än genom ett frångående av det framförda förslaget, men frågan syntes böra prövas i ett sammanhang. Även frågan om en eventuell differentiering av livräntorna för tiden före och efter 67 års ålder syntes ha avfärdats alltför lätt. Denna fråga hade genom den ändrade folkpensioneringen kommit i ett annat läge än förut. Det syntes knappast motiverat att, vilket förslaget i många fall skulle leda till, summan av ålderspension och livränta bleve högre än sammanlagda beloppet före 67 års ålder av livränta och eventuell invalidpension. I detta sammanhang vore att erinra om den genomförda samordningen av folkpensionen och statlig tjänstepension. Till folkpensionärer utgående livräntor innebure i tämligen stor utsträckning endast att på olycksfallsförsäkringen överflyttades kostnader, som eljest skulle ha fallit på kommunerna eller staten. Hela frågan syntes förtjänt av ett mera ingående övervägande. Föredraganden, t. f. *byråchefen Richert*, har i sin reservation anförts, att de av kommittén åberopade omständigheterna syntes giva en god motivering för förslagets uppläggning i denna del. Den av styrelsen angivna, av skattelättnaden för livräntor följande överkompensationen vid helinvaliditet kunde knappast före-

komma i så många fall, eftersom helinvaliditet dessbättre vore relativt sällsynt. Beskattningsfrågan syntes i vart fall kunna prövas vid en kommande revision av skattelagstiftningen, möjligtvis i samband med en av 1946 års riksdag begärd utredning angående beskattningen av sociala förmåner. Att i avvaktan på en sådan omprövning uppskjuta en i och för sig önskvärd och berättigad förbättring av ersättningsgrunderna syntes icke motiverat. Risken av att en invalid i något fall skulle kunna anses få för hög kompensation borde vägas mot risken av att han i något fall skulle kunna anses få för låg; den senare risken syntes vara den mera beaktansvärda. Skäl syntes icke föreligga att differentiera livräntorna för tid efter 67 års ålder på annat sätt än som följde av förslaget.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har förklarat sig icke vilja motsätta sig kommittéförslaget i denna del. Föreningen kunde dock icke helt instämma i kommitténs uttalande därom att något behov av att anpassa livräntorna efter ålderspensionerna icke skulle uppkomma vid den av kommittén föreslagna utformningen av livräntegrunderna. I ett icke ringa antal fall komme livränta enligt förslaget att tillhoppa med ålderspensionen uppgå till betydligt mer än den skadades arbetsförtjänst vid olyckstillfället. Starka skäl syntes tala för att den före 67 års ålder höjda kompensationen vid högre invaliditet kombinerades med en genomgående sänkt kompensation efter 67 års ålder, lämpligen så att livräntorna efter nämnda ålder finge svara mot hälften av arbetsförtjänsten, liksom enligt praxis inom skadeståndsrätten.

Vissa *reservanter i försäkringsrådet* ha framställt erinringar mot förslaget. *Försäkringsrådet Geijer* har såsom tidigare nämnts ansett att en förlustmarginal städse borde hållas. *Försäkringsråden Blomquist och Lundberg* ha funnit, att den föreslagna livräntan vid helinvaliditet vore för hög i jämförelse med sjukersättningen och ha förordat, att hel livränta begränsades till $\frac{4}{5}$ eller $\frac{5}{6}$ av den årliga arbetsförtjänsten. *Ledamoten Fahlström* har anslutit sig till herr Hultmans yttrande till betänkandet.

Jämväl *svenska arbetsgivareföreningen* har förklarat sig instämma i de av herr Hultman framförda synpunkterna beträffande livränteförhöjningarna. *Svenska lantarbetsgivareföreningen* har ansett, att frågan om höjning av kompensationsgraden beträffande invaliditetsersättningar borde tagas under överbäggande först i samband med den allmänna översynen av lagen. Därvid borde hänsyn tagas till att inom försäkringsrådet utarbetats förslag om sådan ändring av praxis för invaliditetsbedömningen, att ökad hänsyn komme att tagas till invaliders begynnelsevärigheter, vilken utredning försäkringsrådet beslutat överlämna till kommittén. För det fall att kommittéförslaget lades till grund för omedelbar lagstiftning, ville föreningen biträda det av herr Hultman avgivna yttrandet.

Försäkringsanstalten Samarbete har anfört, att den föreslagna mekaniska regeln icke löste vissa med invaliditetsbedömningen sammanhängande pro-

blem och att några allmängiltiga skäl icke heller syntes tala för att högre ersättning skulle lämnas under ett invaliditetstillstånd med fullständig arbetsoförmåga än under ett sjukdomstillstånd med samma effekt. Fråga vore huruvida icke den föreslagna anordningen skulle nödvändiggöra att i lagen intoges en klar definition av det tillstånd, som borde berättiga till livränta.

Beträffande utbyte av livränta mot engångsbelopp har *riksförsäkringsanstalten* i likhet med kommittén ansett, att möjligheter borde skapas för ett smidigare bedömande av frågor om utbyten. Erfarenheten syntes emellertid bjuda, att avsevärd försiktighet fortfarande iakttoges och att härvidlag alltför stor hänsyn icke toges till de skadades önskningsar. Detta borde enligt anstaltens uppfattning gälla även utbyte av låga livräntor, vilka många gånger kunde vara av icke ringa betydelse för den skadades ekonomi. Med hänsyn till svårigheten att uppdraga närmare regler syntes önskvärt, att försäkringsrådet lämnades frihet att tillämpa den föreslagna bestämmelsen på sätt som ansåges lämpligast i det enskilda fallet.

Försäkringsrådet har uttalat, att rådet i princip biträdde tanken på att genom en uppmykning av bestämmelsen bereda ökade möjligheter för livräntetagarna att utfå kapitalbelopp. Ändrades bestämmelsen på sätt kommittén föreslagit, funne sig försäkringsrådet få från nya utgångspunkter pröva i vad mån utbyte kunde tillstädjas för bostadsändamål. — *Försäkringsrådet Geijer* har ansett, att den gällande bestämmelsen lett till en alltför snäv tillämpning men att det å andra sidan vore av stor vikt, att lagstiftningen finge en sådan avfattning, att vederbörande livräntetagare finge klart för sig att en eventuell ansökan om utbyte komme att underkastas en allvarlig prövning. Vissa angivna förutsättningar för utbyte syntes böra uppställas i själva lagtexten. *Försäkringsrådet Lundberg* har likaledes ansett att några riktlinjer om möjligt borde angivas i lagtexten. Därvid borde beaktas, att stor återhållsamhet borde iakttagas i fråga om utbyte helt eller delvis av livräntor av den storleksordning, att de utgjorde ett väsentligt bidrag till sökandens och hans familjs försörjning. *Ledamöterna Fahlström* och *Kuylenstierna* ha ansett att gällande bestämmelse i ämnet borde bibehållas oförändrad, därvid den sistnämnde i övrigt anslutit sig till vad försäkringsrådet Geijer anfört i denna fråga.

Pensionsstyrelsen har anfört, att styrelsen i sin invaliditetsförebyggande verksamhet vid lämnande av bidrag till maskiner och verktygsutrustning ävensom till startande av självständig verksamhet tillämpade mindre rigorösa principer än försäkringsrådet syntes tillämpa. Det högsta belopp, varmed bidrag finge utgå från styrelsen till en och samma person, utgjorde 5 000 kronor; vidare gällde, att medel för bestridande av ifrågavarande kostnader borde, om så befundes lämpligt, helt eller delvis utlämnas såsom lån. I fråga om livränteutbytena ville styrelsen understryka att — även

om styrelsen ansåge att i fråga om förhållandevis små engångsbelopp anledning saknades till en så ingående prövning som motiven till den gällande bestämmelsen syntes förutsätta — verkligt betryggande garantier mot missbruk borde föreligga så snart fråga vore om större engångsbelopp.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har ansett den föreslagna uppmjukningen av bestämmelsen icke vara tillräddig. Personer, som erhöle kapital i stället för livränta, förstode dessvärre mera sällan att utnyttja detsamma rationellt, och intresset för att få ett kapitalbelopp stode ofta i omvänd proportion mot vederbörandes förutsättningar att så förvalta detta, att förbättrade försörjningsmöjligheter för framtiden kunde påräknas. Även med hänsyn till den räntefot, som f. n. skulle läggas till grund för beräkning av kapitalvärdet, 2½ procent, kunde det icke anses lämpligt att medgiva utbetalning av kapital i större utsträckning än hittills. Skulle en ändring här likväl ifrågakomma, borde, med hänsyn till föreliggande möjligheter till kapitalets förräntning, en räntefot av åtminstone 4 procent läggas till grund för beräkning av kapitalvärdet. Föreningen ville sålunda instämma med vad herr Hultman på denna punkt anfört i sitt yttrande till betänkanudet. Jämväl *svenska arbetsgivareföreningen* har i denna fråga instämt i det av herr Hultman avgivna yttrandet.

Svenska lantarbetsgivareföreningen har anfört, att den föreslagna »uppmjukningen» av bestämmelsen icke hade något som helst med utvecklingen av lönenivån att göra utan helt sammanhängde med frågor, som berörde översynen av lagstiftningen i dess helhet. Med hänsyn till det anmärkningsvärda, att regeln om uppmjukningen skulle föreligga i lagtexten men dess innebörd endast kunna utläsas i motiveringen, och till att utredningen i denna fråga syntes minst sagt ofullständig, borde denna del av förslaget återförvisas till kommittén för ny och mera grundlig behandling. Alternativt biträdde föreningen det av herr Hultman avgivna yttrandet.

De ändringar kommittén föreslagit i fråga om ersättningar vid dödsfall ha i yttrandena föranlett endast några få erinringar.

En *reservant i försäkringsrådet* — *försäkringsrådet Geijer* — har anfört, att det icke syntes nödvändigt att nu verkställa den höjning av livränta till änka eller änking, som kommittén föreslagit. Den föreslagna höjningen komme att medföra, att en ung arbetsför person, som genom olycksfall förlorat sin make eller maka, under sin återstående levnad kunde komma att uppbära en årlig livränta av upp till 2 300 kronor. Det syntes tveksamt, huruvida en sådan livränta över huvud taget kunde anses falla inom ramen för en rimlig socialförsäkring; i vart fall borde med denna höjning lämpligen kunna anstå.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har funnit det kunna starkt ifrågasättas, huruvida det kunde anses lämpligt att nu höja livräntan till efterlevande make. Betänksamhet i detta avseende syntes föreningen motiverad särskilt med hänsyn till att spörsmålet om rätt till ersättning

vid dödsfall komme att bli föremål för vidare utredningar och överväganden inom kommittén. I en tid, då även gifta kvinnor i stor utsträckning ägnade sig åt förvärvsarbete och en arbetsför änka utan försörjningsplikt i regel kunde vinna tillfredsställande försörjning genom arbete, måste man ställa sig tveksam om lämpligheten av en höjning av änkelivräntan, så länge den obetingade rätten till sådan livränta vore gällande. Mot höjningen av dödsfallslivräntornas maximum till $\frac{5}{100}$ av arbetsförtjänsten syntes däremot intet vara att erinra.

Vad angår övriga av kommittén föreslagna ändringar ha vissa uttalanden gjorts i yttrandena. En redogörelse härför kommer att lämnas i specialmotiveringen.

Departementschefen.

De senast vidtagna, år 1946 beslutade ändringarna i olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser rörande ersättningarnas storlek inneburo endast att ersättningarnas maximibelopp höjdes på grund av det ändrade pris- och löneläget. Socialvårdskommitténs nu föreliggande förslag, som utgör ett led i den inom kommittén pågående översynen av hela lagstiftningen på området, syftar däremot icke blott till en anpassning av ersättningsbestämmelserna efter den fortsatta löneutvecklingen utan även till genomförandet av andra förbättringar på den obligatoriska olycksfallsförsäkringens område. I vissa remissyttranden har uttryckts den uppfattningen, att med de sistnämnda principiella ändringarna i ersättningsbestämmelserna borde anstå i avvaktan på att den allmänna revisionen av lagstiftningen slutfördes. Av utredningen framgår emellertid, att starka skäl tala för att en förbättring av grunderna för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen kommer till stånd snarast möjligt. Tillräcklig anledning att i avvaktan på socialvårdskommitténs fortsatta utredning uppskjuta prövningen av kommitténs nu föreliggande förslag i dess helhet synes mig icke föreligga.

Kommittén har ansett, att i fråga om den årliga arbetsförtjänstens beräkning maximibeloppet, som genom 1946 års ändring bestämdes till 4 800 kronor, borde höjas till 6 900 kronor och att minimibeloppet borde höjas från 450 till 900 kronor. Med hänsyn till de i socialstyrelsens remissyttrande lämnade uppgifterna rörande löneutvecklingen synes det mig påtagligt, att en höjning av maximibeloppet till minst det av kommittén föreslagna beloppet bör komma till stånd. För min del förordar jag, i anslutning till vad i en del yttranden uttalats, att maximibeloppet bestämmas till 7 200 kronor. Den av kommittén föreslagna höjningen av minimibeloppet finner jag böra godtagas. I ett yttrande har gentemot kommitténs förslag i denna del anförts, att höjningen väsentligen hade sin betydelse vid bestämmande av livränta åt åldringar och att för dessa en över-

3 — Bihang till riksdagens protokoll 1948. 1 saml. Nr 235.

kompensation skulle uppkomma, då deras arbetsförmåga ändock vore sjunkande. Enligt kommittéförslaget — som jag i denna del ansett mig kunna godtaga i avbidan på den slutliga revisionen av olycksfallsförsäkringslagstiftningen — skall emellertid livränta för tid efter 67 års ålder utgå utan sådan förhöjning av den nuvarande kompensationsgraden som kommittén i övrigt förutsatt beträffande högre invaliditetsgrader. Det anförda argumentet förlorar härigenom väsentligt sin tyngd.

Enligt gällande bestämmelser rörande sjukpenningens belopp motsvarar beloppet av hel sjukpenning genomsnittligen två tredjedelar av den beräknade arbetsförtjänsten, oberoende av om den skadade är familjeförsörjare eller ej. Kommittén har föreslagit en sjukpenningsskala, som innebär en gradering av sjukpenningen med hänsyn till den skadades försörjningsbörd. Mot vad sålunda föreslagits har i en del remissyttranden framställts den principiella anmärkningen att en dylik gradering vore oförenlig med ersättningarnas skadeståndsliknande karaktär. Då ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen vore avsedd att utgöra en kompensation för den till följd av olycksfallet mistade arbetsinkomsten och denna senare ej vore graderad efter försörjningsplikt, vore det icke följdriktigt att differentiera ersättningen vid olycksfall efter sådan grund. Häremot kan emellertid erinras, att sjukersättningen vid olycksfall varken enligt gällande lag eller enligt kommitténs förslag är avsedd att helt kompensera den mistade arbetsinkomsten. Därav att en viss marginal funnits önskvärd följer dock icke, att denna marginal måste vara lika stor för alla kategorier av försäkrade. I och för sig synes det icke vara med olycksfallsförsäkringens natur oförenligt, att den kompensationsgrad efter vilken ersättning skall utgå bestämmas till en högre andel av arbetsinkomsten för försörjare än för icke-försörjare. Redan enligt gällande bestämmelser förekommer i ett begränsat hänseende en dylik gradering inom olycksfallsförsäkringen, i det att hänsyn till den skadades försörjningsplikt mot vissa anhöriga skall — enligt ett år 1941 infört stadgande — tagas vid bestämmande av det sjukpenningavdrag, som må äga rum då den skadade beredes vård på sjukhus. Beaktas bör också, att gradering efter försörjningsplikt införts i fråga om de ersättningar som utgå inom den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen, vilken i likhet med olycksfallsförsäkringen är uppbyggd som en inkomstbortfallsförsäkring.

Mot kommitténs förslag att gradera sjukpenningen efter försörjningsplikt ha framförts även andra erinringar än de nu berörda mera principiella anmärkningarna. Därvid har riksförsäkringsanstalten med skärpa hävdadt, att införandet av familjetillägg skulle avsevärt tynga skaderegleringsarbetet. Om graderingen genomföres på det förhållandevis enkla sätt som kommittén föreslagit, torde emellertid det administrativa merarbetet icke behöva bli alltför betydande, förutsatt att kravet på utredning om den skadades familjeförhållanden icke drives längre än omständigheterna kunna

anses påkalla. I likhet med kommittén finner jag det önskvärt att en decentralisering av skaderegleringsarbetet kommer till stånd genom medverkan av sjuk-kassorna. I viss utsträckning har ett samarbete på detta område förekommit mellan riksförsäkringsanstalten och sjuk-kassor. Mera betydelsefullt i detta hänseende är emellertid att de större arbetsgivarna i avsevärd omfattning förskottera ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen. Jag vill i detta sammanhang understryka angelägenheten av att de möjligheter som föreligga att decentralisera skaderegleringsarbetet bliva tillvaratagna.

Kommitténs förslag till en efter försörjningsbörda graderad sjukpenningsskala har kritiserats även från den synpunkten, att införandet av familjetillägg å ena sidan förhindrade en såsom önskvärd ansedd förbättring av sjukersättningarna för icke-försörjare, och å andra sidan för försörjare i lägre inkomstklasser medförde en alltför hög kompensationsgrad. Härvid har tillika framhållits, att kompensationsgraden borde bedömas med beaktande av att sjukpenningen är skattefri. I yttrandena ha flera förslag framlagts till en för försörjare och icke-försörjare enhetlig sjukpenningsskala, innebärande en kompensationsgrad, som överstiger den av kommittén för icke-försörjare föreslagna.

För min del ansluter jag mig till kommitténs förslag om införande av familjetillägg. Jag finner det nämligen rimligt, att kompensationsgraden för den som har hustru eller barn att försörja sättes högre än för den ensamstående. Samtidigt delar jag kommitténs mening, att hänsyn till de administrativa svårigheterna bör medföra att i nuvarande läge familjetillägget icke graderas efter familjens storlek. Av samma anledning torde det icke vara lämpligt att, såsom i vissa yttranden ifrågasatts, uppställa en regel angående maximering av den sammanlagda sjukersättningens storlek i förhållande till den skadades arbetsförtjänst för att därigenom möjliggöra en förbättring av kompensationsgraden för icke-försörjare. En sådan regel skulle nämligen nödvändiggöra en mera preciserad beräkning av arbetsförtjänsten än vad som erfordras för att bestämma till vilken sjukpenningklass den skadade skall hänföras. Som en följd härav måste emellertid i de lägsta inkomstklasserna skillnaden i kompensationsgrad mellan försörjare och icke-försörjare bli betydande om icke försörjarna skola bli överkompenserade. Då det icke synes motiverat att för högre inkomster medgiva en högre kompensationsgrad än för lägre inkomster har jag stannat för att i princip tillstyrka kommitténs förslag.

I enlighet härmed förordar jag, att lägsta beloppet av hel sjukpenning för icke-försörjare för normala fall bestämmes till tre kronor 50 öre, motsvarande den obligatoriska sjukförsäkringens normalsjukpenning för kassamedlemmar. För att undvika att den nya sjukpenningskalan medför försämringar i förhållande till den nu gällande synes den av kommittén föreslagna skalan böra modifieras något till de skadades förmån. Inkomstinter-

vallet i sjukpenningklasserna torde lämpligen kunna bestämmas till 510 kronor och skillnaden mellan sjukpenningbelopp i närliggande klasser till 1 krona. I en jämn skala av denna typ kommer sjukpenningen att motsvara 70,6 procent av mittinkomsten i klassen. För de lägsta sjukpenningklasserna torde böra göras vissa avvikelser, varigenom kompensationsgraden kommer att ligga något högre. I detta hänseende föreslås, att inkomstintervallet i de två lägsta slutna klasserna bestämmas till 255 kronor (hälften av intervallet i högre klasser) och att sjukpenningsskillnaderna mellan de fyra lägsta klasserna bestämmas till 50 öre. Familjetillägget torde böra bestämmas till det av kommittén föreslagna beloppet, en krona 50 öre. Bestämmas den årliga arbetsförtjänstens maximibelopp till 7 200 kronor, såsom föreslagits i det föregående, kommer sjukpenningens högsta belopp i en skala av den här förordade konstruktionen att utgöra 14 kronor utan och 15 kronor 50 öre med familjetillägg. För minderåriga, åldringar och partiellt arbetsföra med låga arbetsinkomster torde i anslutning till kommitténs förslag böra fastställas vissa lägre sjukpenningbelopp än det minsta sjukpenningbeloppet för andra försäkrade.

I de lägsta sjukpenningklasserna kan sjukpenning med familjetillägg enligt de förordade reglerna i vissa fall överstiga den förlorade arbetsinkomsten. Några särbestämmelser till förhindrande av överkompensation i dylika fall finner jag dock icke nödvändiga. De till familjetillägg berättigade skadade torde i allmänhet icke vara att hänföra till dessa klasser.

I kommitténs betänkande och flera remissyttranden har framhållits, att de föreslagna förbättringarna av sjukersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen borde medföra, att de s. k. komplementförsäkringarna anpassades efter de ändrade förutsättningarna. Försäkringsinspektionen har ifrågasatt utredning härom genom 1945 års försäkringsutredning. Detta spörsmål torde få upptagas till behandling sedan ståndpunkt tagits till nu förevarande förslag.

En uppmjukning av den s. k. k a r e n s r e g e l n, som innebär att sjukpenning utgår endast om sjukdomen varat mer än tre dagar utöver olycksfallsdagen, torde vara motiverad. Att inom olycksfallsförsäkringen införa sjukförsäkringens karensregel, enligt vilken sjukpenning icke i något fall utgår för de två första dagarna, skulle leda till att två dagars sjukpenning bortföle i flertalet skadefall. Enhetlighet mellan de båda försäkringsgrenarnas karensregler vore visserligen i och för sig önskvärd, såsom framhållits i kommittébetänkandet och vissa remissyttranden, men liksom kommittén finner jag övervägande skäl tala för att olycksfallsförsäkringens karensregel ändras endast på sådant sätt, att sjukpenning fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen må kunna utgå om sjukdomen varat mer än två dagar efter olycksfallsdagen.

De gällande grunderna för bestämmande av livränta vid invaliditet innebära i princip, att kompensation lämnas för två tredjedelar av

inkomstbortfallet. Även om bedömningen av invaliditetsgraderna skulle komma att ändras så, att hänsyn mer än hittills toges till skadans faktiska inverkan på den skadades förmåga till förvärvsarbete, torde en förbättring av livräntorna till dem som i arbetsför ålder åsamkas höggradig invaliditet vara skälig. Den av kommittén föreslagna bestämmelsen om förhöjning intill 67 års ålder av livräntor efter högre invaliditetsgrader än nedsättning av arbetsförmågan med en fjärdedel innebär, att marginalen mellan den förhöjda livräntan och det teoretiska inkomstbortfallet motsvarar en tolfedel av den årliga arbetsförtjänsten. Till följd av skattelättnaden för livräntor medför den föreslagna regeln räknemässigt sett, att överkompensation kan uppkomma i vissa fall. Med hänsyn till dessa invaliditetsfalls svåra beskaffenhet torde den föreslagna bestämmelsen emellertid böra i princip godtagas.

Den nuvarande bestämmelsen angående utbyte av livränta eller del därav mot engångsbelopp har lett till en synnerligen restriktiv tillämpning. Även om återhållsamhet vid beviljandet av dylika utbyten ofta torde vara välbetänkt, synes bestämmelsen böra ändras så, att försäkringsrådet erhåller befogenhet att medgiva utbyte närhelst omständigheterna finnas därtill föranleda. Att i själva lagtexten införa några ytterligare föreskrifter om under vilka förutsättningar utbyte skall få ske synes mig icke erforderligt. Det torde ligga i sakens natur, att medgivande kommer att lämnas endast i fall som avses i en av kommittén omnämnd konvention, ratificerad av Sverige år 1926, nämligen då säkerhet kan anses föreligga för att engångsbeloppet kommer till en förnuftig användning.

Beträffande ersättningarna vid dödsfall torde de av kommittén föreslagna förbättringarna, vilkas skälighet i allmänhet icke bestritts i remissyttrandena, böra komma till stånd. Jag förordar alltså dels att begravningshjälpen bestämmas till 500 kronor i samtliga fall, dels att livräntan till efterlevande make höjes från $\frac{1}{4}$ till $\frac{1}{3}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst och att det vid omgifte utgående engångsbeloppet höjes i samma proportion, dels att högsta sammanlagda årsbeloppet av livräntor till flera efterlevande höjes från $\frac{2}{3}$ till $\frac{5}{6}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

I enlighet med det anförda har inom socialdepartementet, på grundval av socialvårdskommitténs förslag, upprättats förslag till lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete. Därvid ha jämväl beaktats av kommittén framlagda förslag till vissa andra ändringar i lagen, avseende arbetsförtjänstens beräkning för minderåriga, sjukpenningavdrag vid sjukhusvård och avdrag från ersättning för förmån av motsvarande slag. För dessa ändringsförslag kommer jag att redogöra i den speciella motiveringen.

Socialvårdskommittén har tillika framlagt förslag till lag angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å

fartyg tjänstgörande personer. Detta förslag, vilket endast avser ett upphävande av vissa ersättningsbestämmelser som äro mindre förmånliga än de i det föregående förordade, synes böra genomföras.

Speciell motivering.

Av de inom socialdepartementet upprättade förslagen till lag angående ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete och till lag angående ändring i lagen om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer överensstämmer sistnämnda förslag helt med socialvårdskommitténs förslag. Jämväl departementsförslaget till lag om ändring i olycksfallsförsäkringslagen överensstämmer, med de avvikelser för vilka i det föregående redogjorts, i allt väsentligt med socialvårdskommitténs förslag. Rörande de särskilda bestämmelserna i departementsförslaget må här anföras följande.

3 §.

Till denna paragraf har, i saklig överensstämmelse med kommittéförslaget, fogats ett nytt andra stycke av innehåll att Konungen skall äga meddela de från lagens bestämmelser avvikande föreskrifter, som finnas böra gälla i anledning därav att arbetare, som icke användas till arbete för statens räkning, ändock på grund av sin anställning äro tillförsäkrade pensioner av statsmedel vid arbetsoförmåga i följd av olycksfall i arbetet eller andra mot ersättningar enligt lagen svarande förmåner, som helt eller delvis bekostas av staten. Stadgandet syftar främst till att möjliggöra, att bestämmelserna i 11 § om avdrag från sjukpenning, livränta eller annan ersättning enligt lagen för understöd av motsvarande slag bliva tillämpliga även i fall som här avses, oavsett att det understöd varom fråga är icke utgives av arbetsgivaren eller bekostats av denne.

6 § 1 mom.

Beträffande de i detta moment upptagna bestämmelserna om läkarvård m. m. har *försäkringsrådet* i sitt yttrande anført följande:

Försäkringsrådet förutsätter, att en genomgripande omredigering av bestämmelserna i detta lagrum kommer till stånd vid den slutliga revideringen av olycksfallsförsäkringslagstiftningen. Därvid synes önskvärt, att försäkringens faktiska omfattning i de delar, den ej kommer till uttryck i den nuvarande lagtexten, blir lagfästad. I tillämpningen ersättes i stor utsträckning av annan än läkare meddelad sjukvårdande behandling, såsom massage, värmebehandling m. m. Behandling av legitimerad tandläkare ersättes men innefattas enligt exempelvis i sjukförsäkringslagstiftningen nyttjad terminologi icke i begreppet läkarvård (4 § sjukförsäkringslagen). Uttrycklig bestämmelse saknas om den rätt, skadad person har till resekostnader i samband med besök hos läkare eller i anledning av intagning å sjukhus.

I underdånigt utlåtande den 17 december 1943 angående ändring av militärsättningsförordningen har försäkringsrådet uttalat sig för ett omedelbart införande i militärsättningsförordningen av rätt till konvalescentvård å s. k. B-anstalter (konvalescenthem m. fl.) utan avvaktan å den kommande allmänna revisionen av olycksfallsförsäkringslagen. Försäkringsrådet anser sig i förevarande sammanhang böra framhålla angelägenheten av, att en utvidgning av olycksfallsförsäkringen till att omfatta vård å åsyftade anstalter måtte genomföras.

Departementschefen.

Vad i försäkringsrådets yttrande anförts torde böra beaktas vid den fortsatta översynen av lagstiftningen. Departementsförslaget överensstämmer beträffande 1 mom. i huvudsak med kommitténs förslag. Enligt första stycket äger den skadade vid såväl sjukdoms- som invaliditetstillstånd rätt till erforderlig läkarvård jämte läkemedel och nödiga särskilda hjälpmedel. Beträffande behandling vid invaliditetstillstånd gäller nu, enligt 6 § 2 b), att den skadade är berättigad till sådan behandling som må erfordras för höjande av arbetsförmågan, men denna bestämmelse har i tillämpningen ansetts ha den innebörden att erforderlig behandling städse bör utgivas. Ersättning för underhåll av konstgjorda lemmar och andra särskilda hjälpmedel utgår nu endast i form av livräntetillägg (6 § 2 a), vilket må utbetalas på sådant sätt att det kommer att användas för det avsedda ändamålet (14 § första stycket). När denna anordning befunnits mindre lämplig, har i förslaget, liksom i kommitténs förslag, intagits bestämmelse av innebörd, att erforderliga hjälpmedel och förnyelser av sådana skola — oberoende av om sjukdom eller invaliditet föreligger och oavsett graden av arbetsförmågans nedsättning — ersättas då behov av hjälpmedlet eller förnyelsen uppkommer. Enligt tredje stycket kan dock, efter sjukdomstillståndets upphörande, i stället för nya hjälpmedel utges ersättning med ett årligt belopp, motsvarande den sannolika årliga kostnaden, eller ett däremot svarande engångsbelopp. Såsom förutsättning för tillämpningen av detta stadgande har ansetts böra fordras att skäl därtill prövas föreligga. Ersättning i denna form torde nämligen, i enlighet med uttalande av försäkringsrådets majoritet, böra förekomma blott i speciella fall, såsom där administrativa skäl göra sådan anordning önskvärd med hänsyn till att fråga är om smärre hjälpmedel eller där på grund av bristande aktsamhet från den skadades sida alltför omfattande förnyelsebehov kan befaras. Nämnas må att tvenne reservanter i försäkringsrådet ansett engångsersättning till protesförnyelser icke böra ifrågakomma.

Den i 1 mom. andra stycket intagna bestämmelsen om ersättning för läkarintyg har i enlighet med kommitténs förslag givits en något vidare formulering än den nuvarande men torde överensstämma med tillämpningen. Försäkringsrådet har anmärkt att ersättning icke brukar utgå för sådant läkarintyg om den skadades allmänna hälsotillstånd, som inges till

rådet vid ansökan om utbyte av livränta mot kapital för en gång. Skäl att föreskriva rätt till ersättning för dylika intygskostnader synas icke föreligga.

6 § 2 mom.

I detta moment behandlas sjukpenningbeloppen.

Försäkringsrådet har vid detta moment anfört, att enär familjetillägget avsåge att bereda förhöjd sjukpenning med hänsyn till familjens behov, nedsättning av ersättningen vid tillämpning av 25 § olycksfallsförsäkringslagen icke syntes böra omfatta familjetilläggen. Det hemställdes att uttrycklig bestämmelse härutinnan intoges i nämnda lagrum, därest familjetillägg komme att införas.

Beträffande avfattningen av bestämmelserna i tredje stycket om sjukpenning till minderåriga, åldringar m. fl. har *riksförsäkringsanstalten* anmärkt, att av den föreslagna avfattningen icke med önskvärd tydlighet framginge att familjetillägg icke skulle ifrågakomma. Det kunde också ifrågasättas huruvida icke i lagtexten borde tydligt utsägas att sjukpenning skulle utgå enligt andra stycket, därest arbetsförtjänsten uppginge till minst 1 600 kronor.

Vidkommande tredje stycket sista punkten har *riksförsäkringsanstalten* förutsatt, att upplysning rörande sådan omständighet som där avses skulle lämnas i olycksfallsanmälan, men att man måste räkna med att bestämmelsen i stor utsträckning komme att förorsaka utredningsarbete. *Försäkringsrådet* har förklarat sig förutsätta att lyte och kronisk sjukdom kunde vara av såväl själslig som kroppslig natur och att en genom kronisk alkoholism, itererad brottslighet eller lösaktigt leverne o. s. v. dokumenterad asocial läggning skulle kunna hänföras till varaktig omständighet i lagrummets bemärkelse. *Pensionsstyrelsen* har ifrågasatt, om icke bestämmelsen borde formuleras så, att den komme att omfatta även folkpension i form av sjukbidrag, därvid hänvisning lämpligen syntes kunna ske till 3 § 2 och 3 mom. folkpensioneringslagen.

Departementschefen.

Den av kommittén föreslagna sjukpenningsskalan har, såsom tidigare nämnts, i departementsförslaget modifierats i för de skadade förmånlig riktning. Vissa redaktionella jämkningar av den av kommittén föreslagna lydelsen av bestämmelserna ha därjämte vidtagits. Genom dessa torde de erinringar *riksförsäkringsanstalten* framfört beträffande avfattningen av bestämmelserna i tredje stycket ha blivit tillgodosedda. Vad beträffar *försäkringsrådets* hemställan om ändring av 25 § i syfte att undvika att en nedsättning av ersättningen komme att drabba även familjetilläggen är jag icke beredd att utan ytterligare överväganden föreslå sådan ändring. Då socialvårdskommittén vid sitt fortsatta arbete torde komma att ägna upp-

märksamhet även åt bestämmelserna i nämnda paragraf, synes den av försäkringsrådet väckta frågan böra behandlas i samband därmed.

Vad angår tredje stycket sista punkten föranleder riks försäkringsanstaltens yttrande intet uttalande från min sida. Försäkringsrådets yttrande i denna del kan jag icke biträda. En så vidsträckt tolkning av stadgandet som försäkringsrådet antytt synes mig ej lämplig. Jag vill framhålla att även om den skadade skulle kunna anses ha dokumenterat en asocial läggning, detta i och för sig icke kan anses innebära en sådan nedsättning av arbetsförmågan som här åsyftas. Endast i den mån den asociala läggningen är en följd av allvarlig psykopati eller annan bestående själslig rubbning bör enligt min mening stadgandet få vinna tillämpning. Vad angår pensionsstyrelsens yttrande synes det mig böra bero på omständigheterna huruvida den nedsättning i arbetsförmågan, som föranlett utgivandet av sjukbidrag, skall anses vara av så varaktig karaktär, att skäl för tillämpning av förevarande stadgande kan anses föreligga.

6 § 3 mom.

Detta moment upptager reglerna om livräntas storlek m. m.

Försäkringsrådet och riks försäkringsanstalten ha mot kommitténs förslag i denna del framställt erinringar av formell natur. Därjämte har i fråga om vårdbidragets storlek — i vilken del förslaget eljest lämnats utan erinran i remissyttrandena — riks försäkringsanstalten, under hänvisning till att vårdkostnaderna kunde växla starkt från fall till fall, uttalat sig för en sådan tillämpning av bestämmelsen att hänsyn kunde tagas även till andra omständigheter än graden av hjälplöshet. En »hjälplos» invalid intoges icke sällan på vårdhem, där avgiften på grund av utgående kommunalt understöd, donationer eller dylikt ofta vore mycket låg.

Departementschefen.

Med hänsyn till de framställda erinringarna mot kommittéförslagets formella utformning ha i departementsförslaget bestämmelserna i första och andra styckena omarbetats i förtydligande syfte. I sakligt hänseende avvika bestämmelserna i andra stycket såtillvida från kommitténs förslag, att livränteförhöjning icke föreslagits i fråga om livränta för tid före utgången av den månad, varunder den skadade fyller aderton år. Skälen härtill anges i det följande vid behandlingen av bestämmelserna i 9 § angående den årliga arbetsförtjänstens beräkning.

Vad riks försäkringsanstalten anmärkt beträffande vårdbidraget torde vara riktigt. Vårdkostnaderna i likartade fall av hjälplöshetstillstånd kunna variera mycket avsevärt, och detta icke blott från fall till fall utan även i det enskilda fallet från tid till annan. Att på ett rättvist sätt gradera livräntetilläggen efter dessa växlande omständigheter torde emellertid vara förenat med betydande svårigheter. Med de av kommittén föreslagna grun-

derna kunna tilläggen i större utsträckning än hittills överstiga de faktiska vårdkostnaderna, t. ex. då den skadade är intagen på vårdinrättning mot låg avgift. Detta förhållande synes dock icke utgöra tillräckligt skäl för ändring av bestämmelsen i sådan riktning, att tilläggen komma att bestämmas efter de faktiska vårdkostnadernas storlek. I vart fall torde en sådan principiell ändring icke böra vidtagas utan närmare utredning. På grund av det anförda har den av kommittén föreslagna bestämmelsen intagits i departementsförslaget med oförändrad lydelse. Bestämmelsen innebär, att tilläggen skola överlag utgå med de belopp, som enligt nuvarande grunder skulle utgå i motsvarande fall, därest den årliga arbetsförtjänsten enligt 9 § beräknats till 5 400 kronor.

Den i sista stycket intagna bestämmelsen rörande utbyte av livränta mot kapital har, i enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen, givits den avfattningen, att försäkringsrådet äger besluta om utbyte när skäl därtill prövas föreligga.

7 §.

Denna paragraf överensstämmer helt med kommitténs förslag. För de föreslagna ändringarna har redogjorts i det föregående.

9 §.

I det föregående har nämnts, att kommittén, som funnit bestämmelserna i 9 § böra överarbetas, tills vidare föreslagit vissa ändringar beträffande den årliga arbetsförtjänstens beräkning för minderåriga. Stadgandet i 9 § andra stycket angående arbetsförtjänstens beräkning för skadad, som ej fyllt 18 år, bör enligt kommitténs mening ändras på sådant sätt, att livränta vid bestående invaliditet kommer att beräknas efter den årliga arbetsförtjänst, som är vanlig för jämförliga vuxna arbetare. I avvaktan på den fortsatta utredningen har föreslagits sådan ändring av nämnda stadgande, att den årliga arbetsförtjänsten vid bestämmande av livränta ej må beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som den skadade med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas ha kommit att åtnjuta vid 21 års ålder, därest olycksfallet ej inträffat. Vidare har föreslagits, att stadgandet skall göras tillämpligt jämväl beträffande sjukpenning för tid efter den månad då den skadade fyller 21 år.

Riksförsäkringsanstalten har ansett det kunna ifrågasättas om icke den av kommittén föreslagna ändringen i 9 § andra stycket borde föranleda att en bestämmelse infördes angående reduktion av livränta för tiden innan den skadade uppnått viss ålder, förslagsvis 18 år. Den föreslagna höjningen av åldersgränsen i 9 § från 18 till 21 år skulle nämligen, i förening med den föreslagna förhöjningen av vissa livräntor, understundom leda till att den skadade vid fall av hög invaliditet komme att uppbära livränta med

avsevärt högre belopp än den arbetsförtjänst som han kunde ha påräknat under de närmaste åren. Det vore emellertid att beakta, att det här rörde sig om ett litet antal fall och att ömmande omständigheter ofta föreläge, och vidare vore att märka, att skadan icke sällan kunde aktualisera ett behov av särskild utbildning, vilket ställde ökade anspråk på den skadades ekonomi.

Försäkringsrådet har framhållit, att en relativt långvarig militärtjänstgöring vanligen infölle vid 21-årsåldern och att arbetare i många yrken icke vid denna ålder uppnått en arbetsförtjänst, som skäligen kunde läggas till grund vid livräntas bestämmande. Med hänsyn härtill ifrågasattes, huruvida icke en annan ålder, förslagsvis tjugutre år, vore lämpligare vid bestämmandet av den årliga arbetsförtjänsten för de i andra stycket av paragrafen avsedda fallen.

Vidare har försäkringsrådet anfört följande.

Försäkringsrådet får i förevarande sammanhang framhålla, att vid beräkning av årliga arbetsförtjänsten första stycket av 9 § anbefaller visst hänsynstagande till, bl. a., det förhållandet, att den skadade för yrkesutbildning använts till det arbete, i vilket olycksfallet inträffat. Betydelsen av denna bestämmelse kommer givetvis att reduceras, ifall en höjning av den i andra stycket av paragrafen angivna levnadsåldern äger rum, liksom tillkomsten av andra punkten i samma stycke av kommittéförslaget har en sådan verkan. De i första och andra styckena av paragrafen förekommande bestämmelsernas rätta betydelse och inbördes räckvidd vid bestämmandet av den årliga arbetsförtjänsten för yngre, i yrkesutbildning skadade torde påkalla särskild uppmärksamhet vid den slutliga revideringen av lagen.

I fråga om ersättning åt vid unga år skadade anser sig försäkringsrådet böra erinra om bestämmelsen i 17 § 2 mom. av sociala försvarsberedskapskommitténs den 10 januari 1941 avgivna förslag till krigspensionsförordning, att invalidpensionens grundbelopp, ifall den skadade icke fyllt tjugu år, skulle nedsättas med en tiondel för varje helt år, varmed den skadades ålder understeg tjuuguett år. En motsvarande bestämmelse för olycksfallsförsäkringens del synes skälig. Om årliga arbetsförtjänsten skall bestämmas med hänsyn till vad den skadade skäligen kan antagas hava kommit att åtnjuta vid tjugutre års ålder, synes reduktion med en tiondel för helt år böra ske beträffande ersättning för tid intill dess den skadade fyllt tjugu år. Skulle tjuuguettårsåldern bliva normgivande för årliga arbetsförtjänstens bestämmande föreslås, att reduktionen sker endast för tid intill dess den skadade uppnått aderton års ålder. Bestämmelsen i 9 § andra stycket innehåller, att den årliga arbetsförtjänsten ej må beräknas »till lägre belopp än etc.». Härav följer, att om man jämlikt första stycket kommer till en högre årlig arbetsförtjänst, sistnämnda arbetsförtjänst blir gällande. Det i sista stycket angivna minimibeloppet 900 kronor kan heller aldrig underskridas.

Tre av försäkringsrådets ledamöter voro av skiljaktig mening i fråga om kommitténs förslag i denna del. Försäkringsrådet Lundberg fann ej anledning frångå kommitténs förslag om höjning av åldersgränsen från 18 till 21 år men ansåg att den av majoriteten föreslagna reduktionsregeln borde

tillämpas tills den skadade uppnått tjugu år. *Försäkringsrådet Aae* hade för sin del icke någon erinran mot de av kommittén föreslagna bestämmelserna i 9 § andra stycket. *Försäkringsrådet Geijer* ansåg, att kommittén icke syntes ha tillräckligt beaktat det nära sambandet mellan bestämmelsen i 9 § andra stycket och de genom praxis utbildade reglerna för den föreskrivna skälighetsprövningen vid beräkning av arbetsförtjänsten för lärlingar. Nämnda praxis vore visserligen mycket svävande men syntes med all säkerhet komma i kollision med den av kommittén föreslagna bestämmelsen. Detta skulle än mer bli fallet om åldern höjdes till 23 år. Dessa frågor borde lösas i ett sammanhang, så att någorlunda klara och sinsemellan överensstämmande regler kunde införas i själva lagtexten.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har ansett intet vara att i och för sig erinra mot kommitténs förslag i denna del. Av administrativa skäl syntes dock en modifiering av det föreslagna stadgandet rörande sjukpenning önskvärd, för att sjukpenningen icke skulle behöva omprövas vid lindriga skador, då den skadade kort tid, några dagar eller veckor, efter olycksfallet passerat åldersgränsen. En sådan modifiering kunde göras så, att stadgandet beträffande sjukpenning finge tillämpning först efter utgången av månaden näst efter den månad, varunder den skadade fyllde 21 år.

Svenska arbetsgivareföreningen har funnit intet vara att erinra mot en sådan ändring av 9 § andra stycket i lagen, att arbetsförtjänsten för person, som drabbats av olycksfall före 21 års ålder, bestämdes efter den årliga arbetsförtjänst, som vore vanlig för jämförlig vuxen arbetare. Vid beräkningen borde man enligt föreningens uppfattning självfallet utgå från förtjänstläget för sådana arbetare inom ifrågavarande yrke, som endast erhållit den för yrket sedvanliga yrkesutbildningen.

Departementschefen.

I avvaktan på den fullständiga översyn av bestämmelserna i 9 §, som påbörjats inom socialvårdskommittén, torde bestämmelserna i 9 § andra stycket lämpligen böra ändras på sätt kommittén föreslagit. Departementsförslaget överensstämmer i denna del med kommitténs förslag. Framhållas må, att bestämmelsen i 9 § andra stycket allenast har till syfte att angiva en undre gräns för arbetsförtjänstens beräkning. De i första stycket meddelade bestämmelserna om allmän skälighetsprövning i vissa fall kunna föranleda att arbetsförtjänsten bestämmes till högre belopp än som följer av andra stycket.

Det föreslagna stadgandet i 9 § andra stycket kan medföra, att livränta till minderårig kommer att beräknas efter väsentligt högre arbetsförtjänst än den skadade kunnat påräkna under de närmaste åren. Med anledning därav har i det föregående förordats, att de för skadade med minst 30 procents invaliditet föreslagna livränteförhöjningarna icke skola utgå för tid

före utgången av den månad, varunder den skadade fyller 18 år. Härigenom torde i lämplig utsträckning tillgodoses syftet med de av försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten ifrågasatta reduktionerna av livräntor till minderåriga. Den omprövning av sjukpenningens storlek, som enligt förslaget skall göras då den skadade under sjukdomstiden fyller 21 år, torde icke behöva medföra alltför stor ökning av det administrativa besväret, enär särskild utredning ofta torde vara obehörlig i de kortvariga fallen.

Fjärde stycket i förevarande paragraf, som behandlar maximi- och minimibeloppen för den årliga arbetsförtjänsten, har ändrats på sätt i den allmänna motiveringen angivits.

10 §.

Kommitténs förslag till ändrad lydelse av denna paragraf har uttryckligen tillstyrkts av *riksförsäkringsanstalten*, men avstyrkts av *statskontoret*, som i anslutning till sitt avstyrkande av förslaget om familjetillägg å sjukpenning uttalat, att de nuvarande föreskrifterna om avdrag å sjukpenning borde bibehållas oförändrade under den korta tid som kunde återstå tills den slutliga revisionen av lagen bleve genomförd.

Departementschefen.

Då det av kommittén föreslagna stadgandet ansluter sig till motsvarande regler i sjukförsäkringslagen och är avsevärt enklare än den nuvarande bestämmelsen, som innebär att hänsyn skall tagas till såväl vårdavgiftens storlek som den skadades försörjningsplikt, har jag för min del anslutit mig till förslaget.

11 § 1 mom.

Detta moment motsvarar de i nuvarande 11 § upptagna reglerna om avdrag från ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen för vissa förmåner av motsvarande slag. I enlighet med socialvårdskommitténs förslag har såsom ett andra moment i paragrafen upptagits föreskrifter om rätt för erkänd sjukkasse, som utgivit sjukhjälp till den skadade, att i vissa fall utfå motsvarande del av sjukpenning enligt lagen.

Beträffande 1 mom. har kommittén i motiveringen till sitt förslag anfört, att vid en ändring av huvudgrunderna för ersättningarnas storlek även 11 § borde överses. Särskilt behöfligt vore detta i fråga om bestämmelserna angående avdrag för pension. Med de föreslagna höjningarna av ersättningarna kunde nämligen eljest det sammanlagda beloppet av livränta och pension bli avsevärt högre än den skadades årliga arbetsförtjänst. Avdragsbestämmelserna vore av stor betydelse beträffande statens pensionsberättigade arbetstagare. Bestämmelserna i fråga gällde visserligen även för arbetstagare i kommunal eller enskild tjänst — under förutsättning att arbetsgivaren erhållit i 15 § omförmäld lindring i försäkringsavgiften —

men för dem vore förhållandet mellan livränta och pension vanligen reglerat på den motsatta vägen, nämligen genom föreskrifter i pensionsreglementena om reduktion av pensionsbeloppen för livränteberättigade pensionärer. Med olycksfallsförsäkringens obligatoriska karaktär syntes bäst överensstämna, att regleringen mellan livränta och pension på dylikt sätt åvägabringades genom anpassning av pensionsbeloppen, under det att livräntorna finge utgå utan avdrag. Kommittén hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning beträffande ändring av de statliga pensionsreglementena i sådan riktning och om den lämpliga utformningen av särbestämmelser enligt det föreslagna nya stycket i 3 §. Enär ändring av pensionsreglementena i berörda avseende emellertid icke kunde väntas komma till stånd redan under år 1948, borde enligt kommitténs mening vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagens avdragsbestämmelser göras i samband med de föreslagna ändringarna i ersättningsgrunderna.

Rörande innebörden av de nu gällande reglerna om avdrag för pension må här återgivas följande av försäkringsrådet i dess yttrande lämnade redogörelse.

Nuvarande bestämmelser i 11 § olycksfallsförsäkringslagen innebära, att ålderspension aldrig anses såsom understöd i anledning av olycksfall. Såsom sådant understöd anses ej heller den del av invalidpension, som kan anses såsom ålderspension, d. v. s. den del av pensionen, vartill rätt grundats genom anställningstiden. Återstoden av invalidpensionen anses däremot såsom sådant understöd och avdrages följaktligen från livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen. I fråga om familjepensionen äro förhållandena mera komplicerade. Enligt försäkringsrådets utslag har av pension enligt 1936 års allmänna familjepensionsreglemente (SFS 542/1936) såsom understöd ansetts pensionens rörliga del samt av pensions grundbelopp ett belopp av 120 kronor, det s. k. 120-kronorstillägget. Dessa belopp ha såsom understöd fått avdragas från livränta enligt 7 § olycksfallsförsäkringslagen. Resten av pensionen har ej ansetts utgöra understöd och har ej heller fått avdragas. Genom 1941 års allmänna familjepensionsreglemente (SFS 1009/1941) inarbetades en del av den rörliga delen enligt 1936 års reglemente i pensionens grundbelopp, varigenom detta kom att höjas ca 10 procent i förhållande till grundbeloppet enligt 1936 års pensionsreglemente. Härigenom kom understödsdelen att ökas med belopp motsvarande skillnaden mellan grundbeloppet enligt 1941 års reglemente och grundbeloppet enligt 1936 års reglemente. Detta belopp jämte 120-kronorstillägget och rörliga tillägget ansågs såsom understöd och fick således avdragas från efterlevandelivränta.

Härjämte har försäkringsrådet anfört följande.

Senaste statliga allmänna avlöningsreglementet trädde i kraft den 1 juli 1947. Tidigare avlöningsreglementen hava uppbyggts efter bruttolönesystemet, men genom det senaste avlöningsreglementet har övergång skett till nettolönesystemet. I anslutning till avlöningsreglementet ha även utfärdats nya allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen, vilka ävenledes trätt i kraft den 1 juli 1947. De nya pensionsreglementena avse huvudsakligen den ändring av pensionsförmånernas storlek, som påkallats av löne-

regleringen ävensom av denna betingad revision av pensionsbestämmelserna i övrigt. Vid utarbetandet av de nya pensionsreglementena ha däremot de tidigare pensionsreglementenas allmänna bestämmelser icke upptagits till behandling. I proposition (282/1947) angående de nya pensionsreglementena uttalade departementschefen, att de frågor, som måst lämnas utanför revisionen, borde upptagas till behandling i ett annat sammanhang.

De pensionsformer, som i samband med avdragsreglerna i 11 § olycksfallsförsäkringslagen närmast äro av intresse, äro familjepensionen samt av tjänstepensionen pensionsformerna ålderspension och invalidpension. Nu liksom förut utgöras dessa pensionsformer av grundbelopp och rörligt tillägg. Genom övergången från brutto- till nettolönesystemet förekommer ej längre pensionsavdrag, varken beträffande tjänste- eller familjepension. Principerna för pensionernas bestämmande äro nu desamma som förut. Övergången från brutto- till nettolönesystem torde endast ha en formell och icke en materiell innebörd. Denna övergång och tillkomsten av de nya pensionsreglementena ha därför i och för sig icke framtvingat ändring av nuvarande bestämmelser i 11 § olycksfallsförsäkringslagen. Dock må i detta sammanhang förutskickas, att avsaknaden i 11 § olycksfallsförsäkringslagen av en bestämmelse, som klargör, vad som av familjepensionen är att anse såsom understöd, redan under de äldre pensionsreglementenas giltighetstid varit besvärande och att denna brist kommer att bli än mer kännbar efter de nya familjepensionsreglementenas tillkomst.

De gällande bestämmelserna i 11 § andra stycket om avdrag för tjänstepension i anledning av olycksfallet — enligt vilka storleken av eventuellt avdrag från livräntan är beroende av anställningstidens längd — ha i kommitténs förslag utbytts mot stadgande av innebörd, att hela pensionen skall tagas i betraktande vid avdrags bestämmande men att avdrag icke må göras med mer än tre fjärdedelar av livräntans belopp, oräknat vårdbidrag. Det har synts kommittén rimligt att någon del av livräntan alltid utbetalades vid sidan av pensionen. Avdrag för familjepension har likaledes ansetts böra ske med högst tre fjärdedelar av livräntans belopp. Den i 11 § första stycket intagna föreskriften, att avdrag för understöd, som utgår från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring, ej må ske med större belopp än som skäligen kan anses svara mot arbetsgivarens bidrag, har föreslagits skola utgå; däremot har ansetts alltfört böra gälla, att avdrag för dylikt understöd må ske endast om kostnaden för understödet helt och hållet eller till minst en tredjedel bestritts av arbetsgivaren. Vidare har föreslagits att hänsyn vid avdrags bestämmande ej skall tagas till pensionshöjning som tillkommer ersättningstagare vid ökning i levnadskostnaderna. I detta sammanhang har kommittén erinrat, att riksdagen år 1944 anhållit att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga förslag till sådana ändrade avdragsregler, att pensionsförmåner som vore beroende av levnadskostnadernas storlek bleve helt eller delvis avdragsfria (riksdagens skriv. nr 391).

Statskontoret — som ansett att principiella ändringar i ersättningsbestämmelserna borde anstå i avvaktan på bestämmelsernas slutliga utform-

ning — har funnit övervägande skäl tala för att frågan om ändringar i avdragsreglerna likaledes finge anstå. Mot en överarbetning av de statliga tjänste- och pensionsreglementena i syfte att vinna en reglering mellan livränta och pension genom anpassning av pensionsbeloppen måste ämbetsverket för sin del hysa vissa betänkligheter men funne dock icke anledning motsätta sig att detta spörsmål upptoges till närmare övervägande.

Riksförsäkringsanstalten, som anslutit sig till kommitténs uppfattning om lämpligaste ordningen för reglering av förhållandet mellan livränta och pension, har tillstyrkt att kommitténs förslag lades till grund för ändringar i 11 §. Anstalten ville dock ifrågasätta om icke andra stycket i 11 § borde givas sådan avfattning att därav tydligare framginge, att avdrag å livränta skulle göras för hela invalidpensionen, dock med iakttagande av att minst $\frac{1}{4}$ av livräntan under alla förhållanden skulle utbetalas.

Försäkringsrådet har förklarat sig till fullo dela kommitténs principiella uppfattning, att sammanträffandet mellan livränta och pension borde regleras i pensionsbestämmelserna. Beträffande de av kommittén föreslagna ändringarna i 11 § har försäkringsrådet anfört följande allmänna synpunkter:

Kommittén synes vilja upprätthålla en skarp åtskillnad mellan ålderspension å ena och invalidpension å andra sidan. Med frångående av den av departementschefen år 1936 (prop. 218/1936 sid. 46) uttalade åsikten, att invalidpension i viss mån hade karaktären av ålderspension, synes kommittén anse, att invalidpension icke till någon del kan anses utgöra ålderspension. I detta sammanhang må anföras, att om en person, som kan räkna fullt antal tjänstår, skadas till följd av olycksfall i arbete strax före pensionsålderns inträde och på grund härav nödgas avgå från tjänsten med invalidpension, avgången från tjänsten till och med kan komma att ske först efter det han uppnått pensionsåldern. Invalidpensionen — om sådan och ej i stället ålderspension kan utgå — kommer i dylikt fall att utgå med samma belopp, varmed ålderspensionen skulle ha utgått. Med kommitténs förslag skulle således pensionens benämning såsom invalidpension i stället för ålderspension bliva avgörande för, huruvida pensionen skulle vara avdragsgill från livräntan eller icke. Samma skulle förhållandet bliva i det sannolikt mycket sällsynta men belysande fallet, att olycksfallet inträffat efter uppnådd pensionsålder men under tid då vederbörande alltjämt kvarstått i tjänst. Det var i ett sådant fall på sin tid ifrågasatt (se prop. 339/1941 sid. 178 nederst), att pensionen skulle anses såsom ålderspension. Det vill för övrigt av ordalagen i gällande pensionsreglementen synas som om — egendomligt nog — i nu angivna fall någon frihet icke föreläge för den skadade att välja mellan invalidpension och ålderspension eller möjligen tjänstelivränta. Även om en dylik valfrihet skulle föreligga, så kan, om exempelvis olycksfallet inträffat tidigare och ej i så omedelbar anslutning till pensionsålderns inträde som nyss angivits, den skadades ekonomiska förhållanden vara sådana, att någon valfrihet faktiskt icke föreligger för honom, utan att han tvingas av förhållandena att välja den för honom ur avdragssynpunkt oförmånligare pensionsformen invalidpension. Bristande insikter hos den skadade om innebörden i 11 § olycksfallsförsäkrings-

lagen kunde för övrigt medföra, att han komme att göra ett för honom synnerligen oförmånligt val.

Det synes icke uteslutet, att giltighetstiden för de bestämmelser, kommittén enligt vad som ovan angivits föreslagit, kan bli relativt kort. Med hänsyn härtill ifrågasätter försäkringsrådet lämpligheten av att i avvaktan på en slutlig reglering på annat sätt av sammanträffandet mellan livränta och pension genomföra så omfattande förändringar, som de kommittén i denna del föreslagit.

Härutöver har försäkringsrådet anfört följande.

Statens arbetare åtnjuta enligt olycksfallsförsäkringslagen samma förmåner vid olycksfall som andra arbetare. De förmåner, som de statsanställda genom avlönings- och pensionsreglementen tillförsäkrats vid olycksfall i arbete, ha tydligen icke ansetts böra föranleda deras uteslutande från olycksfallsförsäkringslagen enligt stadgandet i 3 § i lagen. 11 § olycksfallsförsäkringslagen torde vara tillkommen med tanke på arbetsgivaren och för att bereda denne möjlighet att undvika dubbla kostnader för olycksfall. Svårigheterna med paragrafen ligga däri, att det många gånger är synnerligen besvärligt att avgöra, huruvida och i vad mån den ersättning, arbetsgivaren är skyldig utgiva, är att anse såsom understöd i anledning av olycksfallet eller ej. Till underlättande av detta avgörande har exempelvis i andra stycket i paragrafen intagits bestämmelser om vad som i fråga om pension är eller icke är att anse såsom understöd. Vid utformandet av dessa bestämmelser åter ha tydligen icke behovssynpunkter med avseende å den skadade varit avgörande utan fastmera härav oberoende förhållanden såsom huruvida och i vilken omfattning den skadade genom avgifter eller arbete bidragit till den ersättning, arbetsgivaren är skyldig utgiva. Förslaget däremot har vid bestämmandet av vad som skall anses såsom understöd utgått därifrån, att de sammanträffande förmånerna icke böra överstiga beloppet av den skadades årliga arbetsförtjänst. Detta skulle även kunna uttryckas så, att man anlagt schabloniserade behovsprövningssynpunkter på denna avdragsfråga och detta låter sig givetvis göra. En följd av detta förfarande blir emellertid, att man i princip utesluter en grupp arbetare inom olycksfallsförsäkringslagen från de ökade förmåner, som genom förslaget skulle tillkomma övriga grupper arbetare. — Med de ersättningar, som enligt nu gällande bestämmelser utgå, kan vid förlust av arbetsförmågan livränta jämte pension uppgå till belopp, som rätt väsentligt överstiger den årliga arbetsförtjänsten. Ett sådant förhållande kommer att uppstå oftare och med större belopp med de ersättningar, som av kommittén föreslagits komma att utgå vid arbetsoförmåga. Med kommitténs förslag till avdragsregler torde däremot nu angivna situation icke komma att uppstå.

Å andra sidan kan anföras, att de statsanställda, såsom framgår av nuvarande lydelse av 11 § andra stycket olycksfallsförsäkringslagen, tillerkänts rätten att få en del av invalidpensionen ansedd såsom likställd med ålderspension och denna del liksom ålderspensionen ansedd såsom icke avdragsgill. Uttalanden i samband med tillkomsten av olika avlönings- och pensionsreglementen därom, att lönesättningen skett under hänsynstagande till de förmåner utöver kontantlön, som tillkomma de statsanställda, kunna med större eller mindre rätt tolkas därhän, att icke ens någon del av pensionerna egentligen vore att betrakta såsom understöd. Några principiella

ändringar i pensionernas karaktär, som nödvändiggöra eller ens motivera ett ändrat ställningstagande till frågan, huruvida och i vad mån de böra anses såsom understöd eller ej, ha icke heller skett. En avdragsparagraf med de principer, som av kommittén föreslås, kan sägas innebära, att en viss kategori skadade berövas frukterna av ett under tjänstetiden åstadkommet sparande.

Härefter har försäkringsrådet anförde, att om sammanträffandet mellan livränta och pension reglerades i pensionsbestämmelserna, skulle bl. a. undvikas att, såsom fallet särskilt vore beträffande familjepension, ändringar i pensionsreglementena föranledde svåra och tidsödande utredningar i frågan huruvida ändringen kunde inverka på bedömandet av pensionens karaktär av understöd och understödets omfattning. Vid en sådan reglering komme frågan, om och i vilken omfattning en utgående livränta borde inverka på pensionens storlek, att bliva föremål för förhandlingar mellan representanter för staten och det allmänna. Spörsmålet komme då att lösas på ett med hänsyn till dess egentliga natur mera lämpat sätt, nämligen såsom ett avlöningsspörsmål. Försäkringsrådet hade därför ansett kommitténs förslag till ändrade bestämmelser i fråga om avdrag för invalid- och familjepensionernas grundbelopp icke böra föranleda något bestämt ställningstagande från rådets sida. Därest Kungl. Maj:t icke skulle vidtaga någon åtgärd i anledning av kommitténs berörda förslag (de två första meningarna i den föreslagna lagtexten), ville rådet föreslå, att den ändringen likväl vidtoges, att de för invalidpension gällande avdragsreglerna även komme att gälla i fråga om familjepension. Detta önskemål förestavades av de praktiska svårigheter, som genom tillkomsten av det nya familjepensionsreglementet uppstode vid avgörandet hur stor del av familjepensionen som vore att anse som understöd. Det finge anses praktiskt taget omöjligt att med krav på full rättvisa bestämma denna del under de föreliggande förhållandena.

Vidkommande den föreslagna ändringen i paragrafens första stycke funne rådet denna ändring icke vara en nödvändig följd av den föreslagna ändringen i andra stycket. Försäkringsrådet hade nämligen genom utslag givit uttryck åt den uppfattningen, att invalid- och familjepensionerna icke kunde anses utgå från kassa eller pensionsinrättning, samt, i fråga om invalidpensionen, att de tidigare pensionsavdragen icke kunde anses hava haft avseende å denna pensionsform. Övergången från brutto- till nettolönesystem kunde näppeligen giva anledning till avsteg från detta betraktelsesätt. Däremot kunde verkningarna av den föreslagna ändringen, i avsaknad av närmare utredning angående hithörande förhållanden i vad avsåge andra arbetsgivare än staten, vara vådliga att överblicka.

En reservant, *försäkringsrådet Löfmark*, anförde att i de statliga tjänstepensionsreglementena förekomme uttryck, som närmast syntes giva vid handen, att då tjänsteman eller arbetare till följd av olycksfall i tjänsten

befunnes för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, han icke skulle hava någon valfrihet mellan å ena sidan invalidpension och å andra sidan ålderspension eller tjänstelivränta, förutsatt att villkoren för att komma i åtnjutande av ålderspension eller tjänstelivränta i övrigt vore uppfyllda. Trots de använda ordalagen kunde man ställa sig tveksam, om detta kunde vara författningarnas rätta innebörd, då det knappast torde stå i överensstämmelse med allmänna grundsatser att påtvinga vederbörande en speciell och principiellt värdefullare förmån (här invalidpension), om han själv önskade åtnöjas med en allmännare och principiellt mindre värdefull förmån (här ålderspension eller tjänstelivränta). Därest kommitténs förslag genomfördes, kunde denna fråga komma att bliva av betydelse på den grund, att avdrag kunde ske för invalidpension men ej för ålderspension eller tjänstelivränta. Staten syntes i sin egenskap av arbetsgivare böra medgiva en dylik valfrihet, och hinder borde icke möta att få denna fråga löst genom ändring i reglementena redan före den 1 januari 1949. Men skulle staten i egenskap av arbetsgivare ej vilja medgiva en sådan valfrihet eller frågan härom icke hinna bliva avgjord före den 1 januari 1949, syntes detta icke böra utgöra hinder för genomförande av den av kommittén föreslagna lagändringen. — Skulle man, med underkännande av kommitténs förslag, anse sig böra beträffande invalidpension stå kvar vid den princip, som kommit till uttryck i nuvarande 11 § andra stycket, syntes likväl en modifikation av denna bestämmelse vara befogad. Eljest kunde, såsom framginge av anfört exempel, de sammanlagda förmånerna uppgå till belopp som syntes oskäligt höga. Till 11 § andra stycket syntes därför, även om man icke ville acceptera kommitténs förslag, böra fogas ett tillägg av innehåll, att vid prövning, som där avsåges, skälig hänsyn i förekommande fall skulle tagas till tid, som återstode till pensionsåldern. — Den av kommittén föreslagna ändringen i första stycket syntes välgrundad. Då emellertid ändringen måhända i något fall skulle få anses innebära ett otillräckligt hänsynstagande till redan bestående rättsförhållande — faran härför syntes dock vara mycket ringa — föresloges, att i övergångsbestämmelserna infördes en bestämmelse av innehåll, att därest avtal om understöd från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring träffats före den dag, då lagen angående lagändringen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i svensk författningssamling, äldre lag skulle gälla i förevarande avseende.

Pensionsstyrelsen har anfört, att det sammanlagda beloppet av livränta, bortsett från eventuellt vårdbidrag, och pension även enligt de föreslagna bestämmelserna i vissa fall kunde bli större än lönen.

Statens pensionsanstalt har ansett vissa skäl — framförallt att olycksfallsförsäkringen vore obligatorisk och i princip omfattade alla anställda — tala för kommitténs uppfattning att regleringen mellan livränta och pension borde åstadkommas genom anpassning av pensionsbeloppet. Den före-

slagna utredningen av detta spörsmål vore därför enligt anstaltens mening befogad. Vid denna utredning syntes böra beaktas även annan obligatorisk försäkring, t. ex. sjukförsäkringen, och vidare borde belysas huruvida reformen kunde väntas medföra väsentlig minskning eller ökning av de totala kostnaderna för det administrativa bestyret med samordningen och anpassningen av de skilda förmånerna. De av kommittén föreslagna bestämmelserna skulle i vissa fall medföra högre och i andra fall lägre sammanlagt belopp än det enligt gällande bestämmelser utgående. Även om erinringar kunde riktas mot att man annat än i samband med en lönereglering vidtog åtgärder, som medförde minskning i de för en ordinarie statstjänsteman med befattningen förenade förmånerna, ansåge sig anstalten icke böra motsätta sig de föreslagna ändringarna, särskilt som dessa endast vore provisoriska.

Tjänstemännens centralorganisation har ansett, att i stort sett vore icke något att erinra mot de föreslagna ändringarna, såvida dessa erhöle en provisorisk karaktär. Ur olika synpunkter syntes dock önskvärt att hithörande frågor upptoges till en mera definitiv reglering vid en översyn av de statliga pensionsreglementena. Framhållas borde, att i vissa fall en försämring torde komma att inträda genom de föreslagna reglerna. Vid bedömandet av här ifrågavarande problem borde observeras, att den skedda övergången från brutto- till nettolönesystem i princip vore av endast formell karaktär. Statstjänstemännen borde alltjämt anses bidra till sin pensionering, och vid en förutsättningslös prövning av hithörande frågor borde sålunda icke någon försämring av statstjänstemännens förmåner genomföras på grund av det nya pensions- och lönesystemets karaktär.

Departementschefen.

Enligt de gällande bestämmelserna i 11 § andra stycket, som tillkommo genom lagändring år 1936, må avdrag från ersättning under vissa förutsättningar göras för pension som utgår till den skadade i anledning av olycksfallet. Allt efter anställningstidens större eller mindre längd skall vid bestämmandet av eventuellt avdrag större eller mindre del av pensionen lämnas åsido. Därest invaliditetsersättningarna enligt lagen förbättras på sätt förordats i det föregående, komma sådana ändrade förutsättningar att föreligga i fråga om avdragsreglernas utformning, att en omprövning bör äga rum. Beträffande avdragen från livräntor till efterlevande är en omprövning påkallad redan av det förhållandet att det, såsom försäkringsrådet framhållit, efter de företagna ändringarna i pensionsreglementena torde vara praktiskt taget ogörligt att med krav på full rättvisa bestämma avdragens storlek. De gällande avdragsreglerna äro jämväl otillfredsställande i det avseendet, att en av levnadskostnadernas ökning föranledd höjning av pensionsbeloppet kan medföra motsvarande höjning av livränteavdraget. På grund härav har riksdagen, såsom förut nämnts, anhållit att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag till sådana ändrade regler, att de av

levnadskostnadernas storlek beroende pensionsförmånerna bleve helt eller delvis avdragsfria.

De ifrågavarande avdragsbestämmelserna äro av stor betydelse i fråga om ersättningar till statens pensionsberättigade arbetstagare, under det att sammanträffandet mellan livränta och pension för de i kommunal eller enskild tjänst anställda vanligen regleras genom pensionsbestämmelserna. Kommitténs uppfattning, att en reglering i pensionsbestämmelserna borde övervägas även för de statsanställda, har vunnit starkt stöd i remissyttrandena. Det torde kunna förväntas, att denna fråga upptages till behandling vid den planerade översynen av de statliga pensionsreglementenas allmänna bestämmelser. Då en sådan utredning emellertid måste draga avsevärd tid, kvarstår i vart fall tills vidare behovet av ändrade avdragsbestämmelser i olycksfallsförsäkringslagen.

Fortfarande torde böra gälla, att pension som utgår av annan anledning än den av olycksfallet förorsakade skadan icke bör föranleda avdrag från ersättningen. Visserligen kunna fall tänkas inträffa, där en till ålderspension berättigad livräntetagare erhåller väl stora förmåner i jämförelse med en livräntetagare som avgår med invalidpension, men tillräckliga skäl att på grund av dessa tänkbara fall nu frånga den nyssnämnda, år 1936 upptäckta principen torde icke föreligga.

Med de av kommittén föreslagna bestämmelserna i 11 § andra stycket torde erhållas en i huvudsak tillfredsställande reglering av förhållandet mellan livräntor och pensioner. I departementsförslaget ha därför intagits bestämmelser som motsvara de av kommittén föreslagna. Vissa ändringar i avfattningen ha företagits till vinnande av ökad tydlighet. Beträffande innebörden av stadgandet angående pensionsförhöjning i följd av levnads-kostnadsökning må anmärkas, att därmed avses sådan förhöjning som företages efter den tidpunkt, från vilken pension börjat utgå.

Den av kommittén föreslagna ändringen i 11 § första stycket — att avdrag för av arbetsgivaren till minst en tredjedel bekostat understöd från kassa, pensionsinrättning eller på grund av försäkring icke skall graderas efter bidragets storlek — torde med hänsyn till vad försäkringsrådet anfört om gällande praxis beträffande avdrag för familjepension icke vara nödvändig för den nu aktuella regleringen av de statsanställdas förmåner. Enligt departementsförslaget bibehålles den nuvarande lydelsen av första stycket.

I tredje stycket har i enlighet med vad kommittén föreslagit gjorts en redaktionell ändring, betingad av att förordningarna om invalidunderstöd och blindhetsersättning inarbetats i nya folkpensioneringslagen.

11 § 2 mom.

I motiveringen till förslaget att införa en bestämmelse om rätt för erkänd sjukkassa, som utgivit sjukpenning i anledning av olycksfallet, att

under vissa förutsättningar utfå motsvarande del av sjukpenning enligt lagen, har kommittén anfört bland annat, att införandet av sådan rätt för kassorna skulle öka dessas möjligheter att provisoriskt utgiva sjukhjälp i avvaktan på klarläggandet av tveksamma fall.

Riksförsäkringsanstalten har ansett önskvärt att i lagtexten tydligare uttrycktes den för stadgandets tillämplighet uppställda förutsättningen, att den skadade icke fått ersättningen förskotterad av arbetsgivaren och ej heller utfått sjukavlönning eller annan sådan förmån, som medförde rätt för arbetsgivaren att uppbära ersättningen. I allt fall finge förutsättas, att sjukkassorna informerades av tillsynsmyndigheten rörande stadgandets tillämpning.

Försäkringsrådet har funnit det böra angivas i lagtexten, att den sjuk-kassan tillkommande rätten icke borde gå före rätten för den arbetsgivare, som enligt bestämmelsen i sista punkten av paragrafens första stycke utgivit underhåll till den skadade.

Pensionsstyrelsen har förklarat sig utgå ifrån, att sjuk-kassa skulle bli i tillfälle att göra sitt anspråk gällande icke blott då kassan utgivit sjukpenning utan även då sjukhjälp i form av sjukvårdsersättning utgått. Enligt styrelsens mening borde övervägas, om icke en liknande bestämmelse borde införas i fråga om folkpensioner, bidrag till änkor och änklingar med barn samt särskilda barnbidrag.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har funnit den föreslagna anordningen vara synnerligen ändamålsenlig.

Departementschefen.

Jag ansluter mig till vad kommittén i här förevarande avseende föreslagit. I anledning av försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens yttranden har en redaktionell ändring ansetts böra vidtagas i den av kommittén föreslagna bestämmelsen. Huruvida en liknande bestämmelse bör, såsom pensionsstyrelsen ifrågasatt, införas beträffande folkpensioner m. m. torde få övervägas vid den fortsatta utredningen.

14 och 21 §§.

I dessa paragrafer föreslås i enlighet med kommittéförslaget vissa redaktionella jämkningar, betingade av den ändrade avfattningen av 6 §.

Lagens ikraftträdande m. m.

De föreslagna ändringarna av ersättningsgrunderna torde, såsom kommittén föreslagit, böra träda i kraft den 1 januari 1949 men icke äga tillämpning i fråga om olycksfall som inträffat före nämnda dag. Bestämmelserna om utbyte av livränta mot engångsbelopp (6 § 3 mom. sista stycket) och om avdrag från sjukpenning för sjukhjälp från erkänd sjuk-kassa beröra emellertid icke de förpliktelser som lagstiftningen ålägger

arbetsgivare och synes därför böra träda i kraft redan den 1 juli 1948 och göras tillämpliga även beträffande olycksfall som inträffat före ikraftträdandet.

Ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen bli, utan att särskilda bestämmelser behöva meddelas därom, tillämpliga även beträffande ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen, förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, och kungörelsen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.

Vissa frågor angående följdändringar i särskilda ersättningsbestämmelser rörande militär personal m. fl., varom socialvårdskommittén avgivit separat utredning i skrivelse den 6 februari 1948, samt om förlängning av giltighetstiden för gällande bestämmelser beträffande dyrtidstillägg å äldre livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. torde jag få anmäla i annan ordning.

Föredraganden hemställer härefter, att för det i § 87 regeringsformen omnämnda ändamålet lagrådets utlåtande måtte genom utdrag av protokollet inhämtas över ifrågavarande förslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, till

1) *lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, samt*

2) *lag angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.*

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Lars Lemne.

¹ Denna bilaga, som frånsett vissa redaktionella jämkningar är lika lydande med de vid propositionen fogade lagförslagen, har här utelämnats.

Socialvårdskommitténs betänkande angående vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen m. m.

TILL KONUNGEN.

Genom beslut den 17 mars 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialvårdskommittén att verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete. Ifrågavarande utredning, om vilken 1937 års riksdag gjort framställning, åvilade före Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut riks-försäkringsanstalten. Åt kommittén har vidare uppdragits att verkställa vissa särskilda utredningar på den sociala olycksfallsförsäkringens område.

På framställning av socialvårdskommittén förordnades den 21 maj 1947 följande personer att såsom sakkunniga biträda kommittén vid översynen av 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete, nämligen kassören i svenska gjutareförbundet Oskar Berg, byråchefen i pensionsstyrelsen Rolf Broberg, direktören i svenska lantbrukarnes olycksfallsförsäkringsbolag C. H. Hedenström, direktören i pappersmasseförbundet Gunnar Hultman, försäkringsrådet E. B. Löfmark, docenten, överläkaren vid Sabbatsbergs sjukhus Ivar Palmer, advokaten hos landsorganisationen Arnold Sölvén, byråchefen i pensionsstyrelsen O. E. Tegedal och generaldirektören D. O. Östrand.

Atskilliga av de spörsmål, som möta vid den kommittén åvilande översynen av den sociala olycksfallsförsäkringen, äro så vittgående, att ståndpunkt till dem icke kan tagas utan omfattande utredningar. Utredningsuppdraget i dess helhet kan därför icke slutföras förrän tidigast under andra halvåret 1948. Då kommittén emellertid funnit angeläget, att förbättringar av ersättningsgrunderna i olycksfallsförsäkringslagen komma till stånd snarast möjligt, har kommittén utarbetat förslag till vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen m. m., avsedda att träda i kraft den 1 januari 1949. Detta förslag får kommittén härmed överlämna.

Förslagets utarbetande har närmast omhänderhafts av en delegation inom kommittén, bestående av ordföranden Eriksson och ledamöterna Hartmann, Höjer och Persson. Vid ärendets slutbehandling hava deltagit kommitténs samtliga ledamöter utom herr Skoglund. Detaljutformningen av motiveringen har handhafts av ordföranden och ledamöterna Bexelius, Hartmann, Höjer och Wangson.

Av förenämnda sakkunniga hava samtliga utom herr Palmer deltagit vid såväl delegationens som den samlade kommitténs behandling av ärendet.

Kostnadsberäkningar ha utförts av förste aktuarien hos riksförsäkringsanstalten Arvid Månsson.

Såsom kommitténs sekreterare vid förslagets utarbetande har fungerat e. o. förste byråsekreteraren hos riksförsäkringsanstalten E. M. Engström.

Särskilda yttranden ha avgivits av ledamoten Hagård samt av herrar Berg och Sölvén, Hedenström, Hultman och Östrand.

Stockholm i december 1947.

Underdånigst

BERNH. ERIKSSON

ERNST BEXELIUS

ALARIK HAGÅRD

LENNART HARTMANN

KARL J. HÖJER

OLIVIA NORDGREN

FRTZ PERSSON

OTTO WALLÉN

OTTO WANGSON

| *Martin Engström*

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att 3, 6, 7, 9, 10, 11, 14 och 21 §§ lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

Konungen äger — — — enligt lagen.

Konungen äger ock meddela de från bestämmelserna i denna lag avvikande föreskrifter, som finnas böra gälla beträffande försäkring enligt lagen av arbetare, vilka användas till arbete av annan arbetsgivare än staten och äro på grund av anställningen tillförsäkrade pensioner av statsmedel vid arbetsoförmåga i följd av olycksfall i arbetet eller andra mot ersättningar enligt lagen svarande förmåner, som helt eller delvis bekostas av staten.

6 §.

1 mom. Har arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall på grund av försäkringen till honom i ersättning utgivas erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel, såsom kryckor, konstgjorda lemmar och glasögon. Kan läkarvård ej anskaffas utan oskäligen omgång eller kostnad, må i stället annan lämplig vård beredas den skadade.

Tillika gäldas erforderlig kostnad för läkarbetyg eller intyg, som avses i 21 § tredje stycket, ävensom för läkarbetyg, som eljest må erfordras för bestämmande av ersättning enligt denna lag eller för prövning huruvida ersättning bör utgå.

Erfordras, sedan av olycksfallet förorsakad sjukdom upphört, förnyelse av sådana särskilda hjälpmedel, som i första stycket nämnts, må, i stället för nya hjälpmedel, utgivas ersättning med ett årligt belopp, svarande mot den sannolika årliga kostnaden för förnyelsen, eller ett belopp för en gång, motsvarande sagda ersättnings kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

2 mom. Har olycksfallet medfört sjukdom, som varat mer än två dagar efter dagen för olycksfallet, utgives från och med dagen efter sistnämnda dag *sjukpenning* så länge sjukdomen förorsakar förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst en fjärdedel. Vid förlust av arbetsförmågan utgives för varje dag hel sjukpenning, bestämd i förhållande till

¹ Senaste lydelse, se beträffande 6 och 9 §§ SFS 1946:350, betr. 7 och 10 §§ SFS 1941:940, betr. 11 § SFS 1945:191, betr. 14 § SFS 1926:215 och betr. 21 § SFS 1941:514.

den skadades årliga arbetsförtjänst på sätt nedan angives, och vid nedsättning av arbetsförmågan sjukpenning med det lägre belopp för dag som svarar mot graden av nedsättningen. I andra stycket omförmålt familjetillägg till sjukpenning utgår, om den skadade sammanlever med hustru, samt eljest om den skadade har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år.

Hel sjukpenning skall, där ej annat följer av vad i tredje stycket stadgas, utgå med belopp som framgår av följande tabell:

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp			
till	men ej till	utan familjetillägg		med familjetillägg	
kronor	kronor	kronor	öre	kronor	öre
—	1 820	3	50	5	—
1 820	2 340	4	—	5	50
2 340	2 860	5	—	6	50
2 860	3 380	6	—	7	50
3 380	3 900	7	—	8	50
3 900	4 420	8	—	9	50
4 420	4 940	9	—	10	50
4 940	5 460	10	—	11	50
5 460	5 980	11	—	12	50
5 980	6 500	12	—	13	50
6 500	—	13	—	14	50

Hel sjukpenning under tid före utgången av den månad, varunder den skadade fyller aderton år, eller efter utgången av den månad, varunder han fyller sextiosju år, utgör, om den skadades årliga arbetsförtjänst uppgår till ettusentvåhundra men ej ettusensexhundra kronor, tre kronor samt, om den årliga arbetsförtjänsten understiger ettusentvåhundra kronor, två kronor. Lag samma vare beträffande sjukpenning under annan tid än nyss nämnts, såvida den skadades arbetsförmåga var vid olycksfallet höggradigt nedsatt i följd av lyte, kronisk sjukdom eller annan varaktig omständighet.

3 mom. Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst en tiondel, utgives *livränta* under tiden, utgörande för år räknat

a) vid förlust av arbetsförmågan ett belopp motsvarande två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst, och

b) vid nedsättning av arbetsförmågan den del av nyssnämnda belopp som svarar mot graden av nedsättningen.

Medför olycksfallet förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst tre tiondelar, förhöjes livränta under tid före utgången av den månad, varunder den skadade fyller sextiosju år, med ett årligt belopp, motsvarande

a) vid förlust av arbetsförmågan en fjärdedel av den skadades årliga arbetsförtjänst och

b) vid nedsättning av arbetsförmågan livräntans halva belopp, minskat med en tolfedel av den skadades årliga arbetsförtjänst.

Medför olycksfallet förlust av arbetsförmågan och tillika behov av särskild vård som ej avses i 1 mom., förhöjes livränta under den tid förhållandet varar med ett årligt belopp, bestämt med hänsyn till vårdbehovets

omfattning, högst adertonhundra kronor för år räknat (*vårdbidrag*); och må sådan förhöjning utgå jämte förhöjning enligt föregående stycke.

På därom av den skadade gjord ansökan må försäkringsrådet, när skäl därtill äro för handen, besluta att i stället för livränta eller del därav skall till den skadade utgivas ett kapital för en gång, till belopp motsvarande högst livräntans eller livräntedelens kapitalvärde enligt gällande beräkningsgrunder.

7 §.

Har olycksfallet — — — ersättning utgivas:

a) begravningshjälp med femhundra kronor;

b) livräntor till efterlevande, nämligen:

till änka eller änkling, när äktenskapet slutits före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, så länge livräntetagaren lever ogift, å ett årligt belopp motsvarande en tredjedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst;

till varje — — — arbetsförtjänsten; samt

till den — — — avlidnes arbetsförtjänst.

Där livräntor till efterlevande enligt nu angivna grunder skulle, för år räknat, tillsammans överstiga fem sjättedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, skola de, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas till sammanlagt detta belopp. Härvid skall iakttagas, att livräntor till efterlevande make och barn eller adoptivbarn skola utgå före livränta till föräldrar eller adoptivföräldrar samt att förstnämnda livräntor skola i den mån så erfordras nedsättas i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper.

Livränta till — — — sexton år.

Till änka eller änkling, som uppbär livränta och före fyllda sextio år ingår nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

9 §.

Den årliga — — — vilket olycksfallet inträffat.

Har den skadade ej fyllt tjuguet år, må vid bestämmande av livränta den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas hava kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat. Vad sålunda stadgats äger motsvarande tillämpning vid bestämmande av sjukpenning för tid efter utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjuguet år.

Utgöres avlöning — — — finnas tillämpliga.

Överstiger den årliga arbetsförtjänsten sextusenniohundra kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten niohundra kronor, skall den beräknas till detta belopp.

10 §.

Försäkringsinrättning, i — — — sådan anstalt.

Har den skadade intagits å sjukvårdsanstalt för vård som i 6 § 1 mom. avses, äger försäkringsinrättningen att å sjukpenning för vårdtiden avdraga en krona 50 öre för dag, dock högst hälften av sjukpenningen.

Försäkringsinrättningen äger — — — dylik anstalt.

11 §.

1 mom. Är arbetsgivaren enligt annan lag eller särskild författning eller på grund av egen utfästelse skyldig att vid skada till följd av olycksfall i arbete utgiva avlöning, pension eller annan ersättning, som helt eller delvis utgör understöd på grund av olycksfallet, eller skall sådant understöd utgå från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring i annan försäkringsanstalt än i 4 § sägs, avdrages från sjukpenning, livränta, begravningshjälp eller annan ersättning, som utgives enligt denna lag, vad i anledning av olycksfallet för motsvarande ändamål av arbetsgivaren, kassan eller pensionsinrättningen eller på grund av försäkringen utgives för tid, under vilken ersättningen utgår. Dock må sådant avdrag endast äga rum om arbetsgivaren, på grund av understödet, enligt 15 § andra stycket erhållit lindring i försäkringsavgiften, samt, i fråga om understöd från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring, endast ske, om kostnaden för understödet helt och hållet eller till minst en tredjedel bestritts av arbetsgivaren. För understöd vid sjukdom, vilket av arbetsgivaren utgives, må avdrag ske, ändå att motsvarande lindring i försäkringsavgiften ej ägt rum, ägande arbetsgivaren av försäkringsinrättningen återfå vad som på grund av sålunda utgivet understöd avdragits från ersättningen enligt denna lag.

Pension till den skadade må ej föranleda större avdrag från livränta än med tre fjärdedelar av livräntans belopp, oräknat vårdbidrag. Pension till efterlevande må ej föranleda större avdrag från livränta till denne än med tre fjärdedelar av livräntans belopp. Till sådan höjning av pensionen, som tillkommer ersättningstagaren vid ökning i levnadskostnaderna, skall hänsyn icke tagas vid avdrags bestämmande.

Avdrag må icke göras för folkpension eller för understöd från sjömanshus eller annat dylikt, allenast för behövande avsett understöd.

Innehar eller — — — därtill föranleda.

Beredes den — — — finnas tillämpliga.

Finns i — — — äga rum.

2 mom. Har erkänd sjuk-kassa i anledning av olycksfallet utgivit sjukpenning, som enligt kassans stadgar ej må utgå samtidigt med ersättning enligt denna lag, skall på begäran av kassan ett mot nämnda sjukpenning svarande belopp avdragas från sjukpenning, som enligt denna lag tillkommer den skadade för samma tid, och utbetalas till kassan.

14 §.

Begravningshjälp ävensom kapital enligt 6, 7 och 27 §§ utbetalas så fort ske kan samt sjukpenning för varje kalendervecka å veckans sista dag. Livränta utbetalas för varje månad, räknat från den dag rätten till livräntan inträtt, å månadens första dag, utan återbetalningsskyldighet för månad, under vilken rätten till livräntan upphört eller livräntan minskats. Sjukpenning och livränta må ock, med ersättningstagarens samtycke och utan återbetalningsskyldighet, utbetalas för längre betalningsterminer än ovan är sagt. Beträffande tiden för utbetalning av årlig ersättning enligt 6 § 1 mom. tredje stycket äger försäkringsinrättningen meddela sådana bestämmelser, som må anses lämpliga för vinnande av säkerhet att ersättningen användes för det därmed avsedda ändamålet. Uppkommer vid be-

stämmande av belopp som skall utbetalas bråktal av öre, utföres beloppet med närmast högre antal ören.

Har ersättningstagaren — — — utfående förverkad.

Angående sättet — — — förordnar Konungen.

21 §.

Där olycksfallet medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning enligt 6 § 2 eller 3 mom. eller enligt 7 §, åligger det arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren att, sedan han från den skadade eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet, ofördröjligen därom hos den försäkringsinrättning, i vilken den skadade enligt denna lag är försäkrad, göra skriftlig anmälan enligt formulär, som av riksförsäkringsanstalten fastställs.

Har olycksfallet medfört eller kan det skäligen antagas medföra påföljd, som föranleder ersättning allenast enligt 6 § 1 mom., skall skriftlig anmälan av arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren göras hos försäkringsinrättningen i den ordning Konungen bestämmer.

Då anmälan — — — i häradsnämnden.

Polismyndigheten i — — — sådan nödig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949. Ersättningsanspråk i anledning av olycksfall, som inträffat före nämnda dag, bedömes enligt äldre lag; dock att beträffande ersättning i anledning av sådant olycksfall skall äga tillämpning dels vad ovan i 6 § 3 mom. sista stycket stadgats, i stället för motsvarande stadgande i äldre lag, dels ock, i fråga om ersättning för tid efter denna lags ikraftträdande, vad ovan i 11 § 2 mom. stadgats.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om
krigsförsäkring för ombord å fartyg
tjänstgörande personer

Härigenom förordnas *dels* att 2 § lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att 3 § samma lag skall upphöra att gälla.¹

2 §.

Den skadades årliga arbetsförtjänst må icke beräknas till lägre belopp än tretusensexhundra kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949 men äger icke tillämpning å olycksfall som inträffat före nämnda dag.

¹ Senaste lydelse av 2 och 3 §§, se SFS 1943:175.

Motivering.

Inledning.

Enligt *lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete* är i princip envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse som självständig företagare, ävensom envar, som för vinnande av yrkesutbildning utan avlöning utför dylikt arbete, obligatoriskt försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. I den mån Konungen så förordnar i fråga om anstalt för yrkesutbildning eller avdelning av sådan anstalt, omfattas även den, som där åtnjuter undervisning, av försäkring enligt *lagen*, ändock att han ej användes till arbete för annans räkning. Kostnaderna för försäkringen bestridas, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivarna. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som av arbetsgivare bildats för ändamålet. Arbetsgivare är berättigad dels att för olycksfall i arbete försäkra arbetare, som ej omfattas av den obligatoriska försäkringen (hemmavarande barn m. fl.), dels att försäkra arbetare även för olycksfall utom arbete.

Nära sammanhörande med 1916 års olycksfallsförsäkringslag äro *lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar*, *förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, och ett flertal andra författningar.

Sedan 1937 års riksdag anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa *en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete*, uppdrog Kungl. Maj:t samma år åt riksförsäkringsanstalten att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. År 1939 uppdrog Kungl. Maj:t vidare åt riksförsäkringsanstalten att verkställa en av riksdagen begärd förutsättningslös och allsidig utredning rörande möjligheten och lämpligheten av att i vidgad omfattning bereda *innehavare av offentliga förtroendeuppdrag* ersättning för skada i följd av olycksfall i samband med uppdragets fullgörande. Efter framställning av riksdagen samma år om fortsatt utredning angående *utvidgad försäkring för olycksfall i arbete* — med vilken framställning avsågs dels ett fullföljande av viss tidigare utredning om frivillig försäkring för självständiga yrkesutövare, dels utredning om en mera allmän utvidgning av försäkringen — överlämnade Kungl. Maj:t handlingarna i detta ärende till socialvårdskommittén för att tagas under övervägande vid fullgörandet av dess utredningsuppdrag.

År 1941 anmälde riksförsäkringsanstalten, i utlåtande till Kungl. Maj:t över en framställning om förhöjning av ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen, att anstalten med hänsyn till socialvårdskommitténs utredningsuppdrag och de rådande tidsförhållandena ansett att med fullföljande av den anstalten år 1937 anbefallda utredningen borde tills vidare anstå. År 1944 hemställde anstalten — under hänvisning till att socialvårdskommittén hade för avsikt att inom den närmaste tiden framlägga förslag om obligatorisk sjukförsäkring och att därefter upptaga till behandling frågan om vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen — att de anstalten

år 1937 och 1939 givna utredningsuppdragen måtte överlämnas åt kommittén. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 17 mars 1944 åt socialvårdskommittén att i riksförsäkringsanstaltens ställe verkställa de ifrågavarande utredningarna.

I avvaktan på den av 1937 års riksdag begärda allsidiga utredningen rörande förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete hava genom ändringar i olycksfallsförsäkringslagen år 1941 och år 1946 genomförts väsentliga höjningar av ersättningsarnas maximibelopp.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 mars 1944 har socialvårdskommittén jämväl att företaga översyn av bestämmelserna i 1927 års militärsättningsförordning.

Åtskilliga av de spörsmål, som möta vid den kommittén åvilande översynen av den sociala olycksfallsförsäkringslagstiftningen, äro så vittgående, att ståndpunkt till dem icke kan tagas utan omfattande utredningar. Detta gäller bl. a. frågan om utvidgning av lagstiftningen på sådant sätt att självständiga yrkesutövare m. fl. bli delaktiga av försäkringsskyddet. Genom den allmänna sjukförsäkringen komma dessa kategorier att erhålla rätt till sjukhjälp även vid olycksfall under yrkesarbetet, men frågan om försäkringsskydd vid invaliditet och dödsfall återstår att lösa. Andra spörsmål, som kräva omfattande utredningar, äro frågorna om ändrade principer för invaliditetsbedömningen enligt olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkringslagarna, om utvidgning av kretsen av de vid dödsfall ersättningsberättigade samt om införande av ersättningsrätt vid andra yrkesåkommor än de i yrkessjukdomsförsäkringslagen angivna sjukdomarna.

Utredningsuppdraget i dess helhet kan icke slutföras förrän tidigast under andra halvåret 1948. Med hänsyn till pris- och löneutvecklingen under senare år har kommittén emellertid funnit angeläget att förbättringar av ersättningsgrunderna komma till stånd snarast möjligt. På grund härav har kommittén utarbetat förslag till vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen, avsedda att träda i kraft den 1 januari 1949.

Beräkningen av den skadades årliga arbetsförtjänst.

Sjukpenning, invaliditets- och dödsfallslivräntor samt vissa engångserättigheter enligt olycksfallsförsäkringslagen bestämmas i förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst. Föreskrifter angående arbetsförtjänstens beräkning äro meddelade i 9 §.

På förslag av socialvårdskommittén höjdes från och med den 1 juli 1946, i avvaktan på kommitténs fortsatta utredning, beloppet av den högsta årliga arbetsförtjänst, efter vilken ersättnings storlek bestämmas, från 3 900 till 4 800 kronor. Kommittén finner en ytterligare höjning av maximibeloppet påkallad. Enligt upplysningar från socialstyrelsen angående löneläget år 1946 för vuxna manliga arbetare inom industri, handel och varulager, samfärdslinor samt statliga och kommunala verk och byggnadsarbeten m. m., exkl. säsongindustrier, varierade den genomsnittliga löneinkomsten nämnda år från omkring 4 000 kronor i den lägsta av de fem dyrtorsgrupperna till omkring 6 000 kronor i den högsta. Kommittén föreslår, att maximibeloppet i 9 § höjes till 6 900 kronor.

Alltsedan år 1920 har gällt, att den skadades årliga arbetsförtjänst icke må beräknas till lägre belopp än 450 kronor. Lägsta livränta vid helinva-

liditet motsvarar $\frac{2}{3}$ av detta belopp och utgör sålunda 25 kronor i månaden, under det att sjukpenning vid arbetsoförmåga utgör lägst 45 kronor för månad räknat. Enligt kommitténs mening böra livräntornas lägsta belopp höjas avsevärt. Kommittén föreslår i detta syfte, att minimibeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning höjes till 900 kronor. Härav skulle enligt förslaget följa, att lägsta livränta vid helinvaliditet komme att utgöra 50 kronor i månaden (för tid efter 67 års ålder). Lägsta sjukpenningen vid arbetsoförmåga utgör enligt förslaget 60 kronor för månad räknat.

Bestämmelserna i 9 § äro i vissa avseenden oklart avfattade och leda icke sällan till mindre tillfredsställande praktiska resultat. Kommittén ämnar därför verkställa en överarbetning av lagrummet. Utöver de ovanberörda höjningarna av arbetsförtjänstens maximi- och minimibelopp föreslås nu endast vissa ändringar beträffande arbetsförtjänstens beräkning för minderåriga.

Om den skadade vid tiden för olycksfallet ej fyllt 18 år, gäller enligt 9 § andra stycket, att den årliga arbetsförtjänsten vid bestämmande av livränta ej må beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas ha kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat. Denna bestämmelse bör ändras på sådant sätt, att livränta vid bestående invaliditet kommer att beräknas efter den årliga arbetsförtjänst, som är vanlig för jämförliga vuxna arbetare. Tills vidare föreslår kommittén, att den nuvarande åldersgränsen höjes till 21 år. Vidare föreslås, att bestämmelsen även skall tillämpas beträffande sjukpenning för tid efter den månad då den skadade fyller 21 år. Nuvarande bestämmelser kunna leda till att den skadade erhåller oskäligt låg sjukpenning vid recidiv lång tid efter olycksfallet.

Ersättning vid sjukdom.

Frågan om samordning med sjukförsäkringen. — Vid olycksfallsförsäkringslagens tillkomst föreskrevs 35 dagars karenstid beträffande sjukersättning från den obligatoriska försäkringen. Enligt särskilt stadgande ålåg det arbetsgivaren — »intill dess särskild lag om sjukförsäkring må varda genomförd» — att utgiva ersättning enligt vissa grunder under nämnda karenstid; härifrån kunde arbetsgivaren befria sig genom frivillig försäkring. Frågan om en samordning av sjuk- och olycksfallsförsäkringarna har sedermera varit aktuell vid flera tillfällen före och efter 35-dagarskarensens borttagande fr. o. m. år 1929.

I sitt betänkande med förslag till lag om allmän sjukförsäkring (SOU 1944: 15) framhöll socialvårdskommittén, att kommittén vid förslagets utformning ständigt haft sin uppmärksamhet fäst på möjligheten av den samordning mellan sjukförsäkringen och den sociala olycksfallsförsäkringen, som enligt kommitténs mening vore i högsta grad önskvärd. De åsyftade fördelarna med en sådan samordning vore — förutom en önskvärd enhetlighet — snabbare sjukhjälpst betalningar, bättre sjukkontroll och administrativ förenkling vid regleringen av ersättningar i anledning av olycksfall i arbete. För de försäkrade skulle vinnas den mycket betydande fördelen att även sjukhjälpen vid olycksfall i arbete utbetalades genom sjukkassan utan sådana dröjsmål, som nu ofta förekomma till följd av

olycksfallsförsäkringens centraliserade organisation. Kommittén hade funnit, att en samordning mellan den föreslagna sjukförsäkringens och den sociala olycksfallsförsäkringens borde kunna genomföras på sådant sätt, att avsevärda fördelar i vissa avseenden vunnas, och hade för avsikt att i samband med översynen av olycksfallsförsäkringslagen utarbeta förslag till bestämmelser rörande samordningens genomförande. Även med avseende på yrkessjukdomsförsäkringslagens tillämpningsområde skulle samordningen bli av icke oväsentlig betydelse.

En grundförutsättning för en sådan rationell samordning av sjukförsäkringens och olycksfallsförsäkringens, som kommittén avsåg i nämnda betänkande, är att sjukhjälpförmånerna från de båda försäkringsgrenarna bli i stort sett desamma åtminstone under de första veckorna av sjukhjälpstiden. Utan en dylik enhetlighet kan ej undvikas, att även det stora antalet snabbt övergående skador genom olycksfall i arbete liksom för närvarande giva anledning till en ofta mycket komplicerad prövning av frågor angående olycksfallsförsäkringslagens tillämplighet, nämligen huruvida den skadade är arbetare i lagens mening, huruvida olycksfallet är att betrakta som olycksfall i arbete eller därmed jämställt olycksfall på väg till eller från arbetet samt huruvida åkomman kan anses vara föranledd av olycksfall eller sådan inverkan av arbete, som under vissa förutsättningar jämställas med olycksfall. En verklig samordning mellan sjukförsäkringens och den sociala olycksfallsförsäkringens skulle också vara synnerligen betydelsefull i det avseendet, att den till sistnämnda gren hörande yrkessjukdomsförsäkringens icke skulle behöva omfatta åkommor av kort varaktighet. Trots att man hittills sökt begränsa yrkessjukdomsförsäkringens till att avse endast sådana sjukdomar, beträffande vilka orsakssambandet med arbetet kan bedömas utan alltför stora svårigheter, är prövningen av ersättningsfrågan ofta mycket besvärlig. Dessa praktiska svårigheter måste bli ännu större, om försäkringens utsträckes till att omfatta andra sjukdomar än de nu ersättningsberättigande. Starka krav på utvidgning av försäkringens tillämpningsområde ha framförts av arbetarnas fackliga organisationer. Med den stora roll som de kemiska preparaten spela inom den nutida produktionen ligger det i sakens natur att anledningar till utvidgningar av yrkessjukdomsförsäkringens ständigt komma att framträda så länge denna försäkring icke kompletteras av en sjukförsäkring, som lämnar likvärdiga förmåner.

En samordning mellan sjuk- och olycksfallsförsäkringarna i nära överensstämmelse med de riktlinjer, för vilka socialvårdskommittén uttalade sig i förenämnda betänkande, har i Norge genomförts fr. o. m. den 1 januari 1947. Sjukhjälp vid olycksfall i arbete skall utges av sjukvårdskassorna efter i huvudsak samma regler som vid sjukdomar i allmänhet.

Då det, såsom framgår av vad kommittén nedan anför, icke är tänkbart att för olycksfallsförsäkringens del acceptera de för den obligatoriska sjukförsäkringens beslutade enhetsunderstöden, saknas förutsättningar för en verklig samordning av de båda försäkringsgrenarna. Vissa begränsade fördelar torde emellertid kunna vinnas genom att låta den nya sjukförsäkringens organ medverka vid utgivandet av ersättningar i anledning av olycksfall i arbete och yrkessjukdomar. Utredning angående de lämpliga formerna för denna medverkan har påbörjats inom kommittén. Förslag i denna del kan sålunda nu icke framläggas, men kommittén har funnit angeläget att vid utformningen av sina förslag beträffande olycksfallsför-

säkringens sjukersättningar taga största möjliga hänsyn till berörda strävanden.

Sjukersättningarnas storlek. — Då arbetare skadats till följd av olycksfall i arbete, skall till honom utgivas ersättning enligt bestämmelserna i 6 § olycksfallsförsäkringslagen. Om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, skall så länge sjukdomen varar utgivas dels erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågans höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel, såsom kryckor, enklare konstgjorda lemmar, glasögon och dyligt, dels ock — under förutsättning att sjukdomen varat mer än tre dagar efter dagen för olycksfallet och att arbetsförmågan nedsatts med minst en fjärdedel — sjukpenning för varje dag fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen. Sjukpenning vid förlust av arbetsförmågan (hel sjukpenning) bestämmes i förhållande till den skadades årliga arbetsförtjänst på sätt framgår av följande tabell; vid nedsättning av arbetsförmågan utgår motsvarande lägre belopp.

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Sjukpenningens belopp	
till kronor	men ej till kronor	kronor	öre
—	675	1	50
675	945	2	—
945	1 215	2	50
1 215	1 485	2	75
1 485	1 755	3	25
1 755	2 025	3	50
2 025	2 295	4	—
2 295	2 565	4	50
2 565	2 835	5	—
2 835	3 105	5	50
3 105	3 375	6	—
3 375	3 645	6	50
3 645	3 915	7	—
3 915	4 185	7	50
4 185	4 455	8	—
4 455	4 725	8	50
4 725	—	9	—

Ändringar i tabellen ha gjorts åren 1941 och 1946. År 1941 höjdes sjukpenningbeloppen i de fem lägsta klasserna, och tre nya klasser tillkommo, varigenom maximibeloppet ökades från 5 kronor 50 öre till 7 kronor. År 1946 tillades ytterligare fyra klasser i avvaktan på kommitténs slutliga förslag angående revision av lagstiftningen på området. Inkomstklasserna i skalan ha genomgående en bredd av 270 kronor. Denna klassindelning valdes för att sjukpenningbeloppen skulle bli ungefär $\frac{2}{3}$ av mittinkomsterna i respektive klasser; 1941 års ändring medförde att proportionen mellan sjukpenning och förlorad inkomst blev gynnsammare i de lägre klasserna.

Enligt lagen om allmän sjukförsäkring skall sjukpenning från den obligatoriska försäkringen utgöra 3 kronor 50 öre för sjukkasemedlemmar mellan 18 och 67 år. Härtill kan komma maketillägg med 2 kronor och barn tillägg med 50 öre per barn. Medlemmar, som ha god hälsa och ej fyllt 55 år, kunna taga frivillig tilläggsförsäkring, så att sammanlagda

sjukpenningen, oräknat familjetillägg, blir 5 kronor, 6 kronor 50 öre eller 8 kronor. Rätten till frivillig försäkring är dock begränsad i syfte att förhindra att de sammanlagda sjukhjälpförmånerna jämte eventuell sjuklön m. m. komma att överstiga $\frac{1}{360}$ av medlemmens årsinkomst av förvärvsarbete.

Det för sjukhjälp från den allmänna sjukförsäkringen valda systemet kan enligt kommitténs mening icke överflyttas till den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Denna försäkring bör ge tillgång till bättre sjukhjälpförmåner än de för den obligatoriska sjukförsäkringen beslutade. Rätten till bättre sjukhjälp kan icke rimligen göras beroende av om den försäkrade utnyttjat eller icke utnyttjat eventuell möjlighet att teckna frivillig tilläggsförsäkring enligt sjukförsäkringslagen. Att införa en särskild, högre enhetsjukpenning för olycksfall i arbete låter sig icke göra, om man vill tillse å ena sidan att arbetare på dyrorter och andra arbetstagare med relativt hög avlöning tillförsäkras en effektiv sjukhjälp, å andra sidan att överförsäkring undvikas för övriga arbetstagare. De mellan olika orter, yrken och kategorier av arbetstagare rådande skillnaderna i fråga om arbetsinkomstens storlek äro så stora, att ett system med flera sjukpenningklasser måste anses vara det för olycksfallsförsäkringen rationella. Ersättningen vid sjukdom till följd av olycksfall i arbete bör stå i proportion till vederlaget för arbetad tid.

I enlighet med det anförda har socialvårdskommittén vid utarbetandet av det föreliggande förslaget utgått från att systemet med en inkomstgraderad sjukpenning bör bibehållas inom den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Sjukpenningens storlek hör emellertid enligt kommitténs mening graderas icke blott efter arbetsinkomsten utan även efter den skadades försörjningsplikt. Så länge sjukersättningen i princip icke syftar till att överlag helt kompensera den förlorade arbetsinkomsten — en princip som kommittén icke vill förorda — är en gradering efter den skadades försörjningsplikt enligt kommitténs mening väl motiverad. Framhållas må även, att en sådan gradering redan genomförts inom den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen och beslutats i fråga om den allmänna sjukförsäkringen. Det är givetvis önskvärt, att sjukersättningarna inom olycksfallsförsäkringen icke konstrueras på sådant sätt, att hinder uppkommer för att framdeles få till stånd en mera genomförd samordning med sjukförsäkringen än som nu är möjlig.

Beträffande den närmare utformningen av en reviderad sjukpenningsskala för olycksfallsförsäkringslagen har kommittén i första hand övervägt huruvida en inkomstgraderad sjukpenningsskala skulle kunna utbyggas med familjetillägg enligt sjukförsäkringslagens regler. Tillräckligt utrymme för familjetillägg av samma storlek som enligt sjukförsäkringslagen finnes emellertid icke, såvida ej sjukpenningen till ensamstående pressas ned under den nuvarande nivån. Även om tillägget för hustru sänkes till 1 krona — vilket är motiverat då redan sjukpenningens grundbelopp täcker omkring $\frac{2}{3}$ av inkomsten — kan sjukhjälpens sammanlagda belopp i åtskilliga fall överstiga den förlorade inkomsten. Inom ett sjukhjälpssystem av här angivet slag måste tydligen uppställas en överförsäkringsregel, varigenom summan av sjukpenningen och familjetillägg begränsas i förhållande till arbetsinkomsten. Uppmärksammas bör att sjukpenningen är skattefri, varför överkompensation sker om sjukersättningen får täcka hela inkomsten.

Så länge olycksfallsförsäkringen är centralt administrerad, måste en långtgående gradering av sjukersättningarna efter den skadades försörj-

ningsplikt uppenbarligen föranleda betydande praktiska svårigheter. Enär flertalet skadefall medföra endast en kort sjukdomstid — ungefär hälften av de skadade äro återställda inom tio dagar och tre fjärdedelar inom tre veckor — är det av stor vikt, att anmälningstidpunkten och skaderegleringen kunna ske i så enkla former som möjligt.

På grund av de administrativa betänkligheterna mot graderade familjetillägg — starkt understrukna av försäkringsinrättningarnas representanter — har kommittén stannat för att föreslå, att familjetilläggen tills vidare bestämmas till ett för samtliga sjukpenningklasser lika belopp, oberoende av familjemedlemmarnas antal. Även ett dylikt enhetligt familjetillägg medför givetvis en ökning av det administrativa besväret, i synnerhet som anmälningshandlingarna icke sällan äro ofullständiga, men detta merarbete synes väl motiverat med hänsyn till familjetilläggens betydelse för försäkringens effektivitet. Vid den fortsatta utredningen kommer att övervägas, vilka modifikationer i de föreslagna reglerna som böra äga rum då sjukförsäkringslagen träder i kraft.

Sjukpenningbeloppen utan familjetillägg ha ansetts böra i genomsnitt motsvara ungefär $\frac{2}{3}$ av arbetsförtjänsten, liksom de nu utgående beloppen. På grund härav och då maximibeloppet för den årliga arbetsförtjänsten föreslås höjt till 6 900 kronor, utgör högsta sjukpenningen enligt förslaget 13 kronor. Lägsta sjukpenningen har ansetts böra motsvara den obligatoriska sjukförsäkringens sjukpenning för kassamedlemmar i allmänhet, 3 kronor 50 öre. För minderåriga och åldringar m. fl. bör minimibeloppet dock vara 2 kronor, liksom i sjukförsäkringslagen. Antalet sjukpenningklasser bör lämpligen nedbringas genom ökning av klassbredden. Under förutsättning dels att nuvarande proportion mellan sjukpenning och arbetsförtjänst bibehålles, dels att skillnaden i sjukpenning mellan närliggande klasser bestämmas till 1 krona, erhålles en klassbredd av 540 kronor. Till följd av klassgränsernas förskjutning skulle en sådan skala i vissa fall ge lägre och i andra fall högre sjukpenning än den nuvarande skalan. I förslaget har klassbredden i stället satts till 520 kronor, vilket medfört en höjning av relationen mellan sjukpenningen och mittinkomsten från 66,7 till 69,2 procent. En dylik mindre höjning av den genomsnittliga kompensationsgraden har ansetts vara i och för sig motiverad samt medför, att skillnaderna i förhållande till den nuvarande skalan så gott som genomgående äro till de skadades fördel. Antalet sjukpenningklasser i den föreslagna skalan är 11.

Det föreslagna enhetliga familjetillägget utgör 1 krona 50 öre i samtliga klasser. Tillägget utgår då den skadade sammanlever med hustru samt eljest om den skadade, man eller kvinna, har hemmavarande barn eller adoptivbarn under 16 år. Sjukpenning med familjetillägg motsvarar i de lägre klasserna en större del av inkomsten än i de högre klasserna; procenttalet vid klassmitten är i näst lägsta klassen 95,2 och i näst högsta klassen 77,9. I de lägre sjukpenningklasserna kan sjukpenning med familjetillägg någon gång överstiga den skadades arbetsförtjänst. Riskerna i detta hänseende äro dock ringa, varför kommittén icke ansett nödvändigt att föreslå en maximeringsregel. Tillägget är i vissa fall lägre, i andra fall högre än det graderade familjetillägg, som övervägts men frångåtts av administrativa skäl — 1 krona för hustru, 50 öre för varje barn — och bör följaktligen icke betraktas som minimibelopp för ett eventuellt graderat tillägg framdeles.

Enär flertalet olycksfall medför endast en kort sjuktid, bör rätten till

familjetillägg i regel kunna avgöras med ledning av uppgifter i skadeanmälan. Det förutsättes sålunda, att försäkringsinrättningarna vanligen icke skola behöva infordra särskild utredning om den skadades familjeförhållanden. Vid utbetalning av sjukersättning bör anges om ersättningen utgör sjukpenning med eller utan familjetillägg.

Ett diagram, som visar sjukpenningens storlek enligt den gällande sjukpenningsskalan och den av kommittén föreslagna, närslutes som bil. A. Av nedanstående tabell framgår i vilken mån utrymme för familjetillägg finnes mellan sjukpenningen och 90 procent av den skadades dagliga arbetsförtjänst, beräknad som $\frac{1}{360}$ av årsförtjänsten:

Den årliga arbetsförtjänsten uppgår		Daglig arbetsförtjänst kronor	Sjukpenning utan familjetillägg kronor	Belopp varmed 90 % av dagliga arbetsförtjänsten överstiger sjukpenning utan familjetillägg kronor
till kronor	men ej till kronor			
—	1 820	— 5: 05	3: 50	— 1: 05
1 820	2 340	5: 06 — 6: 50	4: —	0: 55 — 1: 85
2 340	2 860	6: 50 — 7: 94	5: —	0: 85 — 2: 15
2 860	3 380	7: 94 — 9: 39	6: —	1: 15 — 2: 45
3 380	3 900	9: 39 — 10: 83	7: —	1: 45 — 2: 75
3 900	4 420	10: 83 — 12: 28	8: —	1: 75 — 3: 05
4 420	4 940	12: 28 — 13: 72	9: —	2: 05 — 3: 35
4 940	5 460	13: 72 — 15: 16	10: —	2: 35 — 3: 65
5 460	5 980	15: 17 — 16: 61	11: —	2: 65 — 3: 95
5 980	6 500	16: 61 — 18: 05	12: —	2: 95 — 4: 25
6 500	—	18: 06 —	13: —	3: 25 —

I förslaget har, såsom förut berörts, intagits en särbestämmelse om sjukpenningens storlek för minderåriga och åldringar m. fl. Enligt sjukförsäkringslagen skall den obligatoriska sjukpenningen till kassamedlem utgöra 2 kronor under tiden t. o. m. den månad, varunder han fyller 18 år, och under tiden fr. o. m. månaden näst efter den, varunder han fyller 67 år; åtnjuter medlem annan folkpension än allmän ålderspension, utgör sjukpenningen likaledes 2 kronor fr. o. m. månaden efter den, varunder pensionen börjat utbetalas. I anslutning härtill har i det föreliggande förslaget föreskrivits, att minimisjukpenningen skall utgöra 2 kronor under tid före utgången av den månad, då den skadade fyller 18 år, eller efter utgången av den månad, då han fyller 67 år. Denna minimisjukpenning utgår då den skadades årliga arbetsförtjänst understiger 1 200 kronor. Uppgår arbetsförtjänsten i här avsedda fall till 1 200 men ej till 1 600 kronor, utgör sjukpenningen 3 kronor. Samma regler skola enligt förslaget tillämpas i vissa andra fall, nämligen då den skadades arbetsförmåga var vid tiden för olycksfallet högradigt nedsatt i följd av lyte, kronisk sjukdom eller annan varaktigt omständighet. Denna bestämmelse är avsedd för de fall då den skadades arbetsförmåga är nedsatt i sådan grad, att invaliditet i folkpensioneringslagens mening eller därmed jämförligt tillstånd föreligger. — Uppgår den skadades årliga arbetsförtjänst till minst 1 600 kronor, skola de allmänna reglerna om sjukpenningens storlek tillämpas även då den skadade är under 18 år eller över 67 år eller har sin arbetsförmåga varaktigt nedsatt.

Enligt den gällande karensregeln kan såsom nämnts sjukpenning utgå fr. o. m. dagen efter olycksfallet under förutsättning att sjukdomen varat

mer än tre dagar efter olycksfallsdagen. Om den skadade varit sjukskriven tre dagar utöver dagen för olycksfallet, utgår således ingen sjukpenning, men vid sjukskrivning ytterligare en dag utgår sjukpenning för fyra dagar. Den för sjukförsäkringen gällande karensregeln — att sjukpenning icke i något fall utgår för de tre första dagarna, insjuknandedagen inräknad — är mera rationell men är i de flesta fallen oförmånligare för de försäkrade än olycksfallsförsäkringens regel. På grund härav och då förutsättningar saknas för en samordning av grunderna för sjukhjälpens storlek, torde man även beträffande karensreglerna få avstå från den önskvärda enhetligheten. Med hänsyn till olycksfallsersättningarnas i viss mån skadeståndslignande karaktär är en uppmjukning av karensregeln i och för sig motiverad. Några större praktiska olägenheter torde icke uppkomma om antalet karensdagar minskas från tre till två. Kommittén föreslår därför, att karensbestämmelsen ändras så, att sjukpenning fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen kan utgå om sjukdomen varat mer än två dagar efter olycksfallsdagen.

Enligt gällande lydelse av 10 § andra stycket äger försäkringsinrättningen göra avdrag å sjukpenning för tid då den skadade beredes vård på sjukvårdsanstalt. Vid avdrags bestämmande skall hänsyn tagas såväl till vårdavgiftens storlek som till den skadades försörjningsplikt mot vissa anhöriga. Bestämmelsen är irrationell och administrativt besvärlig. I anslutning till motsvarande regler i sjukförsäkringslagen föreslås, att avdrag skall göras med 1 krona 50 öre för dag, dock högst halva sjukpenningen. Avdrag enligt den föreslagna regeln må, likaledes i överensstämmelse med sjukförsäkringslagen, göras även om vården är avgiftsfri.

Stora grupper av arbetstagare ha genom kollektiva olycksfallsförsäkringar tillförsäkrat sig rätt till sjukhjälp m. m. vid olycksfall i eller utom arbetet. Sjukhjälp vid sidan av ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen kan även utgå på grund av enskild försäkring; i detta sammanhang bör ihågkommas, att de icke erkända sjukassornas rätt att utge sjukhjälp vid olycksfall i arbete icke är beskuren. Enligt vad kommittén inhämtat ha tendenser till förlängning av sjukskrivningstiderna kunnat iakttagas på vissa håll där dubbelförsäkringar förekomma. I allmänhet torde komplementförsäkringarna dock icke ge så hög sjukhjälp att direkt överkompensation nu är vanlig. Att dessa försäkringar vunnit så stor anslutning, torde till icke ringa del bero på att en relativt stor marginal hittills funnits mellan sjukpenning enligt olycksfallsförsäkringslagen och vederbörandes arbetsinkomst. De av kommittén föreslagna ändringarna i olycksfallsförsäkringslagens ersättningsgrunder syfta till att den lagstadgade sjukersättningen skall bli i och för sig tillräckligt effektiv för arbetstagare i de vanliga inkomstlägena. Om de nu förekommande komplementförsäkringarna icke anpassas efter det sålunda ändrade läget, uppkomma stora risker för betänkliga överförsäkringar. Med anledning härav har kommittén övervägt att i förevarande sammanhang föreslå införandet av en bestämmelse i olycksfallsförsäkringslagen av den innebörden, att sjukpenningen skulle kunna nedsättas i den mån densamma tillika med sjukhjälp från annan försäkring skulle överstiga en trehundra sextiondel av den skadades årliga arbetsförtjänst, beräknad utan hänsyn till maximigränsen i 9 §. En sådan bestämmelse om reduktion av den lagstadgade ersättningen skulle dock föranleda praktiska svårigheter vid tillämpningen och därjämte strida mot principen att den enskilda försäkringen bör anpassas efter socialförsäk-

ringen och icke tvärtom. Man borde därför hellre tänka sig att genom bestämmelser i försäkringsavtals- och understödsföreningslagarna på sådant sätt begränsa försäkringsföretags och understödsförenings rätt att meddela försäkring, gällande för olycksfall i arbete och yrkessjukdom, att överförsäkringsrisken eliminerades. Emellertid torde även härvidlag vissa praktiska svårigheter möta.

Efter överläggning med representanter för försäkringsinrättningar, som meddela komplementförsäkringar av här ifrågavarande slag, anser sig kommittén kunna räkna med att försäkringsgivarna komma att vidtaga åtgärder för en anpassning av komplementförsäkringarna på sådant sätt att överförsäkringar undvikas i största möjliga utsträckning. På grund härav har kommittén icke funnit nödvändigt att nu föreslå lagstiftning i detta syfte. Kommittén har emellertid för avsikt att framdeles ånyo överväga hithörande frågor.

Ersättning vid invaliditet.

Enligt 6 § 2 a) skall, om olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, utgivas livränta under tiden å ett årligt belopp, motsvarande vid förlust av arbetsförmågan två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst, beräknad enligt bestämmelserna i 9 §, och vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp som svarar mot nedsättningen, dock att livränta icke utgår där ej arbetsförmågan är nedsatt med minst en tiondel. Vid förlust av arbetsförmågan må livräntan, när den skadades tillstånd kräver särskild vård, med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nyss nämnts, likväl ej överstigande beloppet av den årliga arbetsförtjänsten. Till förnyelse av sådana särskilda hjälpmedel, som avses i 6 § 1 a), utgår ersättning såsom ett livräntetillägg, svarande mot den sannolika årliga kostnaden för förnyelsen.

Ovannämnda grunder för bestämmande av livränta innebära i princip, att livräntan såväl vid helinvaliditet som vid partiell invaliditet svarar mot $\frac{2}{3}$ av den förlorade arbetsförtjänsten. Detta betyder emellertid, att den icke kompenserade förlusten vid helinvaliditet utgör så mycket som en tredjedel av arbetsförtjänsten men vid de låga invaliditetsgraderna endast ett tämligen ringa belopp. Härtill kommer, att skadade med höggradig invaliditet ofta ha svårt att ekonomiskt utnyttja sin resterande arbetsförmåga, under det att skadade med låg invaliditet ofta icke behöva vidkännas någon bestående inkomstminskning. Starka skäl tala sålunda för en förbättring av livräntorna vid mera avsevärd invaliditet.

Inom skadeståndsrätten är vanligt, att ersättning för minskad eller förlorad arbetsförmåga bestämmas till visst årligt belopp under tiden tills den skadade fyller 67 år och till hälften så mycket under hans återstående livstid. Vid olycksfallsförsäkringslagens tillkomst föreslogos under riksdagsbehandlingen bestämmelser om att ersättningarna skulle kunna skäligen nedsättas för äldre skadade, men förslagen vunno icke bifall. Som skäl mot dylika bestämmelser anfördes bl. a. att föreskrifterna i 8 § medgäve, att vid bedömandet av invaliditetsgraden hänsyn toges till den skadades ålder. Enligt praxis brukar emellertid invaliditetsgraden i allmänhet beräknas på samma sätt för äldre och yngre arbetare, såvida omständigheterna i övrigt (yrke etc.) äro likartade. Ej heller inverkar vid beräkningen av den årliga

arbetsförtjänsten för arbetare, som skadas vid hög ålder, sannolikheten för att hans arbetsinkomst skulle ha kommit att sjunka eller bortfalla inom ett fåtal år.

På grund av det anförda har i förslaget intagits bestämmelse om förhöjning intill 67 års ålder av livräntor efter högre invaliditetsgrader än nedsättning av arbetsförmågan med en fjärdedel. Den lägsta invaliditetsgrad, som enligt förslaget medför rätt till förhöjningen i fråga, 30 procents invaliditet, har även i annat sammanhang uppställts som gräns mellan lägre och högre invaliditetsgrader; de å vissa äldre livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen utgående dyrtidstilläggen tillkomma nämligen skadade med minst 30 procents invaliditet (SFS 449:1943). Förhöjningen är så avvägd, att kompensationsgraden vid 30 procents och högre invaliditet stiger successivt med invaliditetsgraden. Ett diagram, som belyser förhöjningarnas relativa storlek vid olika invaliditetsgrader, bifogas som bil. B. Som exempel på förhöjningarnas absoluta storlek må nämnas, att om den skadades årliga arbetsförtjänst utgör 4 500 kronor, höjes livräntans årsbelopp vid 30 procents invaliditet från 900 till 975 kronor, vid 50 procents invaliditet från 1 500 till 1 875 kronor, vid 75 procents invaliditet från 2 250 till 3 000 kronor och vid helinvaliditet från 3 000 till 4 125 kronor. Vid helinvaliditet kommer livräntan, oräknat eventuellt hjälplöshetstillägg, att intill 67 års ålder motsvara 91 $\frac{2}{3}$ procent av den årliga arbetsförtjänsten.

Någon gradering av invaliditetsersättningarna efter den skadades försörjningsplikt har icke ansetts böra äga rum. Vid höggradig invaliditet böra även ensamstående erhålla tämligen förmånliga ersättningar. Ett eventuellt familjetillägg måste graderas efter invaliditetsgraden; eljest skulle alltför stora skillnader uppkomma mellan ersättningarna vid olika invaliditetsgrader. När flertalet livräntor utgå efter låga invaliditetsgrader, är det ur kostnadssynpunkt av relativt ringa betydelse om ersättningsförbättringarna vid höggradig invaliditet givas formen av familjetillägg eller få utgå efter samma grunder för försörjare och icke-försörjare. Ur administrativ synpunkt äro de föreslagna enhetliga tilläggen vida enklare än familjetillägg, som måste revideras tid efter annan.

Hjälplöshetstilläggets högsta belopp motsvarar f. n. en tredjedel av arbetsförtjänsten. Inom denna gräns bestämmes tillägget i förhållande till graden av hjälplöshet. Däremot inverka exempelvis ej sådana omständigheter som att den skadade är gift och kan få behövlig tillsyn av hustrun. Att tilläggets storlek bestämmes efter den skadades arbetsförtjänst framstår såsom oegentligt. I förslaget har i stället föreskrivits, att tillägget skall, oberoende av den skadades tidigare arbetsförtjänst, utgöra högst 1 800 kronor om året. Inom denna ram skall tillägget liksom f. n. bestämmas efter vårdbehovets omfattning, d. v. s. graden av den skadades hjälplöshet.

Livränta vid helinvaliditet är enligt förslaget avsevärt förmånligare än hel sjukpenning utan familjetillägg och vanligen något förmånligare än sjukpenning med dylikt tillägg. I och för sig är ej omotiverat att ersättningen vid bestående arbetsoförmåga utgår efter förmånligare grunder än vid övergående arbetsoförmåga. Gränsen mellan sjukdoms- och invaliditetstillstånd kan dock vara flytande, och emellanåt inträffar, att ett invaliditetstillstånd avbrytes av nytt sjukdomstillstånd. Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning sker emellertid på i viss mån olika sätt vid sjuk-

doms- och invaliditetstillstånd. Vid bestämmandet av livränta finnes nämligen enligt sakens natur större anledning att räkna med övergång till ny sysselsättning och andra möjligheter till anpassning än vid bestämmandet av ersättning under sjukdomstillstånd. Såsom förut berörts, har i 9 § förslagits en bestämmelse, vilken motverkar de ojämnheter mellan sjuk- och invaliditetsersättning, som f. n. kunna uppkomma, då en arbetare, som vid olycksfallet var minderårig, lång tid därefter drabbas av nytt sjukdomstillstånd. Vid förslaget utarbetande har övervägts bestämmelse därom, att sjukersättning efter förloppet av viss längre tid, t. ex. ett halvt år efter olycksfallet, skulle bestämmas efter samma grunder som invaliditetsersättning. Tillräckliga skäl att i förevarande sammanhang föreslå en dylik särskild bestämmelse ha emellertid icke ansetts föreligga.

Utbyte av livränta eller del därav mot engångsbelopp kan nu, efter ansökan från den skadade, medgivas av försäkringsrådet när synnerliga skäl därtill äro för handen. I motiven till stadgandet, som gällt alltsedan lagens tillkomst, framhölls att utbyten borde medgivas med den största försiktighet och endast i undantagsfall och då tillräckliga garantier funnes för att det åsyftade ändamålet skulle kunna vinnas. Enligt en av Sverige år 1926 ratificerad konvention angående ersättning för olycksfall i arbete skall ersättning vid bestående invaliditet utbetalas i form av en ränta, dock att ersättningen må kunna helt eller delvis utbetalas i form av kapital, därest vederbörande myndigheter kunna beredas säkerhet för en förnuftig användning av kapitalet.¹

I enlighet med grunderna för lagstadgandet medgiver försäkringsrådet nu utbyte endast om det ändamål, för vilket utbyte sökes, är av den art, att genom detsamma en säker och varaktig förbättring i sökandens levnadsvillkor synes kunna vinnas.

Kommittén finner den prövning, som nu äger rum, taga alltför liten hänsyn till den skadades egna önskemål. När fråga är om utbyte av en mycket låg livränta, på högst några hundra kronor per år, eller en ringa del av en större livränta, saknas anledning till så ingående överväganden om vad som är den skadades bästa som nu företagas. Det bör i dylika fall vara nog, att det visas att medlen skola komma till en för den skadade nyttig användning. Erfarenheterna från den förebyggande fattigvården och annat hjälparbete för partiellt arbetslösa ha visat, att sådana personer ofta kunna hjälpas till självförsörjning genom att de få tillfälle att skaffa sig viss utrustning med arbetsmaskiner m. m. Självfallet böra föreliggande planer av dylik innebörd bli föremål för kritisk granskning när det gäller livräntor av mera avsevärd betydelse för den skadades försörjning, men de krav som på grund av gällande lagtext f. n. därvidlag uppställas, finner kommittén alltför rigorösa. Som exempel på engångsbeloppens storlek kan nämnas, att vid en räntefot av 2½ procent engångsbeloppet för en livränta på 300 kronor — vilken livränta utgår exempelvis då invaliditetsgraden är 10 procent och den skadades årliga arbetsförtjänst 4 500 kronor — utgör ungefär 7 500 kronor för en 20-årig man och ungefär 5 000 kronor för en 50-årig man (vid utbyte några år efter livräntans början).

Den uppjukning, kommittén åsyftar, har kommit till uttryck i lagför-

¹ Översättningen hämtad ur Kungl. Maj:ts prop. 118:1926. Den engelska texten har den till synes något mildare formuleringen: »if the competent authority is satisfied that it will be properly utilised». Den franska texten har formuleringen: «lorsque la garantie d'un emploi judicieux sera fournie aux autorités compétentes».

slaget på så sätt att det för utbyte uppställda villkoret »när synnerliga skäl därtill äro för handen» ändrats till »när skäl därtill äro för handen». Kommittén avser att det skall ankomma på försäkringsrådet att på grundval härav samt med ledning av uttalanden av statsmakterna i samband med lagändringen pröva ansökningarna. Vid prövningen böra yttranden från de kommunala socialvårdsmyndigheterna ofta kunna vara till god ledning.

Enligt 6 § 2 b) äger den skadade under tid efter sjukdomens upphörande rätt till »sådan behandling, som må erfordras för höjande av arbetsförmågan». Denna bestämmelse har i tillämpningen ansetts ha den innebörd, att erforderlig behandling städse skall utgivas. Ersättning för underhåll av konstgjorda lemmar och andra särskilda hjälpmedel kan efter sjukdomstidens slut icke utgå i annan form än som ett livräntetillägg [6 § 2 a)], vilket må utbetalas på sådant sätt att det kommer att användas för det avsedda ändamålet (14 § 1 st.). Syftet med denna anordning har varit att motverka vanvård av de ofta dyrbara proteserna. I tillämpningen ha försäkringsinrättningarna funnit det ogörligt att vägra ersättning för ny protes enbart därför att det fastställda livräntetillägget icke förslår; i de fall åter, då tillägget icke åtgår för det avsedda ändamålet, måste överskottet förr eller senare utbetalas.

Enligt de föreslagna bestämmelserna äger den skadade rätt till erforderlig behandling och nödiga särskilda hjälpmedel, oavsett om sjukdoms- eller invaliditetstillstånd föreligger. Försäkringen har sålunda att svara för bl. a. erforderliga protesförnyelser. När skäl därtill finnas kan dock ersättning för protesförnyelser efter sjukdomstidens slut utges i form av ett årligt belopp eller ett engångsbelopp. Exempelvis i fråga om emaljögön kan vara lämpligt, att ersättning för protesförnyelser utges såsom ett tillägg till livränta eller, om denna utbytes mot kapital, såsom engångsbelopp. I förslaget har ordet »enklare» utgått ur uttrycket »enklare konstgjorda lemmar»; det föregående uttrycket »nödiga särskilda hjälpmedel» innehåller erforderlig begränsning.

Vid höggradig nedsättning av arbetsförmågan kan den skadade i vissa fall erhålla tillskott från folkpensioneringen i form av tilläggs pension samt särskilda barnbidrag. Härför förutsättes dels att invaliditeten är av sådan varaktighet som kräves för rätt till invalidpension eller sjukbidrag, dels att livräntan och eventuell annan inkomst icke uppgår till för högt belopp. I fråga om rätten till grundpension och allmän ålderspension inverkar livränta lika litet som annan inkomst. Med den utformning, som grunderna för invaliditetslivräntornas storlek erhållit i förslaget, uppkommer icke något behov av att anpassa livräntorna efter ålderspensionerna. Ej heller ha några särskilda bestämmelser ansetts erforderliga för de fall, då den skadade kan göra anspråk på annan förmån från folkpensioneringen. En strikt gränsdragning mellan olycksfallsförsäkringen och folkpensioneringen är icke möjlig. Om den skadade redan före olycksfallet haft sin arbetsförmåga så nedsatt, att han varit berättigad till folkpension, kan en kombination av de båda hjälpformerna icke undvikas. Också det fallet kan förekomma, att den skadade före olycksfallet haft sin arbetsförmåga avsevärt nedsatt, ehuru icke i sådan grad som förutsättes för rätt till invalidpension eller sjukbidrag; i dylikt fall bör han kunna göra anspråk på såväl livränta som folkpension, om förutsättningar för den sistnämnda föreligga till följd av den sammanlagda invaliditeten.

Ersättning vid dödsfall.

Har olycksfallet medfört arbetarens död, skall jämlikt 7 § utgivas dels begravningshjälp, dels livräntor till vissa efterlevande. Begravningshjälp utgör en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej mindre belopp än 250 kronor; maximibeloppet är 480 kronor. Livränta till änka och i vissa särskilda fall änklings utgår när äktenskapet slutits före olycksfallet och utgör en fjärdedel av den årliga arbetsförtjänsten. Till varje barn som ej fyllt sexton år samt till adoptivbarn under nämnda ålder, vilket adopterats före olycksfallet, utgår livränta med en sjättedel av den årliga arbetsförtjänsten, och till föräldrar (adoptivföräldrar), som varit för sitt uppehälle väsentligen beroende av den avlidnes arbete, livränta med högst en fjärdedel av den årliga arbetsförtjänsten. Överstiger sammanlagda årliga livräntebeloppet enligt de nämnda grunderna två tredjedelar av den årliga arbetsförtjänsten, skola livräntorna, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas till sammanlagt detta belopp; härvid skall iakttagas, att livräntor till make och barn eller adoptivbarn skola utgå före livränta till föräldrar eller adoptivföräldrar. Livränta till änka eller änklings utgår så länge livräntetagaren lever ogift; ingår livräntetagaren före fyllda sextio år nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Enligt kommitténs mening bör begravningshjälpen icke bestämmas efter en graderad skala i förhållande till den avlidnes arbetsförtjänst, utan utgå med ett i samtliga fall lika belopp, enligt förslaget 500 kronor.

Livräntan till efterlevande make synes kommittén vara väl låg. Enligt förslaget höjes årsbeloppet av sådan livränta från $\frac{1}{4}$ till $\frac{1}{3}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Det vid omgifte utgående engångsbeloppet föreslås höjt i samma proportion, nämligen från $\frac{3}{4}$ till hela beloppet av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Högsta sammanlagda årsbeloppet av efterlevandelivräntorna föreslås höjt från $\frac{2}{3}$ till $\frac{5}{6}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Detta maximibelopp motsvarar enligt förslaget oreducerade livräntor till änka och tre barn. Enligt nu gällande grunder äger reduktion rum då änka och tre barn finnas.

Vid den fortsatta utredningen ämnar kommittén, såsom förut berörts, överväga frågan om utvidgning av de ersättningsberättigade efterlevandes krets.

Avdrag för ersättningar av motsvarande slag.

I 11 § äro bestämmelser meddelade om de avdrag från ersättningarna, som skola äga rum då den ersättningsberättigade är tillförsäkrad annat understöd av motsvarande slag. Avdrag må under vissa förutsättningar ske om den arbetsgivare, i vilkens tjänst olycksfallet inträffat, är på grund av föreskrift i annan lag eller författning eller på grund av egen utfästelse skyldig att utge avlöning, pension eller annan ersättning, som helt eller delvis utgör understöd på grund av olycksfallet. Vidare finnas vissa särskilda bestämmelser beträffande kassanunderstöd o. dyl. samt beträffande understöd, som av arbetsgivaren utgives under den skadades sjukdom.

Vid en ändring av huvudgrunderna för ersättningarnas storlek bör även 11 § överses. Detta är särskilt behöfligt i fråga om bestämmelserna angå-

ende avdrag för pension. Dessa bestämmelser äro av stor betydelse beträffande statens pensionsberättigade arbetstagare. Bestämmelserna i fråga gälla visserligen även för arbetstagare i kommunal eller enskild tjänst — under förutsättning att arbetsgivaren erhållit i 15 § omnämnd lindring i försäkringsavgiften — men för dem torde vanligen förhållandet mellan livränta och pension vara reglerat på den motsatta vägen, nämligen genom föreskrifter i pensionsreglementena om reduktion av pensionsbeloppen för livränteberättigade pensionärer. En särställning intaga vissa kommunalanställda (folkskollärare m. fl.), för vilkas pensionering statsverket helt svarar. Dessa kategorier kunna — när pensionerna icke utges av eller bekostas av arbetsgivaren (kommunen) — erhålla oavkortade livräntor vid sidan av fulla pensioner.

Före en år 1936 beslutad ändring i lagrummet gjordes avdrag icke blott för pension, som tillföll den skadade på grund av olycksfallet, utan även för annan tjänstepension. Härav följde att statsanställda m. fl. ofta icke kunde erhålla livränta efter avgång med ålderspension. När detta förhållande ansågs otillfredsställande, föreskrevs i 11 § andra stycket, att avdrag ej finge göras för pension, som tillförsäkrats den skadade av annan anledning än den av olycksfallet förorsakade skadan. I fråga om pension vid arbetsoförmåga i följd av olycksfallet får som avdragsgillt understöd anses allenast den del av pensionen, som överstiger det belopp var till rätt grundats genom anställningstiden. Detta stadgande innebär exempelvis, att en på grund av olycksfall i tjänsten pensionerad statstjänsteman, som uppnått hela det för full ålderspension föreskrivna antalet tjänstår, utfår livränta utan avdrag, under det att halva pensionen är avdragsgill om han innehar halva antalet tjänstår.

Beträffande understöd från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring i annan försäkringsanstalt än de i 4 § omnämnda arbetsgivarebolagen, gäller bl. a. att avdrag får ske endast om kostnaden för understödet helt och hållet eller till minst en tredjedel bestritts av arbetsgivaren och att avdrag ej må ske med större belopp än som skäligen kan anses svara mot arbetsgivarens bidrag.

Intill den 1 juli 1947 hade pensionsberättigade statsanställda att vidkännas pensionsavdrag på lönen. Detta förhållande har icke inverkat på storleken av de avdrag, som enligt 11 § andra stycket göras för pensioner vid arbetsoförmåga. Däremot har pensionsavgifternas storlek tagits i betraktande vid avdrag på efterlevandelivränta för familjepension. Från avdrag har nämligen undantagits den del av de fasta familjepensionerna, som ansetts svara mot de anställdas avgifter för familjepensioneringen. Avdrag har sålunda gjorts för återstoden av den fasta familjepensionen och för hela den rörliga delen. Vid 1947 års löne- och pensionsreglering för statsanställda har övergång principiellt skett från brutto- till nettolönesystem, vilket innebär att de anställda formellt icke bidraga till kostnaderna för pensioneringen.

Huruvida de pensionsberättigade arbetstagarna få vidkännas pensionsavgifter eller icke står givetvis i samband med huru lönen är avvägd. Pensionsrätten bör, oberoende av om lönen utbetalas efter brutto- eller nettolönesystem, betraktas som en del av vederlaget för arbetet. På samma sätt kan försäkringskyddet mot olycksfall i arbete betraktas. Förhållandet mellan livräntor och pensioner bör regleras på sådant sätt, att den skadade

eller efterlevande erhåller en skälig kompensation. Med olycksfallsförsäkringens obligatoriska karaktär synes bäst överensstämma, att livräntorna få utgå utan avdrag för vad som eventuellt tillkommer den ersättningsberättigade som pension, d. v. s. att regleringen mellan livränta och pension åstadkommes genom anpassning av pensionsbeloppen. Så är, såsom förut nämnts, vanligen fallet beträffande de i kommunal och enskild tjänst anställda. En ändring av de statliga tjänste- och familjepensionsreglementena i samma riktning bör övervägas. Enär en sådan ändring dock icke kan väntas komma till stånd redan under år 1948, torde vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagens avdragsbestämmelser böra göras i samband med de föreslagna ändringarna i ersättningsgrunderna.

Med hänsyn till de förpliktelser, som staten påtagit sig i fråga om pensioner m. m. till andra än statsanställda, bör möjlighet öppnas till undantag från regeln att avdrag å ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen må göras endast för understöd från den arbetsgivare, i vilkens tjänst olycksfallet inträffat. Enligt förslaget skall i 3 § intagas ett nytt andra stycke, enligt vilket Kungl. Maj:t äger meddela de särbestämmelser, som finnas böra gälla för dylika fall.

Om invaliditetsersättningarna förbättras i enlighet med förslaget, kommer ersättningen vid arbetsförmåga att ge i det närmaste full kompensation för den förlorade arbetsförtjänsten (såvida denna icke överstiger det i 9 § angivna maximibeloppet). Bibehölles nuvarande avdragsregler, skulle det sammanlagda beloppet av livränta och pension ofta bli avsevärt högre än arbetsförtjänsten. Pension vid arbetsförmåga i följd av olycksfall i tjänsten utgår enligt de statliga reglementena vanligen med det belopp som motsvarar hel ålderspension. Det synes rimligt att någon del av livräntan alltid utbetalas vid sidan av pensionen. Detta minimibelopp bör avvägas så, att överkompensation icke uppkommer.

På grund av det anförda föreslås, att 11 § andra stycket skall erhålla ny lydelse. Enligt förslaget skall, om de i 11 § första stycket angivna försättningarna föreligga, avdrag å invaliditetsersättning göras för pension, som i anledning av olycksfallet tillfaller den skadade, dock med högst tre fjärdedelar av ersättningens belopp, oräknat vårdbidrag. Motsvarande regel föreslås beträffande avdrag å efterlevandelivränta. Vidare har i andra stycket intagits bestämmelse att hänsyn icke skall tagas till sådan höjning av pensionen som tillkommer ersättningstagare vid ökning i levnadskostnaderna. För närvarande kan en ökning av pensionens rörliga del föranleda att livränteavdraget ökas med samma belopp. Riksdagen har år 1944 anhållit att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag till ändrade regler i detta hänseende.

I 11 § första stycket föreslås ändring av andra punkten. Den nuvarande föreskriften, att avdrag för understöd, som utgår från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring, ej må ske med större belopp än som skäligen kan anses svara mot arbetsgivarens bidrag, bar nämligen icke medtagits i förslaget. Beträffande skälen härtill hänvisas till vad förut anförts beträffande pensionsavgifter och avdrag för pension.

I 11 § tredje stycket föreslås en redaktionell ändring, betingad av att förordningarna om invalidunderstöd och blindhetsersättning inarbetats i folkpensioneringslagen.

Enligt 31 § sjukkasseförordningen gäller, att sjukpenning från erkänd sjukkasse i anledning av olycksfall i arbete må utgivas med högst det be-

lopp, varmed den skadades sjukpenning i kassan överstiger ersättningen enligt olycksfallsförsäkringslagen. I kassans stadgar må föreskrivas, att sjukhjälp från kassan ej skall utgå vid sjukdomsfall som medför rätt till ersättning enligt sagda lag. Det förekommer emellertid tämligen ofta, att sjukhjälp såsom vid vanlig sjukdom utges av erkänd kassa i anledning av sjukdomsfall, som sedermera befinnes föranleda rätt till ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen. Om kassorna medges rätt att i dylika fall utfå motsvarande del av ersättningen enligt olycksfallsförsäkringslagen, erhålla de ökade möjligheter att provisoriskt utge sjukhjälp i avvaktan på klarläggandet av tveksamma fall. En bestämmelse om sådan rätt för kassorna har intagits i förslaget såsom ett nytt moment i 11 §. Av erkänd sjuk-kassa utgiven sjukpenning, vilken enligt kassans stadgar icke må utgå samtidigt med ersättning enligt lagen, kan enligt den sålunda föreslagna bestämmelsen föranleda avdrag å sjukpenning, som enligt lagen tillkommer den skadade för samma tid. För att dylikt avdrag skall kunna ske förutsättes att kassan framställer sitt anspråk innan ersättning för tiden i fråga utbetalats till den skadade. Vidare förutsättes att den skadade icke fått ersättningen förskottad av arbetsgivaren och ej heller utfått sjukavlöning eller annan sådan förmån, som medför rätt för arbetsgivaren att uppbära ersättningen. Erhåller försäkringsinrättning vid ersättningsärendes behandling kännedom om att erkänd sjuk-kassa utgivit sjukhjälp, som synes kunna föranleda att ersättningen helt eller delvis utbetalas till kassan, bör inrättningen lämpligen bereda kassan tillfälle att utan dröjsmål göra sitt anspråk gällande.

Lagförslagen m. m.

De ovan förordade ändringarna i olycksfallsförsäkringslagens ersättningsbestämmelser beröra 3, 6, 7, 9, 10 och 11 §§ i lagen. Det upprättade förslaget till *lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete* innefattar därutöver vissa redaktionella jämkningar av 14 och 21 §§, betingade av ändringarna i 6 §. Bestämmelserna i 6 § ha uppdelats i tre moment, avseende den skadades rätt till läkarvård m. m., sjukpenning och invaliditetsersättning; den i 1 mom. intagna bestämmelsen om ersättning för läkarintyg har givits en något vidare formulering än den nuvarande men torde överensstämma med tillämpningen.

Vidare framlägges förslag till *lag angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer*. Detta förslag avser följdändringar till de föreslagna ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen. I krigsförsäkringslagen äro särskilda bestämmelser meddelade rörande ersättningar i anledning av vissa olycksfall till följd av krigsåtgärd. Bland annat föreskrives i 2 §, att den skadades årliga arbetsförtjänst ej må vid bestämmande av sjukpenning eller livränta beräknas till högre belopp än 6 240 kronor eller till lägre belopp än 3 600 kronor; bestämmelsen torde, ehuru detta ej framgår direkt av ordalydelsen, äga tillämpning även i fråga om beräkning av engångsbelopp till efterlevande make vid omgifte. I 3 § finnes intagen en särskild sjukpenningsskala med en högsta sjukpenning av 11 kronor 50 öre. Det av kommittén föreslagna maximibeloppet för arbetsförtjänstens beräkning enligt 9 § olycksfallsförsäkringslagen, 6 900 kronor, är högre än maximibeloppet i 2 § krigsförsäkringslagen, och den för olycksfallsförsäkringslagen föreslagna sjukpenningsskalan är förmånligare än den i 3 § krigsförsäkrings-

lagen intagna skalan. På grund härav föreslås, att bestämmelsen i 2 § krigsförsäkringslagen om arbetsförtjänstens högsta belopp skall utgå och att 3 § likaledes skall upphöra att gälla.

Enär försäkringsavgifter enligt olycksfallsförsäkringslagen regelmässigt fastställas för kalenderår, kunna de föreslagna ändringarna i ersättningsgrunderna icke lämpligen träda i kraft före den 1 januari 1949.

Ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen bli, utan att särskilda bestämmelser behöva meddelas därom, tillämpliga även beträffande ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen, förordningen den 28 juni 1941 (nr 595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret, och kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.

Därest maximibeloppen för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen och övriga härovan nämnda författningar höjas i enlighet med kommitténs förslag, komma ersättningar i anledning av därefter inträffande olycksfall m. m. att kunna utgå med avsevärt högre belopp än som utgå i jämförliga äldre fall. Dylika ojämnheter ha även tidigare uppkommit i samband med ändringar i olycksfallsförsäkringslagens ersättningsbestämmelser. Betydande skillnader mellan ersättningarnas storlek i jämförliga fall kunna också föreligga av den anledningen, att den årliga arbetsförtjänsten beräknats efter olika lönenivåer. Till dessa omständigheter har hänsyn icke tagits vid bestämmandet av grunderna för de dyrtidstillägg av statsmedel, som utgå enligt *förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.* Sagda förordning äger giltighet intill utgången av år 1948 (SFS 108:1947). Kommittén ämnar vid sitt fortsatta utredningsarbete på hithörande område upptaga till behandling frågan om ändrade grunder för dyrtidstilläggens beräkning. Tills vidare föreslår kommittén, att gällande bestämmelser om dyrtidstillägg i här avsedda fall givas fortsatt giltighet till och med den 31 december 1949.

I 1927 års militärsättningsförordning äro bestämmelser meddelade rörande värnpliktigas och vissa andra personalkategoriers rätt till ersättning i anledning av skada eller sjukdom, som vederbörande ådragit sig under militärtjänstgöringen. I avvaktan på den översyn av förordningen, som länge varit aktuell och nu åvilar kommittén, ha vissa provisoriska ersättningsförbättringar genomförts, vilket lett till att bestämmelserna på området äro invecklade och svåröverskådliga. Kommitténs översyn torde icke kunna slutföras så snart att förslag till definitiva bestämmelser kan föreläggas 1948 års riksdag.

Därest kommitténs förslag angående ändringar i olycksfallsförsäkringslagen vinner bifall, torde emellertid vissa ändringar samtidigt böra vidtagas i 1927 års militärsättningsförordning. Kommittén ämnar framlägga särskild utredning härom i början av år 1948. Samtidigt komma förslagets återverkningar beträffande vissa andra författningar inom den sociala olycksfallsförsäkringslagstiftningen att behandlas.

I det föregående (s. 79)¹ har kommittén uttalat, att vissa ändringar i de statliga tjänste- och pensionsreglementena böra övervägas. Enligt det föreslagna tillägget till 3 § olycksfallsförsäkringslagen skall Kungl. Maj:t äga

¹ Sidhänvisningar ha här ändrats att avse sida i denna bilaga.

meddela särbestämmelser rörande försäkringen av icke-statsanställda arbetstagare, vilka äro tillförsäkrade sådana mot de lagstadgade ersättningarna svarande förmåner, som helt eller delvis bekostas av staten. Kommittén hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning beträffande de ifrågasatta ändringarna i pensionsreglementena och beträffande den lämpliga utformningen av de nämnda särbestämmelserna.

Kostnadsberäkningar.

En uppskattning av de kostnadsökningar, som uppkomma vid de av kommittén föreslagna ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen, har på kommitténs uppdrag verkställt av förste aktuarien hos riksförsäkringsanstalten Arvid Månsson. De verkställda beräkningarna, vilka närslutas som bil. C., avse olycksfall i arbete bland obligatoriskt försäkrade arbetare, exkl. statsanställda. På grundval av de i beräkningarna redovisade antagandena ha de nuvarande årskostnaderna, exkl. läkarvård o. dyl., och motsvarande kostnader enligt kommitténs förslag uppskattats till följande belopp i 1 000-tal kronor:

	Nuvarande årskostnad	Årskostnad enligt förslaget
Sjukpenning	31 059	35 411
Familjetillägg	—	3 247
Kapitalvärdet av invaliditetslivräntor	29 760	34 838
Kapitalvärdet av efterlevandelivräntor	6 720	9 298
Begravningshjälp	168	210
Summa	67 707	83 004

Underlag för en motsvarande uppskattning av kostnadsökningen för ersättningar enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen finnes ej. Sammanlagda beloppet av sjukpenning på grund av yrkessjukdomsfall år 1944 hos andra arbetsgivare än staten, exkl. fall av koloxidförgiftning (främst »gengasförgiftningar»), utgjorde omkring 180 000 kronor, och sammanlagda begynnelsebeloppet av invaliditets- och efterlevandelivräntor i dessa fall var omkring 41 000 kronor. Även sedan yrkessjukdomsförsäkringen fr. o. m. år 1945 utsträckts till att omfatta flera sjukdomar än tidigare, äro kostnaderna för ersättningar enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen låga i jämförelse med kostnaderna för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Underlag finnes ej heller för en beräkning av kostnadsökningen för ersättningar i anledning av olycksfall och yrkessjukdomar som drabba statsanställda. Fullständiga uppgifter till riksförsäkringsanstalten om ersättningarnas storlek lämnas endast beträffande invaliditets- och dödsfall. Sammanlagda kapitalvärdet av invaliditets- och dödsfallsersättningar på grund av olycksfall i arbete år 1944 bland statens arbetare, exkl. arbetare hos de till försvarsväsendet hörande institutionerna, utgjorde omkring 2,6 miljoner kronor. Beloppet är beräknat utan avseende vid de för statsanställda ofta förekommande avdragen enligt 11 § olycksfallsförsäkringslagen.

Särskilda yttranden.

1. Herr Hagård:

Förklarade sig instämma i de synpunkter herr Hultman anfört i sitt särskilda yttrande (s. 84).

2. *Herrar Berg och Sölvén:*

Försäkringen för olycksfall i arbete och yrkessjukdomar intar och måste under överskådlig framtid komma att inta en särställning inom socialförsäkringen. Dess uppgift är att bereda arbetstagarna effektivt vederlag för inkomstbortfall till följd av produktionsriskerna. Denna uppgift fyller den nuvarande försäkringen synnerligen illa. Vid de förbättringar av ersättningsgrunderna, som vidtagits år 1941 på initiativ av landsorganisationen och år 1946 i enlighet med förslag av socialvårdskommittén, har stor återhållsamhet iakttagits i avvaktan på den allsidiga utredning om förbättring av försäkringen, som påkallades redan av 1937 års riksdag.

Maximibeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning — som år 1941 höjdes från 3 000 till 3 900 kronor och år 1946 till 4 800 kronor — föreslås av kommittén till 6 900 kronor. Detta belopp måste enligt vår mening anses vara i underkant redan med hänsyn till de uppgifter om löneläget år 1946, vilka kommittén åberopar. Om beloppet nu sättes så lågt, att en ytterligare höjning blir nödvändig redan inom några år, uppkomma nya ojämnheter mellan ersättningsbeloppen i jämförliga fall.

I fråga om relationen mellan sjukpenning och förlorad arbetsförtjänst föreslår kommittén en ringa genomsnittlig förbättring för icke-försörjare. Beträffande flertalet skadade med lägre arbetsförtjänst än det nuvarande maximibeloppet innebär förslaget i denna del, att sjukpenningen bibehålles oförändrad i ungefär hälften av fallen, under det att förbättringen i övriga fall vanligen stannar vid 50 öre per dag. För försörjare föreslås därutöver ett fixt tillägg på 1 krona 50 öre per dag. Detta tillägg innebär en relativt stor förhöjning i de låga klasserna men en förhållandevis ringa förhöjning i de klasser, som familjeförsörjare i allmänhet tillhöra.

Enligt vår mening bör den föreslagna sjukpenningstabellen i vart fall förbättras genom tillägg av en klass, avseende försäkrade med en årlig arbetsförtjänst av 7 020 kronor eller däröver, och maximibeloppet för den årliga arbetsförtjänsten höjas till minst 7 200 kronor. Även vissa ytterligare förbättringar av sjukersättningarnas storlek vore befogade; detta förutsätter måhända någon ökning av antalet sjukpenningklasser, för vilket enligt vår mening icke något hinder förefinnes. Att vi ansett oss kunna avstå från att framställa bestämt yrkande härom i detta sammanhang beror på att kommittén enligt motiveringen till förslaget, vilket icke avser en definitiv reglering, kommer att vid sin fortsatta utredning ytterligare överväga hithörande frågor.

Vidare vilja vi framhålla, att vi utgått från att sjukersättningarna komma att liksom hittills vara skattefria.

3. *Herr Hedenström:*

Nu framlagda förslag till lag angående ändring i olycksfallsförsäkringslagen har framkommit efter långvarig och ingående överläggning inom socialvårdskommitténs olycksfallsförsäkringsdelegation och med dess sakkunniga för olycksfallsförsäkringen samt får ses mot bakgrunden av de olika synpunkter och önskemål, som därvid framlagts. Det torde kunna betraktas som en sammanjämkning av dessa.

Från denna utgångspunkt måste man vara benägen att giva efter på krav, som, om också berättigade, icke kunnat helt tillgodoses. För min del finner jag sålunda, att man nu bör se bort från de administrativa olägenheter, som äro förenade med förslagen, och inom försäkringsinrättningarna

inrikta sig på att söka övervinna dessa. Då jag ändock icke anser mig kunna underlåta att uttala betänkligheter mot förslagets utformning av sjukpenningsskalan, sker detta, emedan enligt min mening i detta avseende försäkringstekniska synpunkter av mera allmän natur och av betydelse för försäkringens utveckling förtjäna särskilt beaktande.

Jag kan ej instämma i uttalandet i motiveringen till förslaget, att risken av överkompensation i vissa fall med familjetillägg enligt förslaget skulle vara ringa, trots att den skattefria sjukpenningen med dyl. tillägg i vissa fall skulle t. o. m. överstiga arbetsförtjänsten. Ett strikt vidhållande av 90-procentregeln som maximum för den skattefria sjukpenningen synes mig, för undvikande av missbruk av försäkringen, särskilt angeläget. Den skadade bör icke frestas att av hänsyn till försörjningsplikt eller andra ekonomiska omständigheter vara frånvarande från arbetet, även om han är arbetsvillig. Om man icke skulle vilja sänka sjukpenningen med familjetillägg för vissa grupper, torde därför i varje fall en maximeringsregel införas.

Å andra sidan synes den genomsnittliga höjningen utan familjetillägg, från 66,7 till 69,2 procent, bra låg i betraktande jämväl av den förbättrade kompensationen vid högre invaliditetsgrader. Gränsen mellan sjukdomstillstånd och invaliditetstillstånd är, såsom i motiveringen i annat sammanhang framhålles, ofta flytande. Vid läkarbehandlingens avslutande, då invaliditetsintyg vanligen första gången utfärdas, är tillståndet ofta ej alls stationärt utan kan i större eller mindre utsträckning betecknas som ett avklingande sjukdomstillstånd. Den skadades återanpassning till arbetslivet, i den mån sådan är möjlig, torde underlättas av att han ej för tidigt förklaras för invalid utan i stället får förlängd sjukpenning. Det anförda gäller ej sällan även fall av rätt hög invaliditet. Den skadade bör såvitt möjligt icke ha intresse av att invaliditet skall bestämmas så tidigt som möjligt. En förbättrad kompensation även för de ogifta och då särskilt i de lägre inkomstklasserna, där skattefriheten inverkar minst och där de lägsta talen för den procentuella kompensationen förekomma, synes väl motiverad och i god överensstämmelse med olycksfallsersättningens enligt hävdvunnen uppfattning skadeståndsliknande natur, som ju för övrigt i motiveringen åberopas i samband med förslaget om uppmjukning av karensregeln.

4. Herr Hultman:

Liksom socialvårdskommittén finner jag, att förutsättningar nu saknas för en verklig samordning av sjuk- och olycksfallsförsäkringarna, som skulle eliminera åtskilligt av det myckna arbetet med reglering av kortvariga fall. Om sjukersättningarna enligt olycksfallsförsäkringslagen förbättras så avsevärt som kommittén föreslår, har man den erfarenheten att antalet tvistiga fall kommer att ökas, och att försäkringen kommer även i övrigt att utsättas för ökad press. Det har därför synts mig mycket tveksamt, om sjukhjälpförbättringarna borde göras så betydande som enligt kommitténs förslag, vilket innebär, att sjukpenningen, som f. n. är skattefri, i de för industriarbetare vanliga inkomstlägena genomsnittligt ligger så högt som vid ungefär $\frac{4}{5}$ av inkomsten (inkl. familjetillägg). I fråga om invaliditetsersättningarna anser jag en höjning av kompensationsgraden motiverad för halv- och helinvalid. I flertalet fall av lägre invaliditet förorsakar skadan ringa eller ingen bestående inkomstminskning. Framhållas

må även, dels att försäkringsrådet upptagit till behandling ett förslag om sådan ändring av praxis för invaliditetsbedömningen, att ökad hänsyn kommer att tagas till invalidernas begynnelsevärigheter, dels att kommittén enligt uttalande i motiveringen (s. 65) ämnar överarbeta bestämmelserna i 8 § om grunder för bedömningen. Den av kommittén föreslagna bestämmelsen om livränteförhöjning intill 67 års ålder bör enligt min mening ändras så, att förhöjningarna förbehållas skadade med mer än 40 procents nedsättning av arbetsförmågan. Om förhöjningen får motsvara $\frac{4}{10}$ procent av den årliga arbetsförtjänsten för varje procent av invaliditetsgraden över 40, blir den förhöjda livräntan vid helinvaliditet ungefär lika stor som enligt kommitténs förslag ($90\frac{2}{3}$ procent av årsförtjänsten i stället för $91\frac{2}{3}$ procent).

Kommitténs förslag om uppmjukningar av karensregeln och bestämmelsen om utbyte av invaliditetslivränta mot engångsbelopp kan jag icke biträda.

Då olycksfallet medför endast tre dagars sjukdom efter olycksfallsdagen, utgår ingen sjukpenning enligt olycksfallsförsäkringslagens nuvarande karensregel. Enligt sjukförsäkringens karensregel utgår i motsvarande fall sjukpenning för en dag. Om man i enlighet med kommitténs uppfattning, vilken jag helt delar, anser sjukförsäkringens karensregel vara i och för sig mera rationell än olycksfallsförsäkringens, saknas enligt min mening tillräckliga skäl för att nu ändra olycksfallsförsäkringens regel så, att sjukpenning i de nyssnämnda fallen kommer att utgå för tre dagar. Möjligen kunde man tänka sig den uppmjukningen, att sjukpenning i dessa fall skulle utgå för sista dagen, men det riktiga synes mig vara, att den nuvarande regeln t. v. bibehålles oförändrad tills kommittén slutfört den påbörjade utredningen om administrativ samverkan mellan de båda försäkringsgrenarna.

Bestämmelsen om utbyte av invaliditetsränta mot kapital för en gång fanns icke upptagen i ålderdomsförsäkringskommitténs förslag eller i propositionen i ämnet vid 1916 års riksdag. Ålderdomsförsäkringskommittén hade för sin del uttalat sig emot sådana utbyten och därvid bl. a. hänvisat till att livräntorna vore av värde som komplement till folkpensionerna. Med anledning av väckta motioner föreslog särskilda utskottet den utbytesbestämmelse, som alltjämt gäller. Utskottet underströk emellertid, att utbytena borde inskränkas till rena undantagsfall.

Med stöd av ordalagen i lagstadgandet och utskottets uttalande har försäkringsrådet varit återhållsamt vid lämnandet av utbytesmedgivandena. För bifall till ansökan om kapitalutbyte fordrar rådet — förutom att sökanden har vissa personliga kvalifikationer — att det ändamål, vartill kapitalbeloppet skall användas, uppfyller kravet på säker och varaktig förbättring av sökandens levnadsvillkor. Med hänsyn härtill har rådet visat större benägenhet att bevilja utbyte beträffande ansökningar, som avse utbyte för möjliggörande av yrkesutbildning, än beträffande ansökningar för andra ändamål. I viss utsträckning har vidare beviljats utbyte för förvärv av eget hem eller jordbruksfastighet. Däremot hava ansökningar i regel avslagits, därest de avsett sådana ändamål som utbyte för betalande av skuld samt för tillgodoseende av andra mera tillfälliga behov eller ändamål, hjälp till inköp av möbler, husgeråd o. d., utbyte för startande eller utvidgande av affärsverksamhet samt, fränsett vissa speciella fall, utbyte för förvärvande av arbetsredskap.

Den restriktiva hållning, som lagstiftningen och tillämpningen intagit beträffande utbytena, är enligt min mening synnerligen välmotiverad och står i god överensstämmelse med den av Sverige ratificerade konvention, som kommittén omnämmt. Erfarenheten visar, att möjligheten till engångsbelopp utövar stor lockelse på många livräntetagare, medan det mindre ofta kan visas, att det är till verklig fördel för den skadade att utfå ersättning i denna form. Den av kommittén föreslagna uppmjukningen av bestämmelsen är enligt min mening icke tillräddlig. Den föreslagna lydelsen ger icke tillräcklig ledning för den tillämpande myndigheten och ännu mindre för allmänheten. Grunderna för bestämmelsen böra komma till uttryck i lagtexten, icke blott i motiveringen, som ju icke kan komma till allmän kännedom.

Om man skall gå in för ett mera allmänt utbyte av livräntor mot kapitalbelopp för en gång, är enligt min mening det riktiga att övergå till ett system liknande det i vissa andra länder förekommande, där livräntan vid lägre invaliditetsgrader regelmässigt utbytes mot ett kapitalbelopp, motsvarande ett mindre antal årsbelopp av livräntan och alltså i regel långt mindre än livräntans kapitalvärde enligt vanliga beräkningsgrunder. Då emellertid en sådan lagändring förutsätter uppsägning av den förut nämnda konventionen, vartill för närvarande i övrigt icke synes finnas anledning, får jag för min del under återopande av vad ovan anförts yrka, att gällande utbytesbestämmelse icke ändras. Skulle emellertid en omformulering anses böra ifrågakomma, bör tillses, att den nya avfattningen kommer att stå i överensstämmelse med konventionen.

5. Herr Östrand:

I likhet med kommittén finner jag det angeläget, att förbättringar av ersättningsgrunderna snarast möjligt genomföras. Vad sjukpenningen beträffar måste emellertid ett förslag, som framlägges innan kommittén tagit slutlig ställning till frågan om samordning mellan den sociala olycksfallsförsäkringen och den obligatoriska sjukförsäkringen få anses hava provisorisk karaktär — en uppfattning, som även kommit till uttryck i kommitténs motivering (sid. 70). Det synes under sådana förhållanden naturligtast och lämpligast, att erforderliga förbättringar i fråga om sjukpenningens storlek tills vidare vidtagas inom ramen för nu gällande system. Detta kan ske, förutom genom införande av ersättningsklasser med högre sjukpenning än den nuvarande högsta, genom höjning av den kompensationsgrad, som ligger till grund för nu gällande sjukpenningsskala — $\frac{2}{3}$ av den dagliga arbetsförtjänsten — till exempelvis $\frac{3}{4}$ av arbetsförtjänsten.

Införandet av familjetillägg till sjukpenning måste, även om de givas den relativt enkla form, som kommittén föreslagit, föranleda en icke obetydlig utökning av försäkringsinrättningarnas förvaltningsorganisation. Det måste därjämte starkt befaras, att de föreslagna nya bestämmelserna komma att — icke blott till en början utan även i det långa loppet — leda till en fördröjning av skaderegleringen. Dessa verkningar synas kunna undvikas genom en sådan förändring av sjukpenningsskalan, som ovan skisserats.

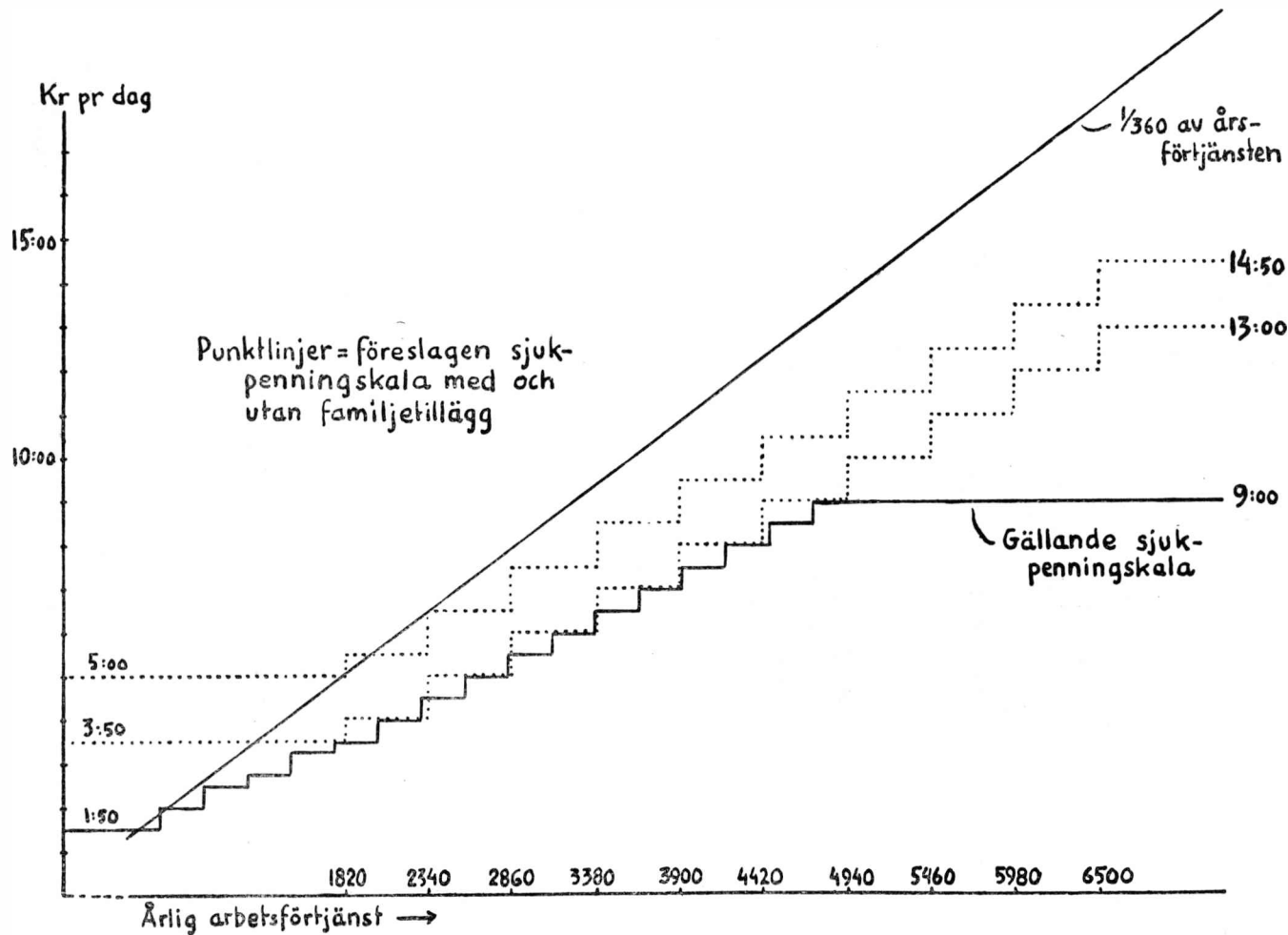
Som motiv för en samordning mellan olycksfallsförsäkringen och sjukförsäkringen har jämte önskemålet om en snabbare skadereglering anförts strävandena att minska omfattningen av försäkringens centrala administration. Det synes också otvivelaktigt att om en sådan samordning kommer till stånd detta skulle kunna leda till viss nedskärning av denna administ-

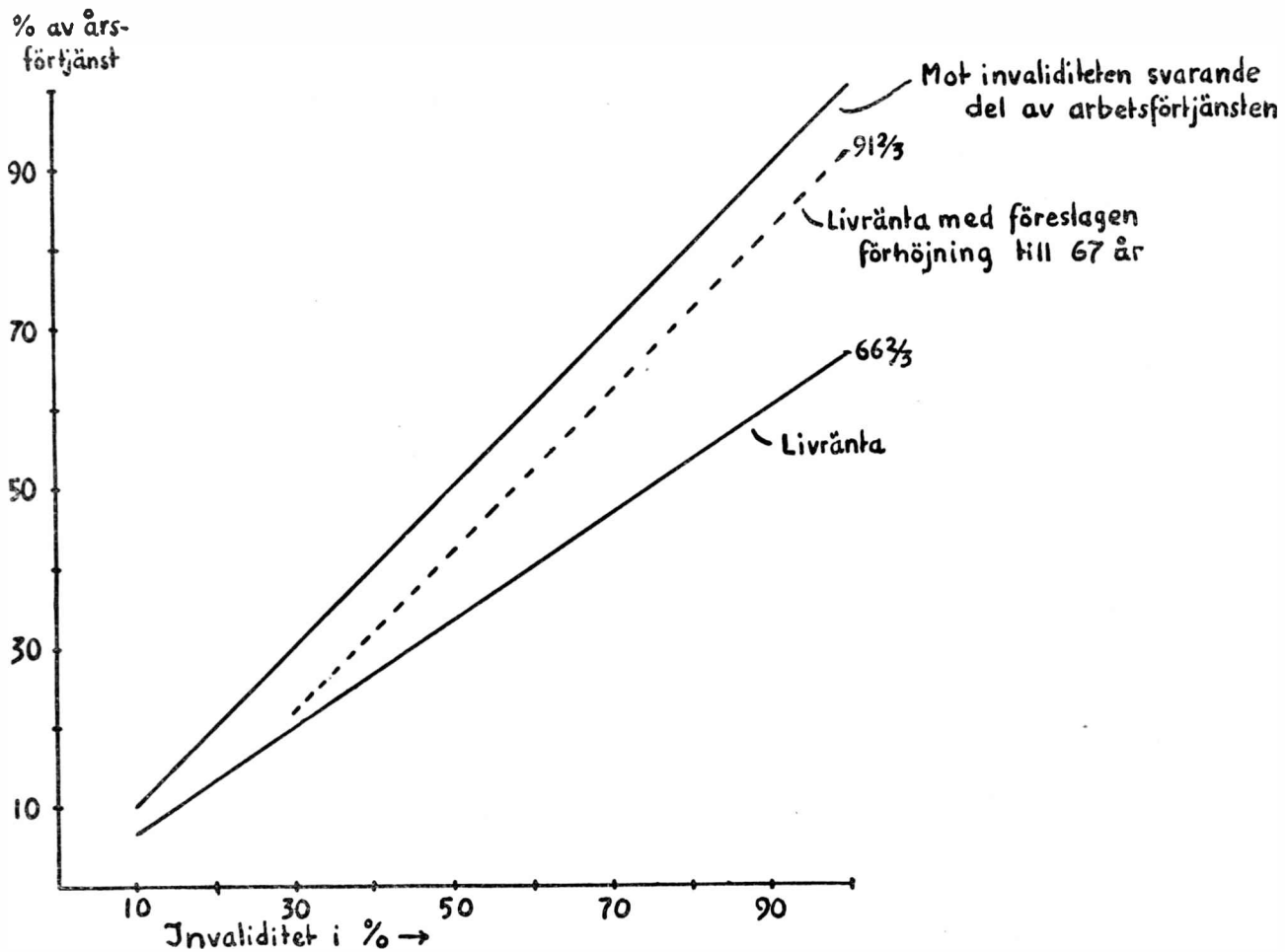
ration. Att det under sådana förhållanden skall bliva möjligt för försäkringsinrättningarna att för den tillfälliga ansvällning av organisationen, varom fråga skulle vara, i tillräcklig omfattning erhålla sådana kompetenta arbetskrafter, som erfordras för en effektiv tillämpning av de av kommittén föreslagna bestämmelserna, lärer åtminstone för närvarande icke kunna med säkerhet påräknas.

Det förefaller mig vidare som om kommittén underskattat risken för överförsäkring. Även om de nu talrikt förekommande komplementförsäkringarna efter genomförandet av kommitténs förslag skulle komma att minska i fråga om såväl antal som ersättningsförmånernas storlek måste dock befaras att en icke ringa risk för överförsäkring alltjämt kommer att förefinnas. I många fall skulle även utan komplementförsäkring den skattefria sjukpenningen med familjetillägg komma att vara endast obetydligt lägre eller till och med högre än den skattepliktiga arbetsförtjänsten. En sådan anordning kan utan tvivel inverka menligt på det produktiva arbetet.

Då kommitténs förslag är att betrakta som en sammanjämkning mellan de olika ståndpunkter, vilka förfäktats inom sakkunnigedelegationen, har jag inskränkt mig till att här understryka de betänkligheter, åt vilka jag givit uttryck inom delegationen.

Beträffande utformningen av lagförslagets detaljer har det icke varit mig möjligt att taga definitiv ställning inom den korta tid, som tillmätts härför.

P. M.

med uppskattning av kostnaderna för föreslagna ändringar i olycksfallsförsäkringslagens ersättningsbestämmelser.

Uppskattningen har begränsats till att avse olycksfall i arbete bland obligatoriskt försäkrade arbetare, exkl. statsanställda. För dessa senare föreliggande nämligen i de statistiska publikationerna kostnadsuppgifter endast för invaliditets- och dödsfall. Av krigsolycksfall och yrkessjukdomsfall föranledda ersättningar ingå icke.

I första hand har ett försök gjorts att uppskatta årskostnaderna enligt nu gällande ersättningsbestämmelser och löneförhållanden. Därefter har undersökts vilken effekt de föreslagna ändringarna kunna förväntas ha på olika slag av ersättningar.

I. Uppskattning av nuvarande årskostnader.

1. *Antal olycksfall.* Antalet år 1946 inträffade olycksfall har med ledning av antalet till försäkringsinrättningarna inkomna anmälningar skattats till omkring 141 500 för rfa och omkring 103 000 för bolag. Till rfa under de första elva månaderna av år 1947 inkomna anmälningar för i anstalten försäkrade, exkl. statsanställda utvisa i jämförelse med motsvarande tid år 1946 en höjning från 136 543 till 138 317, motsvarande omkring 1,3 %. De till anstalten anmälda bolagsskadorna voro under de första elva månaderna av innevarande år 75 029 mot 68 927 under samma period 1946, motsvarande ej mindre än 8,9 % höjning. Antalet olycksfall år 1947 kan med ledning härav skattas till omkring 250 000.
2. *Antal invalider.* Antalet invalider på 1 000 olycksfall utgjorde åren 1940—1944 resp. 16,25, 15,97, 14,77, 13,64 och 13,53. Räknar man med ytterligare någon nedgång av nämnda relativtal till omkring 12,8, skulle antalet invalider bli 3 200.
3. *Antalet dödsfall.* Antalet dödsfall utgjorde under åren 1940—1944 sammanlagt 2 081, i vilken summa dödsfallen på grund av krigsskada såsom nämnts icke ingå. För den föreliggande uppskattningen har räknats med 420 dödsfall per år.
4. *Antalet sjukdagar.* Antalet dagar med sjukpenning utgjorde åren 1940—1944 i medeltal per olycksfall resp. 18,52, 17,97, 17,47, 17,36 och 18,01. Uppskattas antalet sjukpenningdagar på grund av olycksfall 1947 till 4 350 000, innebär detta att medeltalet per olycksfall skulle vara omkring 17,4.
5. *Medelvärdet av daglig sjukpenning.* Ur en stickprovsundersökning av de skadades fördelning på löneklasser, omfattande 10 146 av rfa reglerade, år 1947 inträffade olycksfall, erhålles medelvärdet 7 : 14. För bedömning av dess användbarhet i föreliggande sammanhang måste till en början fastställas om det kan antagas tillräckligt nära överensstämmande med medelvärdet av daglig sjukpenning, beräknat ur sjuktid och sjukpenningbelopp. För år 1942 inträffade olycksfall gjordes år 1946 en löneklassuppdelning av de skadade, och ur denna har medelvärdet beräknats till

4: 87, medan det ur sjuktid och sjukpenningbelopp beräknade utgör 4: 89. Härav torde man få draga den slutsatsen, att sjukdagarnas fördelning på löneklasser tillräckligt nära överensstämmer med olycksfallens för att några betänkligheter ur den nu anförda synpunkten icke behöva föreligga.

Vidare kan ifrågasättas om det erhållna medelvärdet får antagas gälla även för bolagens skador. Till belysande av detta spörsmål har nedan gjorts en sammanställning för åren 1942—1944 av de medelvärden, som erhållas ur sjuktid och sjukpenningbelopp, särskilda för rfa och bolag (beteckn. R, B) samt för större och mindre arbetsgivare (beteckn. A, a).

År	RA	Ra	R	BA	Ba	B	R+B
1942	5,27	3,47	4,72	5,24	3,44	5,12	4,89
1943	5,56	3,87	5,05	5,50	3,85	5,40	5,20
1944	5,80	4,07	5,28	5,68	3,98	5,56	5,39

Värdena för mindre arbetsgivare ligga som synes väsentligt under värdena för större. Då de mindre arbetsgivarnas andel i försäkringsstocken är betydligt mindre för bolagen än för rfa, förklarar detta att värdena för bolagens hela bestånd bliva högre än motsvarande för rfas bestånd ehuru förhållandet är omvänt om större och mindre arbetsgivare betraktas var för sig. Under den angivna perioden synes en tendens till utjämnning hava gjort sig gällande, men härur kunna med hänsyn till lagändringarna den 1/7 1946 tydligen inga slutsatser dragas beträffande nuvarande förhållanden. Närmast synes man böra räkna med att olikheten mellan större och mindre arbetsgivare och därmed mellan rfa och bolagen blivit större. I saknad av hållpunkter för ett siffermässigt bedömande har jag emellertid utgått från det ur rfas material erhållna medelvärdet 7: 14 såsom gällande även för bolagen.

6. *Medellön.* Ur stickprovsundersökningen 1947 erhålles medellönen 3 820. Motsvarande värde ur den förut omnämnda undersökningen av 1942 års olycksfall är 2 612. Förhållandet mellan dessa tal ($3\ 820 : 2\ 612 = 1,4625$) överensstämmer tämligen nära med förhållandet mellan medelvärdena av daglig sjukpenning ($7,14 : 4,89 = 1,4601$), varför jag ansett mig kunna utgå ifrån att också för åren 1943 och 1944 förhållandet mellan sistnämnda medelvärden tillräckligt noga angiver höjningen av medellönen.
7. *Medelvärdet av invalidlivräntornas kapitalvärden.* Detta har beräknats ur summan av kapitalvärdena för åren 1942—1944, omräknade till 1947 års lönenivå på grundval av sjukpenningmedelvärdena, och utgör kr. 9 310. I den följande sammanställningen har siffran avrundats till 9 300.
8. *Medelvärdet per dödsfall av efterlevandelivräntornas kapitalvärden* har beräknats på samma sätt och utgör kr. 15 979, avrundat 16 000.
9. *Medelvärdet av begravningshjälpen* har ur den vid stickprovsundersökningen erhållna fördelningen på löneklasser beräknats till kr. 393, avrundat 400.
10. *Medelvärdet per olycksfall av kostnaden för läkarvård m. m.* utgjorde åren 1942—1944 resp. 34: 37, 34: 51 och 34: 62. Vid beräkningen har antagits, att ifrågavarande kostnad per olycksfall för de större arbetsgivare, som själva utgiva ersättningen, varit den samma som för övriga större arbetsgivare. Nuvarande kostnaden har antagits till i runt tal 35 kr. per olycksfall.

Sammanfattning av nuvarande årskostnader i tusental kr. enligt den verkställda uppskattningen.

Sjukpenning 4 350 000 × 7: 14	= 31 059
Kap.-värden av invalidlivr. 3 200 × 9 300	= 29 760
» » efterlevandelivr. 420 × 16 000	= 6 720
Begravningshjälp 420 × 400	= 168
	Summa kontantersättningar 67 707
Läkarvård (inkl. av arb.-givare utgivna ersättn.) 250 000 × 35 =	8 750
	Totalsumma 76 457

II. Kostnadsökningar på grund av föreslagna ändringar i ersättningsbestämmelserna.

1. *Ökning av antalet sjukpenningdagar på grund av att sjukpenning skall utgå om sjukdomen varat mer än två dagar efter dagen för olycksfallet.* Ur de för år 1941 publicerade sjuklängdstabellerna, som utgå från ett reducerat antal av 10 000 på fjärde dagen kvarvarande sjuka, beräknas motsvarande antal sjukpenningdagar till 215 029. Ändringen innebär, att tre dagars sjukpenning skulle tillkomma för dem som äro sjuka den tredje dagen men icke den fjärde. Relativa antalet sådana fall torde kunna skattas till omkring 350 och ökningen i antalet sjukpenningdagar sålunda till (knappt) 0,5 %.
2. *Höjning av löne maximum till 6 900 och av löne minimum till 900 kr.* Den ur stickprovsundersökningen 1947 erhållna fördelningen på 270-kr.-intervall har påbyggt med en antagen fördelning av de 3 889 skadade, vilkas lön uppgått till 4 725 kr. eller mer, på liknande löneintervall och ett slutintervall, motsvarande en lön av 6 885 kr. eller mer. Denna fördelning har utformats så, att antalet fall, med avvikelse för slutintervallet, är jämnt sjunkande. Ur densamma beräknas, med beaktande av maximi- och minimibestämmelserna, medellönen till 4 195 kr.
3. *Medelvärdet av daglig sjukpenning utan familjetillägg.* Nyssnämnda fördelning har omformats till en fördelning på de nya sjukpenningklasserna under antagande av jämn spridning inom varje 270-kr.-intervall. Härur erhålles, om hänsyn icke tages till nedsättningen av sjukpenningen under 3: 50 för vissa skadade, medelvärdet 8: 12. Räknar man med att *samtliga* skadade med arbetsförtjänst understigande 1 600 kr. tillhöra de kategorier för vilka sjukpenningen skall utgöra tre, resp. två kronor, nedgår medelvärdet till 8: 08. I den följande uppskattningen har räknats med värdet 8: 10.
4. *Familjetillägg till sjukpenning.* De skadade kvinnornas procentuella andel i antalet sjukdagar utgjorde åren 1942—1944 resp. 12,38, 12,31 och 13,57. Man torde emellertid ha anledning förmoda, att denna andel på grund av krigsförhållandena under de nämnda åren varit onormalt hög. Åren 1936—1938 voro motsvarande procenttal 11,40, 11,54 och 11,46. Kvinnornas andel har nu antagits till 11,5 %.

Tiden har icke medgivit någon undersökning av sjukdagarnas fördelning efter de skadades civilstånd, utan denna har antagits kunna hämtas ur folkräkningssiffrorna 1940. I del III av statistiska centralbyråns publikation, tab. 24 A, lämnas uppgifter om de egentliga yrkesutövar-

nas fördelning bl. a. i detta avseende. För manlig arbetarpersonal utgjorde de gifta 51,0 % och de förut gifta 3,1 % medan för kvinnlig arbetarpersonal motsvarande procenttal voro 14,2 och 7,1. För arbetarpersonal och förvaltningspersonal tillsammans bli siffrorna för män 54,3 och 3,1, för kvinnor 16,0 och 5,9.

Vidare har en sammanställning gjorts av samtliga under åren 1918—1944 inträffade dödsfall på grund av olycksfall i arbete. Av denna framgår, att bland de avlidna männen 51,3 % voro gifta, medan 4,6 % efterlämnade barn men icke änka. Siffran för gifta överensstämmer som synes ganska väl med den ur folkräkningen för arbetarpersonal erhållna. Då familjetillägg enligt förslaget skall utgå till skadad, som icke är gift, endast om han har *hemmavarande* barn, torde man kunna få antaga, att sådant tillägg skulle komma att utgå på grund av 54 % av sjukdagarna för manliga skadade.

För kvinnornas del kunna några slutsatser rörande antalet till familjetillägg berättigade icke dragas ur de anförda folkräkningssiffrorna, då enligt förslaget rätten till sådant tillägg oavsett den skadades civilstånd blir beroende av att hon har hemmavarande barn under sexton år. Ehuru nyssnämnda sammanställning av dödsfallen 1918—1944 omfattar endast 725 avlidna kvinnor har jag därför nödgats bygga uppskattningen på detta material, och då av de avlidna 103 efterlämnat barn har jag i fråga om kvinnliga skadade räknat med familjetillägg för i runt tal 15 % av antalet sjukdagar.

5. *Invalid- och efterlevandelivräntornas kapitalvärden* antagas på grund av de ändrade lönegränserna stiga i proportion till medellönerna, alltså i förhållandet 4 195 : 3 820.
6. *Livränteförhöjning till invalider.* Ur tab. 5 i »Olycksfall i arbete 1934—1938», där invaliditetsfallen fördelats efter invaliditetsgrad och ålder, har jag — under antagande att medelinvaliditetsgraderna för invalider med 10—19 % och med 20—29 % invaliditet, som erhållas ur den efterföljande tab. 6, äro oberoende av åldern — beräknat förhöjningen i livräntebelopp vid livräntans början om lönen förutsättes vara den samma för alla invalider. Bestämmelsen har funnits under de angivna förutsättningarna medföra en höjning av nämnda begynnelsebelopp med 8,6 %. Huru livränteförhöjningen kommer att påverkas av dödlighet och reaktivering kan ej med större säkerhet bedömas, men tills vidare torde man få antaga samma förhållanden som för livräntebeloppen exkl. förhöjning. Under detta antagande och med beaktande av att livränteförhöjning utgår endast till 67 års ålder hava kapitalvärden beräknats för de olika åldersgrupperna och summan jämförts med motsvarande summa för livräntorna exkl. förhöjning. Bestämmelsen har funnits föranleda en höjning av livräntornas kapitalvärden med 6,6 %.
7. *Höjning av livräntan till änka eller änklings och höjning av efterlevandelivräntornas maximibelopp.* Med ledning av tabellerna 9 a—9 d i »Olycksfall i arbete 1934—1938» hava under antagande av samma lön för alla fall summariska kapitalvärdesberäkningar gjorts dels enligt nu gällande, dels enligt de föreslagna bestämmelserna. Beträffande föräldralivräntornas belopp har räknats med två alternativ, nämligen $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{12}$ av lönen. Enligt det förra har höjningen beräknats till 25,3 % och enligt det senare, som torde närmare motsvara verkligheten, till 26,8 %. I den verkställda uppskattningen har siffran avrundats till 26 %.

8. *Kostnaden för läkarvård* har antagits oförändrad. Den höjning, som föränledes av att protestillägg skall utgå även i fall, där livränta icke tillerkänts, torde icke bliva av större betydelse.

Till vårdbidrag eller till ändringen i 9 § andra stycket har hänsyn icke tagits.

Sammanfattning av de uppskattade kostnaderna enligt förslaget, i tusental kronor.

Sjukpenning utan familjetillägg: $4\,350\,000 \times 1,005 \times 8,10$	35 411
Familjetillägg: $4\,350\,000 \times 1,005 \times (0,885 \times 0,54 + 0,115 \times$ $\times 0,15) \times 1:50$	3 247 38 658
Kapitalvärden av invalidlivr. $3\,200 \times 9\,300 \times (4\,195 : 3\,820) \times 1,066$..	34 838
Kapitalvärden av efterlevandelivr. $420 \times 16\,000 \times (4\,195 : 3\,820) \times 1,26$	9 298
Begravningshjälp 420×500	210
	Summa kontantersättningar 83 004
Läkarvård	8 750
	Totalsumma 91 754

Stockholm i december 1947.

ARVID MÅNSSON.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 4 maj 1948.

N ä r v a r a n d e :

justitieråden LAWSKI,
GYLLENSWÄRD,
NISSEN,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 28 april 1948 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 2 april 1948, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) *lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, samt*

2) *lag angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet revisionssekreteraren L. G. Ohlsson.

Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

Ur protokollet:
Bengt Larson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, lagrådets den 4 maj 1948 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 2 april 1948 remitterade förslagen till

1) lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete samt

2) lag angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer.

Sedan föredraganden anmält, att lagrådet lämnat förslagen utan erinran, hemställer föredraganden, att desamma, efter smärre redaktionella jämkningar, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Lars Lemne.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Propositionen	1
Förslag till lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	3
Förslag till lag angående ändring i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer	8
Utdrag av statsrådsprotokollet för den 2 april 1948	9
Gällande bestämmelser	9
Socialvårdskommitténs förslag	12
Yttrandena	15
Departementschefen	33
Speciell motivering	38
Bilaga: Socialvårdskommitténs betänkande	56
Skrivelse till Konungen s. 56. Lagförslag s. 58. Motivering: Inledning s. 64. Beräkningen av den skadades årliga arbetsförtjänst s. 65. Ersättning vid sjukdom s. 66. Ersättning vid invaliditet s. 73. Ersättning vid dödsfall s. 77. Avdrag för ersättningar av motsvarande slag s. 77. Lagförslagen m. m. s. 80. Kostnadsberäkningar s. 82. Särskilda yttranden s. 82. Bilagor s. 88.	
Utdrag av lagrådets protokoll för den 4 maj 1948	95
Utdrag av statsrådsprotokollet för den 8 maj 1948	96